

IZNAJA VSAK DAN

Za vsak dan izdajajo v Trstu in okolici, Gorici, Kranju, Št. Petru, Povejani, Sežani, Nabrežini, Sv. Luciji, Tolmini, Ajdovščini, Dornbergu itd. Zastarele šteje po 5 v. (10 st.)

GLASI SE RAČUNAJO NA MILIMETRE v širini 1. reda. OČNE: Trgovinski in obrtni oglasi po 8 st. mm. zveznice, zahvale, poslanice, oglasi denarnih zavodov po 20 st. mm. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka naslednja vrsta K 2. Mali oglasi po 4 st. beseda, najmanj pa 40 st. Oglase sprejema Inzeratni oddelek uprave „Edinosti“. — Plačilo se izključno le upravi „Edinosti“. Plačljivo in tožljivo v Trstu.

EDINOST

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

„V edinosti je moč!“

NAROČNINA ZNAŠA

za celo leto 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; na naročbe brez dopolnilne naročnine, se uprava ne ozira.

Naročnina za nedeljsko izdajo „EDINOSTI“ stane: za celo leto Kren 5-20, za pol leta Kren 2-60.

Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nefrankovana pisma se ne sprejemajo in rokopi si ne vračajo.

Naročnino, oglašje in reklamacije je pošiljati na upravo lista.

UREDNIŠTVO: ulica Giorgio Galatti 29 (Narodni dom).

Izdajatelj in odgovorni urednik ŠTEFAN GODINA, Lastnik koncesije lista „Edinost“. — Natisnala Tiskarna „Edinost“, vpisana zadruga z omejenim poročilom v Trstu, ulica Giorgio Galatti št. 20.

Poštno-hranilnični račun št. 841-652. TELFON 31. 11-57

„Naš dom“.

Minolo nedeljo se je vršil ustanovni občni zbor zadruge „Naš dom“ v Trstu. Sklican je bil na ime zadruge „Lastni dom“, to ime se je pa spremenilo v „Naš dom“, ker tako bolj soglašajo s svrhami nove zadruge. Dnevni red ustanovnega občnega zbora ni bil povsem izčrpan, vsled česar je sklican nov občni zbor za prihodnjo soboto zvečer, na katerem se definitivno potrdijo zadruga pravila in izvolijo zadrugi organi.

Udeležba na ustanovnem občnem zboru je bila, kakor se je v tem listu že poročalo, zelo velika. Zbrali so se predvsem možje, ki se zanimajo za stvar zgolj radi stvari same, ker spoznavajo, koliko bi bilo doseženo za občo korist, če bi nova zadruga zares mogla uspešno izpolnjevati svojo nalogo. Prišli so pa tudi že mnogi taki, ki želijo in pričakujejo od delovanja „Našega doma“ neposredne koristi za se: bodisi po ceni in zdravo stanovanje v zadrugi hiši, bodisi pridobitev „lastnega doma“.

Tako sta se že na ustanovnem občnem zboru nove zadruge srečala dva elementa, katerih stremjenja bodo označevala bodoči razvoj nove zadruge in katerih složno in skladno delovanje je predpogoj, da se zares dosežejo njene svrhe.

Namen navzočim vrsticam ni, da bi očrtale v podrobnem delavni program nove zadruge. Že zaradi tega ne, ker stojimo pred nalogo, ki je vsaj za naše posebne razmere povsem nova in za katero najdemo pravo rešitev še le pri delu samem, ko nam bo v posameznih slučajih najti pripravna sredstva za doseg zadrugi ciljev. V sledečem poskusim le opozoriti na nekatere točke, s katerimi se nekako odpira širši pogled na bodoče delovanje „Našega doma“. S tem se olajša umevanje zadrugi pravil in se pripravi, tako vsaj želim, diskusija, ki naj na občnem zboru prihodnjo soboto pokaže novozvoljenemu načelniku, kaj mislijo člani o programu „Našega doma“ za bližnjo bodočnost.

I. Novi zadrugi ne bo treba začeti čisto z nava. Že doslej je stremjenje naših manj premožnih, posebno naših delavcev po lastnem domu nahajalo podporo v prevažnem členu naše gospodarske organizacije, v „Tržaški posojilnici in hranilnici“. Tržaška zemljiška knjiga, posebno ona za spodnjo okolico, je zgovorna priča za to, koliko malih posestnikov, delavcev in drugih gospodarsko šibkih, je prišlo do lastnega doma s kreditno pomočjo imenovanega zavoda, ki jim je s cenami in počasi odplačljivimi posojili podajal sredstva, katera so potrebovali za zidanje poleg kake male prihranjenke ali podedovane svote in dnevnega zaslužka.

Ta delokrog „Tržaške posojilnice in hranilnice“ bi lahko prešel na novo zadrugo, ki bi v sled specializacije in koncentracije lahk, hitro odpravila še vse one male pomankljivosti, ki jih je to delovanje neizogibno moralo imeti pri „Tržaški posojilnici in hranilnici“, ker se ta ni pečala izključno le s to panogo stavbenega kredita.

Iz širnega zadrugi delokroga, ki predpostavlja kreditno pomoč iz državnega zaklada za oskrbovanje malih stanovanj, bi se torej izločil poseben „mali“ delokrog, v katerem bi nova zadruga za lastno močjo, z

lastnim kreditom izpolnjevala nalogo, ki jo je doslej vršila „Tržaška posojilnica in hranilnica“.

Po mojem mnenju se bo moral „Naš dom“ posebno spočetka intenzivno posvetiti temu „malemu“ svojemu delokrogu, ker državna pomoč, vsaj začetkoma, gotovo ne bo izdatna, še bolj gotovo pa ne bo hitra.

Z ozirom na zadruga pravila seveda se mali stavbeni kredit ne bo mogel dajati v isti obliki, kakor doslej, moral se bo marveč prilagoditi določbi § 1, b). Ako se ne motim, predpostavljata določba zadrugi pravil, da zadruga sama pridobi zemljišče in sezida hišo ter jo proda členu, ki jo lahko odplačuje z nabiranjem hranilne vloge v zadrugi ali s plačevanjem primerno visoke najemnine ali na drug način.

Posamezen slučaj podelitve malega stavbenega kredita za kakega delavca, ki kupuje v spodnji okolici malo zemljišče, da na njem sezida hišo, bi se potemtakem morda izvršil na ta način, da bi delavec pristopil k zadrugi za členu, vložil — če jih ima — svoje prihranke, svojo dedščino, ali drug svoj kapital kot hranilno vlogo pri zadrugi, zadruga pa bi kupila zemljišče na svoje ime izvršila stavbo na svoj račun, vse to na podlagi pogodbe, s katero bi zadruga dala svojemu členu stanovanje v novi hiši in bi se zavezala prodati mu jo, ko bo člen imel zbrano, oziroma odplačano kupnino v hranilnih vlogah pri zadrugi ali v prebitkih plačanih najemščin ali na drug način. Pričakujem, da se najde še druga, morda bolj praktična pogodbeno ureditev takih slučajev. V takih posameznih slučajih bo neposredna korist za členu v tem, da bo kupoval za zadruga pod ugodnejšimi plačilnimi pogoji, nego bi jih mogel doseči on sam, da bo zadruga skrbela za stavbeni načrt, sklepala pogodbe s podjetniki, nadzorovala zidarje, izvrševala plačila itd. Jasno je, da se bo v takem slučaju lahko hitreje, bolje in ceneje zidalo. Zidanje takih malih hiš za delavce postane bolj racionalno; zadruga pridobi vpliv na sestavo stavbenih načrtov, na izbero stavbenega materiala itd. Stavbeni podjetniki bodo morali zadostiti modernim stavbenim in zdravstvenim zahtevam, o katerih se marsikateremu danes niti ne sanja.

II. Od ravnokar označenega „malega“ delokroga nove zadruge do nekoliko širšega je samo korak. Za hišice, kakoršnje imam v mislih v I. odstavku in s kakoršnjimi je naše delavno in pridno ljudstvo takorekoč posejalo spodnjo okolico tržaško, se najde vedno kupec. „Naš dom“ se torej lahko brez nobenega rizika in brez velikih sredstev, posebno brez državne podpore loti nakupovanja manjših ali večjih zemljišč in zidanja posameznih takih hišic, ali tudi po dveh, treh ali več vkupaj. Pri tem pa bo imeti pred očmi, da bo zadruga lahko potrebovala kreditne pomoči iz državnega fonda, če ne za te naprave same, vendar gotovo za izpolnjevanje svojega, ako ga smem napraviti malemu in širšemu tako imenovati „velikega“ delokroga, in da bo pri tem zastaviti vse na zadrugo ime vpisane nepremičnine. Za to se bo moralo pri stavbah, katere napravi zadruga (v svojem širšem delokrogu) nekako v zalogi za na prodaj, paziti na zahteve, katere postavlja

vlada glede zdravih in cenih ljudskih stanovanj, v stavbenem, sanitarnem in nprstveno-policijskem oziru.

III. Konečno se bo načelniku „Našega doma“ lotiti tega, da se doseže zadruga svrha v polnem obsegu, predvidjenem v § 1, a, b in c zadrugi pravil, z ozirom na podporo, katero zadruga lahko pričakuje od milijonskega državnega zaklada za oskrbo malih stanovanj.

Glasom zakona z dne 22. 12. 1910., drž. zak. št. 242, prejme ravnokar imenovani zaklad iz državnih sredstev:

Za leto 1911 in 1912	1.500.000 K
„ 1913	1.300.000 „
„ 1914	1.500.000 „
„ 1915	2.200.000 „
„ 1916-1918 po	2.500.000 „
„ 1919 in 1920	3.500.000 „
„ 1921	4.500.000 „

Skupaj torej v 10 letih 25.000.000 K. Ta zaklad bo služil svoji nalogi v prvi vrsti ne na ta način, da bo dajal posojila občinam, javnim korporacijam in zavodom, stavbenim zadrugam itd., marveč na ta način, da bo za te ravnokar omenjene juristične osebe prevzemal poročito za posojila, katera bodo drugod najemale v svrhe, kakoršnje so predvidjene v pravilih naše zadruge.

Glasom zakona lahko prevzame državni zaklad za oskrbovanje malih stanovanj poročito v opisane svrhe do skupnega zneska 200 milijonov K. Povdariti je še, da so posojila, za katera je porok omenjeni državni zaklad, pripoznana za pupilarno varna. — Če bi bila zakladova naloga le ta, dajati neposredna posojila, bi bil kmalu izčrpan; kreditna pomoč, katero bo podajal s poročiti, pa bo lahko zares izdatna, če ne bo delovanje tega sklada preveč birokratično. Z državno podporo se „Naš dom“ mora lotiti čim prej tudi tega, da bo v onih delih mesta, ki niso več pripravljeni za napravo lastnih domov, zidal ali nakupoval hiše, v katerih dobijo zadrugi člani cena in zdrava stanovanja.

IV. Kakor sem že omenil, bi se imelo delovanje nove zadruge deliti v tri delokroge: mali, srednji in veliki. V malem delokrogu, v katerem ne bi se zadruga naslanjala na pomoč iz državnega zaklada, se pa zato niti ni vezala z ozirom na njegove zahteve, bi morala zadruga pričeti takoj z intenzivnim in uspešnim delom. S tem bi predvsem ustregla potrebi po specializaciji in koncentraciji malega stavbenega kredita za naše širše, manj premožne kroge, bi ob enem vzbudila zanimanje in pridobila mnogo novih članov, tako, da bi se lahko kmalu, krepkejša in na izkustvu bogatejša, lotila delovanja v širšem delokrogu. Ni izključeno, da se takoj spočetka ponudijo prilike za nakup ne ravno preobsežnih zemljišč in za zidanje ne prevelikega števila hišic za delavce, male uradnike itd. Če je prilika ugodna, naj se načelniku (skupaj z nadzorništvom, kakor je to predpisano v § 11, toč. 11 zadrugi pravil) ne straši koraka na novo polje, katero treba še le pridobiti organizovanemu našemu gospodarskemu delu. Stremljenje po lastnem domu je tako značilna poteza v značaju naših širših slojev, tvorecih maso predmestnega naseljenja tržaškega mesta, da je akciji, ki hoče temu stremljenju

ustreči na primeren način, vspeh zagotovljen vnaprej.

Na delo za „Naš dom“! Dala sreča, da se najdejo za težko delo pravi možje!

Dr. Josip Wilfan.

Goriški mestni svet.

V Gorici, 19. oktobra.

Sinoči se je zopet vršila zanimiva seja našega mestnega sveta.

Župan je sporočil, da so rodila ugoden vspeh njegova prizadevanja pri finančni oblasti, ki so merila na to, da se znižajo dokaide onim kmetovalcem, katerih pridelki so bili oškodovani po suši. Le-tem se se odpiše zemljišnji davek. Župan je tudi sporočil, da je goriško mesto prejelo povabilo, da se udeleži kongresa avstrijskih mest, ki se bo vršil na Dunaju. Povedal je, da se ga on udeleži kakor zastopnik mesta.

Pomožni vodovod.

Župan, kakor poročevalec o tem predmetu, je poročal o pokritju potroška 80.000 K, ki ga zahteva pomožni vodovod. V ta namen se zajme posojilo, ki se razdolži v 50 letih.

Na tozadevno vprašanje nekega svetovalca je zadržal župan, da bo voda iz tega vodovoda dobra in pitna. Voda da je preiskusil strokovnjak prof. Timeus. Vsekakor — če se izkaže to potrebno — se bo voda filtrirala.

Mestni svet je na to odobril pokritje.

Najemninska davščina.

V razpravo je prišel zakonski načrt, po katerem se uvaja za Gorico najemninska odstotna davščina v pokritje mestnih potrebščin. Zakon naj bi veljal za dobo 10 let. Te davščine bodo proste najemnine do 200 K. One od 201 do 300 K bodo obdačene z 2%, one nad 300 K pa s 5%. Ta davščina se bo plačevala od čiste najemščine, to je po odbitku hišno-najemninskega davka. Ta davščina zadene vse, ki rabijo stanovanja ali druge prostore bodisi že kakor stanovanci ali gospodarji. Stanovanci bodo morali plačevati odstotno davščino dotičnim hišnim gospodarjem. Istotako bodo podvržena novi davščini trgovska in obrtna podjetja, društveni prostori, gledališča itd.

Te davščine bodo oproščene najemnine erarja, dežele ali občine, ki se plačujejo od prostorov, ki služijo javnim interesom, tako: javne šole, humanitarni in dobrodelni zavodi, uradi, vojašnice itd. Lastniki prostorov ali njihovi namestniki bodo za plačilo te davščine odgovorni naravnost goriškemu mestu. Seveda jim bo pristojala regresna pravica nasproti stanovalcem. Lastniki bodo morali plačevati mestu ta davek v postecipatnih trimesečnih obrokih. Če bi kateri hišni posestnik zadobil znižanje hišnonajemninskega davka, bo lahko zahteval v dotičnem razmerju znižanje tudi najemninske davščine. Sploh se bo le-ta odmerjala na podlagi fasije, predložene davčni oblasti za odmero erarskega davka in se bo določala vsaki dve leti. Ako bi kdo zaostal s plačevanjem, bo moral plačati zamudne obresti po 5%, oziroma se proti njemu uvede politična izvršba.

Utoke proti odredbam magistrata bo naslovljati tekom 30 dni na mestni svet. Zadržno besedo bo imel deželni odbor. O

ril z obćudovanjem Kosančič, zasledujoč pazljivo vsako kretnjo obeh vojsk, „ta Timur je dostojen protivnik, dostojnejši, nego Bajazet.“

Timur je končal svojo molitev, se vspel zopet na konja, in takoj na to se je na desnem krilu Tatarjev opazalo veliko premikanje.

„Sveti Sava!“ je vskliknil Kosančič, „misli sem si, da se prvi sprimemo z ordyncem; saj Bajazet tako brezumno tlači naprej, kakor bi niti ne videl vrzeli med nami in njegovimi janičarji.“

V istem trenutku je velel Lazarevič vstaviti in uravnati bojne vrste, ki so vsled naglega pohoda prišle nekoliko v nered.

„Slava ti, Lazarevič!“ je klical Kosančič, „dokazuješ, da si vsaj na bojišču sin svojega očeta!“

Zadnje njegove besede pa je že preglušil krik: „Surun!“ — in pod poveljstvom Timurovega sina Mirana-šaha in njegovega sina Abubekra je drilo štirideset tisoč tatarskih jezdecev v divjem naskoku proti srbskim bojnim redom, da jih razbičijo, ali pa vsaj prisilijo, da puste še večjo vrzel med seboj in ostalo Bajazetovo vojsko.

„Stojte junaki!“ je kričal Kosančič s tako močnim glasom, da je bilo čudno, kako morejo človeške prsi tako tuljenje spraviti iz sebe, „pomnite na srbsko slavo, Krist z nami!“

(Pride še).

PODLISTEK.

Jug.

Historičen roman. Spisal Prokop Ochochoušek. Poslovenil H. V.

Angora.

Milan je stisnil prstima krčevito na svoje prsi, da bi bila drugemu moškemu, ki bi ne imel tako orjaških pleč, zastala sapa: potem pa se je s silo izvil iz njegovih rok in stopil za korak od njega; razgalil prsa je dejal, da si s temnim, vendar odločnim glasom: „Ivane Kosančič, ti moj dragi pobratime! Hvala ti na tvoji ljubezni! Toda vrni se s teboj ne morem, ne smem; pri-sega me veže, ne veže me pa, da ne bi s svojo smrtjo odstranil zadnje in edine zapreke proti vašim načrtom, bodočnosti moje domovine. Na! Tu so moje prsi, en edini udarec tvojega kinžala me zopet sprijatelji s teboj in z domovino!“

Kosančič je zrl nanj nemo, skoro topo, kakor človek pijan vina, njegovo oko se je časoma divje vrtelo, trenutoma pa je odsevala iz njega zopet neizmerna žalost, in ko je segel za pas, h kateremu je bil na verižici pritrjen kinžal, pa naenkrat odrinjal roko nazaj ter pljunil v stran, je menil: „Kakor pa tej slini čez trenotek ne bo spomina, tako

tudi ni več spomina po najinem pobratimstvu, iz mojega spomina in iz mojega srca je izruvano s korenino vred od tega trenutka. Ti pa, nevreden, da bi umrl od moje roke, živi kakor žrtev svojega odpadništva.“

Obrnil se je od njega, ter je burnih korakov odšel k družini Lazareviča.

Milan je, kakor k tlom prikovani, zrl za odhajajočim z izbuljenim očesom, s smrtno bledim licem; potem pa ga je streslo kakor vihar pod samotno hojo in moral se je oprijeti šotorovega stebra, da ne omahne na tla.

„Torej celo smrt mi je odrekel“, je ječal, in jaz moram živeti v zaščito bisurmanske države. Jezu Kriste! Usmili se me!“

V.

Vrhovi Angorskih gora so vsplamteli v prvem jutranjem svitu in odsev zarje je padal na obe vojski, že pripravljeni v bojnem redu, ki sta dosedaj nepremično vstrajali na svojih postojankah.

„Vidite, junaki!“ je govoril Kosančič svojcem, s katerimi je stal na najskrajnejšem krilu Stefan Lazaričevega bojnega reda, „isto tako se je probujal dan pred trinajstimi leti nad Kosovim poljem; noben oblček ni kalil solnčne zarje, da razsvetljena z vsem njenim svitom pade slava Srbije. In da se z istimi znaki probuja danasnja dan, nam je v znamenje, da pade bisurmanska laži-slava, in iz njenih razvalin se povspe neskaljena, visoko v višave slava naša, slava Kristove vere!“

„Amen, vojvoda! Bog daj!“ so pritrjevali junaki.

„Kar se nas tiče, mi ne osramotimo srbskega imena pred ordyncem,“ je klical Jurem glasneje, nego drugi.

Solnce je že prepadilo iz dolin zadnje sence noči, pred Bajazetovim šotorom je zaplapolala trikotna zastava po zraku, bobni so grmeli, katerih grom je prekinil krik: „Allah!“ ki se je glasil od gore do gore. Stefanove vojske pa so klicale: „Krist z nami!“, ko so se v vrsto vseh Bajazetovih čet pomikale dalje, da se kolikor možno poprej srečajo v dolini s tatarskim ordyncem.

„Da, Krist z nami!“ je klical Kosančič z mogočnim glasom, da je za veliko preglušil krik ostalih, in kličite še: „Angora za Kosovo“, junaki!“

„Angora za Kosovo!“ so vriskali njegovi vojščaki.

Tedaj so naenkrat obživele nasprotno gore, kakor iz enega grla so zaječali stotisoči Tatarov: „Surun!“ In hoteli so se zagnati naprej; toda z enim edinim migljajem je vstavlil Timur ta neprimerni naskok svojih ljudij. Stopil je s konja in je pred vso vojsko opravljal svojo molitev, kakor bi vsled svojega prepričanja, da zmaga, ne čutil nikake času neprimerne bojažljivosti.

„K vragu! Bog mi je priča!“ je govo-

*) Surun — naprej.

tem predmetu se je razvila živahna debata. Za davščino je glasovalo 15, proti pa 3 svetovalci. V veljavno ima stopiti ta zakon z novim letom 1912.

Svetovalec Thoman je izjavil, da je ta novi davek razburil meščanstvo, ker občutno zadene uradniške in sploh srednje sloje, ki so navezani na stalno mesečno plačo.

Govornik je rekel, naj se na kak drug način sanira veliki deficit v mestnem proračunu. Poskuša naj se doseči od vlade prispevek za izdatke za konjeniško vojašnico, ki znašajo nad 40.000 K. Mesto Pula in neko drugo v Galiciji da je izposlovalo v ta namen od vlade izredno velik prispevek. Varči naj se tudi pri drugih postavkah in potem morda ne bo treba te odlojne davščine.

Svet. Pinavčič je povedal, da so bila vsa prizadevanja za kak prispevek od vlade brezuspešna. Manjka 50.000 K, ki jih je prispevala južna železnica. Spočetka je mesto dobivalo 75.000 K na leto, sedaj komaj 25.000. Polagoma se bo prejelo vedno manj, ker južna železnica nazaduje in jo povsod izpodriva državna železnica.

Svet. Venir je rekel, da ima goriška mestna občina prav malo dohodkov. Tako da se mestu ni dovolila davščina na pivo, ki ni domač pridelek in ki prihaja s severa. Povišal da se je bil hišni davek. To povišanje da je pa imelo strašne posledice. Pri 100.000 K poviška so trpeli meščani najmanj 200.000 K, ker so se temu povišku pridružile druge doklade, tako deželna itd. Trdil je, da mestni svet nerad nalaga nove davke, a položaj da je tak, da drugače ne more mesto izhajati.

Kakor omenjeno, je bil predlog sprejet s 15 proti 3 glasom.

Novi dolgovi.

Mestni svet je sprejel predlog, da se zajme dolg par milijonov kron pri deželnem zavodu za občinski kredit, da se pokrijejo dolgovi, ki jih je zajelo mesto v zadnjem času in sicer: za regulacijo ulice Silvio Pellico s potroškom K 192.953,35, za šolo v kapucinski ulici, ki stane K 162.214 in za konjeniško vojašnico in pomožni vodovod, kar bo stalo K 1.207.539,31. Potrebna so denarna sredstva še za cesto od Sv. Antona do Podturna, za zgradbo dveh prodajalnic v ulici Verdi, za nabavo zemljišča za novo mestno klavnico in za novo šolsko poslopje v ulici Leopardi. Koliko bo znašalo novo posojilo, to so se zbalii povedati. Da pojde za milijone, to je razvidno že iz do tu naštetih potrebščin. Predlog za principijelno zajetje tozadavnega posojila je bil seveda enoglasno vsprejet!

Oj, ta srečna Gorica v rokah laških Bombičev in Pinavčičev! Quousque tandem abutere patientia nostra?!

Položaj na Hrvatskem.

Zagreb, 19. X.

Po dolgem molku so uradne „Narodne novine“ zopet začele na uvodnem mestu pisati o političnem položaju. Njihov politični inspirator — ban Tomašić sam — je torej zopet začel delovati. In zopet je začel svoje delo s — konferencami...

Povabil je k sebi dr. a Milo Starčevića in dr. a Horvata od „vsepravešev“, dr. a Medakovića od koalicije in Radića od kmetijske stranke.

Pravaši so odbili vsako pogajanje s Tomašićem, ker se to ne strinja z njihovim programom. Dr. Medaković je odbil, ker da ni kompetenten, a glede vspeha konference z Radićem se ne ve še nič točnega.

Začel je torej zopet s konferencami...! To pa gotovo le zato, da pokaže, kako spoštuje načelo ustavnosti. To je stara igra bana Tomašića. Po vsej sili bi hotel biti on „ustaven ban“ ter uveriti vso javnost o svoji „ustavnosti“.

PODLISTEK.

Minister na dopustu

(Velika srenja).

Veseloigra v treh dejanjih. — Nemški spisal Rudolf Lothar. — Poslovenila Z. — Za nocojšnjo premijero napisal Z.

Med modernimi nemškimi dramatikami zavzema Rudolf Lothar zelo odlično mesto. Komaj 53-leten mož živi na Dunaju in piše in predava, da ga vsi občudujejo. Kdor je živel kdaj na Dunaju, gotovo ve, s kakim zanimanjem sledijo Dunajski literarni pojavom svojega velikega rojaka.

Lotharjeva velika moč je satira, pikra in ostra, da je vsi bojijo. Znameniti avtor vidi vse in prebavi v svojem premišljevanju. Zato so njegova dela, ki so čisto pisana na rovaš tujine ali kake mistične osebe, vselej aktuelna in prilagodna današnjim razmeram.

Njegove drame — samo te imamo v mislih, da-si je spisal tudi nekaj drugih del znanstvene in beletristične vsebine — se odlikujejo tudi z bogastvom in lepoto jezika in sloga. Čeprav je to ali ono delo njegovo

Ustanovno je začel s konferencami. Vprašanje pa je, če bo — ko bo nevspeh teh konferenc jasn — tudi ustavno izvajal logične konsekvence. To je... ali se odloči za — odhod?!

Nu, od bana Tomašića ne pričakujemo tega.

V uradnih „Narodnih novinah“ je dal priobčiti svojo novo parolo: „Ako je položaj v opozicijonelnih krogih takšen, da se v političnem oziru ne more nič doseči, potem zahteva zdravo umevanje interesov naroda, da se ne vodi brezglava kriza zaradi političnih vprašanj, ki se v današnji situaciji — naj bo ban, kdor hoče — ne puščajo rešiti v zaželjenem tempu, marveč, da se delo nameri le tistim vprašanjem, ki se dajo rešiti, a ki so važna za naš narodni razvoj.“

Torej: opustite vso borbo, bodite zadovoljni s mirvicami, ki jih vam bo blagohotno pokladala ogrska vlada in molčite ter pljunite na vso svojo dosedanjo borbo!!

To je smisel nove Tomašičeve — limanice! Ali vaba ne bo imela vspeha, kajti vsi vrabci na Hrvatskem že predobro poznajo limanice bana Tomašića in njegove ogrske vlade. To vse si je Tomašić zabelil z ličko železnico, za katero pripisuje sebi vse zasluge, da-si je znana stvar, da je treba to zaslugo — v kolikor je resnice na gradnji ličke železnice — pripisati izključno le prizadevanjem jugoslovanskih poslancev v dunajskem parlamentu.

Dnevne vesti.

Noblovo nagrado za fiziko dobi Slovan. Iz Kodanja poročajo, da je za Noblovo nagrado za fiziko predložen prvokrat Slovan, in sicer elektrotehnik Nikola Tesla. Tesla je Srb, rodom iz Smiljana pri Gospiću na Hrvatskem. Tesla je dovršil srednje šole na Hrvatskem, tehniko pa je študiral v Gradcu. Po končanih študijah je odšel v Ameriko, kjer se je popolnoma posvetil elektrotehnik in je na tem polju poleg Edisona danes najpoznavnejši preiskovalec in izumitelj. Tesla je prvi Slovan, ki dobi Noblovo nagrado. Prisojena je bila sicer Noblova nagrada svoj čas pokojnemu grofu Levu Tolstoju, ki pa je ni sprejel.

Novi pravoslavni kotorski episkop. Z Dunaja poročajo, da bo imenovan srbskim pravoslavnim škofom v Kotoru Vladimir Boberić, rodom iz Banata, dosedaj profesor bogoslovja na pravoslavnem bogoslovnem semenišču v Reljevu v Bosni.

Klub slovenskih farmacevtov v Pragi.

Po dolgem trudu se je slednjič vendar posrečila ustanovitev stanovske organizacije slovenskih farmacevtov, ki so doslej — razkropljeni, brez vsakega stika s svojimi kolegi — posejali različna vseučilišča naše države. Bili so neorganizirani, vedeli niso drug za drugega in ko so prišli po končanih študijah v domovino, so se še-le začeli polagoma spoznavati. Koliko koristnega bi bili lahko storili za svoj stan ter za slovenski narod, ko bi bili študirali vsi na enem vseučilišču! To so izprevideli slovenski farmacevti, ki so se podali letos na visoko šolo. Izdali so parolo: združimo se, ne tavajmo okrog brez cilja in skupne zveze, podajmo si roke v blagor in prospeh našega stanu in naroda! Večina se je odločila za češko vseučilišče v Pragi, — upajmo, da se snidejo prihodnje leto vsi v krasni prestonični bratrskega naroda češkega! — Položen je temelj prvi strokovni organizaciji slovenskih farmacevtov. Dne 15. t. m. se je ustanovil pod okriljem slov. akademičnega društva „Ilirije“ v Pragi „Klub slovenskih farmacevtov“, ki ima namen, potom strokovne knjižnice in čitalnice, znanstvenih predavanj in poučnih izletov v tovarne, z izdajanjem poljudno-

pisano v ostrem, zabavljivem tonu, diha iz njih kipeča poezija, izražana v besedi, pri- spodobah ali pa celo tam, kjer se skriva najhujši bič. N. pr. nastop kraljice v prvem dejanju njegovega „Kralja Harlekina“.

V tem oziru bi Lotharja mogli in smeli primerjati z našimi modernimi pisatelji, zlasti s Cankarjem.

Dejanje igre „Minister na dopustu“ se vrši v Benetkah in v Rimu. Ob kratkem bi bila glavna vsebina taka-le:

Conte Ettore Mariani, predestinirani veliki državnik in diplomat, se dolgočasni na beneškem Lidu s svojimi prijatelji in jim cinično razvija svojo življensko filozofijo. Nasprotuje mu resno samo bankir Lordano, mož prekrasne, a zelo koketne Fiamette.

Blazirani Mariani zanikuje vsako čednost, ne priznava nobenih kreposti in meče vse ljudi na en kup ter jih imenuje veliko srenjo kratkovidnežev, tepcev in lopovov. Zlasti se norčuje iz zakonske sreče in naivnih zakonskih mož, ki so zaupljivi in verjamejo v — čistost svoje ali svoje žene ljubezen.

Med tem pa dvori na žive in mrtve zapeljivi ženi svojega prijatelja Lordana. A nič ne kaže, da bi sploh mogel kaj doseči. Ravno v tem času se mu krepko in vstrajno

znanstvenih spisov in brošur širiti zanímanje za lekarništvo med svojimi člani in Slovenci sploh.

Odbor kluba se je konstituiral sledeče: Predsednik: cand. pharm. Hugo Mužina, tajnik: stud. pharm. Fedor Gradišnik; blagajnik: stud. pharm. Josip Ančik; knjižničar: stud. pharm. Dragotin Ostan. — Cilji kluba so lepi in idealni, doseči pa jih bo mogel samo, ako ga slovenska javnost, zlasti pa gg. lekarnarji, službujoči farmacevti in stanovski tovariši sploh podpirajo po svojih močeh tako, kakor zasluži. Obrčamo se tem potom do vseh p. n. gospodov somišljenikov z najljudnejšo prošnjo, da blagovolijo postati dobrotniki in podporni člani našega kluba, ki bo vedel vsak dar obrniti v dobrobit našega stanu in naroda. Bodite prepričani, da bomo hvaležni vsakomur, ki nam priskoči na pomoč — naša zahvala pa Vam bodi naše delo! —

Za „Klub slovenskih farmacevtov“ akadem. društva „Ilirije“, v Pragi, Kral. Vinohrady, Taborska ulica št. 14: cand. pharm. Hugo Mužina, mp. tč. predsednik. stud. pharm. Fedor Gradišnik, mp. tč. tajnik.

Domače vesti.

Politično društvo „Edinost“ ima od borovo sejo v ponedeljek 23. t. m. ob 3. uri pop. v „Slovanski čitalnici“.

Odbor političnega društva „Edinost“ naznanja, da je volilni odsek za sestavo kandidatne liste za novi odbor in pregledovalce računov sestavljen tako-le: gg. dr. Gustav Gregorin, dr. Josip Abram, dr. Just Pertot, Fran Mikelič, dr. Ivan Marija Čok, Josip Negode, Fran Kravos in Anton Bremic.

Kdor želi v tem oziru navesti kako pritožbo, izraziti kako posebno željo ali staviti kak uvaževanja vreden predlog, naj se blagovolj obrniti do enega ali drugega omenjenih gospodov.

Nekdaj „nikoli“ — Sedaj — prošnja. Mnogi so se čudili in nam skoraj tudi že zamerjali vstrajnost, s katero smo hoteli dovesti naše Italijane do spoznanja, da bi bil pošten sporazum s sodeželani slovenske narodnosti v najeminentnejem interesu samih — ker bi si s takim sporazumom Italijani ustvarili največje zagotovilo za svojo lastno narodno ekzistenco in politično moč za bodočnost v tej državi.

Posebno oziroma na italijansko vseučiliščno vprašanje smo vedno in vedno opozarjali Italijane, da je njihova taktika povsem zgrešena, ter da jih ne dovede do cilja, ker iščejo sobojevnikov in podprtelcev tam, kjer je za njih le hlinjeno priateljstvo, pri Nemcih — dočim žalijo in delajo krivico tam, kjer bi lahko imeli iskrenih prijateljev — pri Slovanih.

Ali vse take pozive z naše strani so Italijani trdovratno odklanjali s porogljivim nasmehom. Zato so se nam našinci čudili in so menili, da se le smešimo se svojim — kakor so menili — usiljevanjem. No, uverjenje naše o veljavnosti naših nazorov je bilo neomajno in tako globoko, da nas je sililo, da smo zopet in zopet in v zlic vsej brezuspešnosti ponavljali svoje svarilne klice na italijansko addresso.

Najsilnejše potrdilo za to — in s tem tudi zadoščenje — pa nam je prinesla razprava v zbornici poslancev o italijanski fakulteti.

Isti Nemci, od katerih so Italijani z neverjetno trdovratnostjo in zaslepljenostjo pričakovali pomoči proti Slovanom za uresničenje svojega vseučilišnega postulata,

nastavlja baronica da Mincio, ki bi ga rada vjela za svojo hčer Bice. Pa zaljubljeni Mariani tega ne vidi, ali pa noče opaziti.

S svojim hrepenenjem se vrne v Rim, kjer se mu predstavi nekega dne Cesare Colonna, doktor filozofije, brez službe in kruha in živeč samo v živi želji, da bi lahko, hitro in zelo visoko splezel po lestvici visoke karijere.

Med njim in Marianijem se razvija interesanten dialog, poln sarkazma in ostre satire na obstoječe običaje in slabosti ali hudobnosti avtoritativnih oseb.

Colonna zmaga s svojo vsiljivostjo in drznostjo vse: Marianija, svoje nasprotnike, svojo zlo usodo in strmoglavi naposled celo Marianija in zavzame zdaj sam njegovo visoko mesto.

Med tem pa je slavil tudi Mariani svojo zmago: Fiametta mu je podlegla... Silna usoda je potrdila v polnem obsegu njegovo teorijo o „veliki srenji“...

Kaj se je potem godilo z našimi smešnimi junaki, bomo videli zvečer. Povemo le še to lahko, da vsebuje ta lepa in satirična veseloigra mnogo res krasnih in zelo zabavnih momentov. Vse pa je tako, da človeka zanimanje in pozornost ne popustita do zadnjega.

isti Nemci jih sedaj na usta svojih govornikov obsipljajo z roganjem in jim z znano nemško cinično brutalnostjo principijelno odrekajo pravico do vseučilišča. Na drugi strani pa se imajo zahvaliti pomoči tistih obsovaljenih Slovanov, da je prišlo italijansko vseučiliščno vprašanje tako hitro na vrsto.

Nekdaj so klicali Italijani Slovanom prezirljivo svoj „nikoli“ — nikoli da ne bodo oni iskali ne prejeli pomoči od Slovanov! A kaj smo doživeli sedaj?! Doživeli smo, da Italijani pošiljajo svoje deputacije k Slovanom, sporočat jim italijansko zahvalo, in da je njihov govornik Gasser v javni seji zbornice, prošil Slovane, naj glasujejo za italijanski postulat!

Tako se pod silo realnih razmer spreminjajo časi in slednjič tudi italijanski politiki z njimi! Ko bi jim bil kdo še pred kratkim časom rekel, da pridejo v Kanoso k Slovanom — to bi bili zagnali svoj porogljivi zasmeh. Sedaj pa jih je sila naučila moliti tudi — slovansko molitvico!

Drugo vprašanje pa je, da-li bo to spoznanje pri Italijanih trajno! Če bi bili italijanski politiki normalni ljudje in pametni računarji, rekli bi mi, da bo to spoznanje trajno in da se Italijani slednjič odločijo za temeljito revizijo svoje politike in taktike nasproti Slovanom in — Nemcem! Ker pa vemo, da to niso, se ne bomo čisto nič čudili, ako bodo naši Italijani skoraj zopet stiskali, ali bolje rečeno: iskali tiste nemške roke, ki jih je ravno kar obmetavala z blatom in jih neusmiljeno metala skozi vrata — kakor nadležnega berača!

Lekcijo, ki so jo dobili Italijani, je sicer temeljita, ali da bi tudi koristila, tega si ne upamo pričakovati.

Fanatizem v cerkvi za Italijo! Pod tem naslovom priobčuje zadnja „Naša Sloga“ članek, v katerem dokazuje na podlagi konkretnih slučajev iz posamičnih župnij, kako sistematično se posebno v škofiji poreško-puljski deluje na politiziranje našega naroda. V stolni cerkvi v Poreču se vpričo več duhovnikov molili za Italijo. V Vižinadi izključuje škof hrvatske prosilce. V sv. Nedelji je župe-upravitelj zagrešil na volitvi župnika sebi v prileg take nesposobnosti, da so predmetom novinarskih in sodnih razprav, ali škof ga noče makniti od tam, ker italijanizira naš narod. V Labincih se z vso silo italijanizira v cerkvi — hrvatsko ljudstvo. V Zbadaju se propoveduje italijanski, da-si ljudstvo ne razume italijansko. In tako po drugih župnijah.

Danes je v poreški škofiji merodavna jedino zveličevalna italijanščina, tako, da je prae-sul (škof) in vikar poreške škofije od Flappovih časov sem — italijanski deželni odbor.

Povodom zadnjih državnozbornskih volitev je prišel iz Poreča župnik Cozza v Rovinj, da nagovori tamošnje klerikalce, naj bi glasovali za liberalca, ker bi sicer mogel zmagati Hrvat. In vspel je. Rovinjski župnik mu je nasel, da se ne zameri škofu, ki hoče živeti v miru z laškimi — liberalci.

Za postne pripovednike kličejo v naše kraje samostance in svečnike iz Italije. In ni je propovedi, da ne čuješ: la nostra bella Italia, la nostra bella lingua italiana, il nostro cielo italiano, la nostra costa italiana, il nostro italo mare adriatico, i nostri santi d'Italia, la nostra bella Venezia italiana ita.

In šlo je vse tako tiho, vse mirno brez prigovora, brez opazke s katere-koli strani; šlo je to: a gonfite vele! In že se jim je zdelo, da jadrjo proti Italiji tako lepo, tako udobno, tako hitro, da so častna gospoda v Poreču mislili, da morejo nemoteno klicati v poreški cerkvi povodom javnega bogoslužja: O Marija, obrni svoj pogled na Italijo! — Tu vero, felix Austria, gaude et exulta!

Deviški govor poslanca Gasserja.

Poslanec Gasser je imel v palamentu svoj deviški govor. Ponavljal je seveda stvari, ki so vsem dobro znane. Pri tem pa si je dovolil, da je nas tržaške Slovence pošiljal v Ljubljano. Ko je posl. dr. Gregorin med njegovim govorom zaklical, da Italijani ne privoščajjo Slovincem v Trstu ljudskih šol, je posl. Gasser vskliknil silno duhovito: „V Ljubljani imate ljudske šole“. Posl. Gasser nam je povedal res velikansko novost! Videti je, da res dobro pozna slovenske šolske razmere! Nekoč nas je „Piccolo“ poslal v Rojan, češ, da imamo tam slovenske šole. Tedaj smo v „Edinosti“ povedali, da je to vsekakor napredek, ako so nas Italijani mesto v Ljubljano začeli pošiljati v Rojan, ali v Sežano, ki sta oba zelo blizu. Sedaj pa zopet Ljubljana!

Z Gasserjem se seveda ne bomo prepirali o potrebnosti slovenskih šol v Trstu.

ÚSTŘEDNÍ BANKA ČESKÝCH SPOŘITELEN PODRUŽNICA v TRSTU: PIAZZA DEL PONTEROSSO 3.

Vloge na knjižice 4 1/4 % Premije vlog 5 1/4 % Fiksne vlog pod najugodnejšimi pogoji. VADIJE in KAVCIJE --- MENJALNICA.

Uradne ure nepretrgoma od 8. zjutraj do 7. zvečer.

Velika zaloga izgotovljenih oblek in krojačnica I. vrste

Armando Levi, Trst ulica Giosuè Carducci 32 (vogal Santorio Santorio)

je bila povečana in je preskrbela velik izbor izgotovljenih oblek za moške in otroke ter ino- in tužemskih blaga Pomnite, da je to edina konf. trgovina z lastno krojačnico.

O tej potrebi dovolj jasno spričuje naše število in bo tudi spričeval vspeh oficijalne revizije ljudskega štetja. Pač pa je poslanec Gasser tudi očital dr. Gregorinu, da ni Tržačan. Na to mu je posl. Gregorin odvrnil: „Najmanj toliko Tržačan, kolikor vaši Vidacovihi in drugi iči“.

Po Gasserjevi logiki imajo torej samo oni pravico do ljudskih šol, ki so rojeni v Trstu. Ta je res imenitna! Ne glede na to, da je posl. Gregorin Tržačan, četudi ni rojen v Trstu (ker se domovinska pravica ne taksira po rojstnem kraju), bi radi vprašali, velečenjenega zastopnika II. okraja, koliko tržaških Italijanov je tudi res rojenih v Trstu? Menda niti polovica ne. Ali jim bo morda radi tega posl. Gasser odrekal pravico do šol? Gotovo ne. Kaj pa tržaški poslanec Pitacco? On tudi ni rojen v Trstu, temveč v Piranu. Pa tudi g. Gasser sam se ne more preveč ponašati s svojim italijanstvom in tržačanstvom, saj je znano, da so njegovi stariši, ki so bili Nemci, šele privzdravili v Trst.

Kakor morda gospod poslanec Gasser uvidi, se je s svojimi medklici tekom svojega deviškega govora le neznanosko blamiral. Zato naj nas prihodnjik raje ne pošilja v Ljubljano. Ta „šlager“ je že tako star in dolgočasen, da ne more delati časti — poslancu tržaškega mesta.

Opozarjamo še enkrat, da se naš list sedaj prodaja tudi v Gorenjčevi knjigarni, ulica Caserma.

K zadrugi „Naš dom“ so nadalje pristopili sledeči: 39. Nabergoj Milan, mehanik, Trst. 40. Vrščaj Ivan, šolski ravnatelj, Trst. 41. Kralj Ivan, c. kr. redar, Vrdela. 42. Arhar Justin, učitelj, Trst. 43. Suša Ig., delavec v svobodni luki, Trst. 44. Zdravec Anton, poštni vslužbenec, Trst-Vrdela. 45. Golob Fran., sprevodnik drž. žel., Trst. 46. Hreščak Jakob, voznik, Trst. 47. Gombač Anton, tehtar v svobodni luki, Trst. 48. Peric Fran., uradni sluga, Trst. 49. Nekerman Ivan, okr. šolski nadzornik, Trst-Prosek. 50. Požar Anton, učitelj, Trst-Vrdela.

Družabni in Martinov večer tržaškega Sokola. Sporočamo slov. javnosti, da bo na letošnjem I. družabnem in Martinovem večeru našega Sokola, ki se bo vršil v soboto, dne 11. novembra v veliki dvorani „Narodnega doma“, poleg društvenega pevškega zbora, režiserja slov. gled. g. Dragutinoviča in vojaške godbe, iz prijaznosti sodeloval tudi Tržačanom dobro znani in priljubljeni solist g. Štefan Šink iz Ajdovščine s tremi solospeli.

Veselični odsek se trudi, da bo zabava ta večer res najprisknejša. Zato pozor že danes na I. sokolski družabni večer, 11. novembra!

Neznani propagatorji italijansko-hrvatskega pobratinstva in „Piccolo“. Družba, ki noče biti imenovana je nabrala 10 kron, od katerih je določila 4 krone za hrvatske in 6 kron za italijanske dijake v Pazinu. Omenjeni znesek so nesli v uredništvo „Piccola“, kjer so bili pripravljeni sprejeti in objaviti 6 kron za italijanske dijake, ne pa onih za hrvatske. Tedaj pa je gospod, ki mu je bila poverjena naloga, da nabrani denar izroči v uredništvo „Piccola“, istega prinesel v naše uredništvo. Ker mi nimamo nikakega razloga, odklanjati denar za hrvatske dijake, zato, da bi tudi italijanski nič ne dobili, smo znesek sprejeli in vsposlali 4 krone hrvatskemu dijaškemu podpornemu društvu v Pazinu in 6 kron ravnateljstvu italijanske realne gimnazije istotam.

Omenjamo še, da gospod, ki je prinesel denar v naše uredništvo, (ali bolje tiskarno) ni razumel niti besedice slovenski, oziroma hrvatski in da je izrecno povdarjal, da hoče družba ostati neznana.

Prošnja. — Reven slovenski dijak, ki obiskuje četrti razred tukajšnje c. kr. državne gimnazije, biva tako daleč v okolici Trsta, da mu to ovira skoro vsako učenje, ki mu je za šolo potrebno. Ker je dečko zelo nadarjen in priden, a poleg tega daje najboljše upanje, da iz njega postane nekdanji umetniški slikar, bi bil greh, ne pomagati mu sredi ceste do cilja. Ker pa bo mogel nadaljevati svoje nauke le, če dobi stanovanje v mestu in je skoro brez sredstev, prosí se oni, ki bi mogli tudi proti primerno nizki odškodnini, odstopiti temu dečku skromno stanovanje, ali ga vzeti k sebi, da to izvoli naznaniti (tudi pismeno) pri upravništvu „Edinosti“. Isto sprejema tudi blagohotne darove, ki se bodo objavili.

Hrvatski tečaj „Ruskega kruška“ je že začel svoje delovanje. Učitelj je tudi letos gosp. J. Jedlowski. Za sedaj se bo poučevalo ob torkih in petkih od 7.30—8.30 zv. Na željo učencev pa se ustanove tudi drugi tečaji.

Kdor se želi v kratkem času naučiti hrvatski jezik, naj ne zamudi te ugodne prilike. Na hrvatski tečaj opozarjamo posebno naše državne in zasebne uradnike, ki v svojih službah rabijo vedno več lepi hrvatski jezik.

Ce se sami Italijani in Nemci trudijo, da se naučijo tega jezika, ki jim zelo teško gre v glavo, zakaj bi se ga ne učili naši fantje in gospodične, ki ga razumejo že na prvi uri predavanja, govorijo ga pa po enem mesecu učenja?

Bodimo torej praktični ljudje in dobri Slovani!

Novi dijaki naj se prijavijo v Ciril.

Met. ljudski šoli, v ul. Acquedotto štev. 20. III., ob zgoraj navedenih dnevih in urah.

Amerikanske vojne ladje v Trstu. Kakor znano, se že od 26. novembra minolega leta nahaja tu v Trstu v reparaturi ameriška postajna ladja v Carigradu „Scorpion“. Saj so njeni mornarji postali skoraj napol Tržačani. Sedaj je ladja zopet popolnoma reparirana. Danes pripluje v Trst ameriška moderna križarka „Chester“, ki je bila prej poslana v Tripolis, da bo tam v varstvo za neko ameriško ekspedicijo. Za par dni potem odplujeta obe ladji iz Trsta. Poveljnik „Scorpiona“ Croswell je priredil tukajšnjim oblasnjim in prijateljem v slovo na ladji „farewell sea party“.

Slikarska in kiparska šola Trst. Začetek 1. novembra 1911. Vpis in prospekt: Čitalnica, „Narodni dom“.

CM. podružnica za Škorkljo in Belvedere sklicuje danes ob 10. uri predpol. v prostorih gostilne NDO. ulica Carradori št. 18 društveni sestanek. Sprejemajo se tudi najmanjši darovi za bodočo slovensko šolo na Belvederu. Novi člani in članice dobrodošli.

Plesna šola je vsako nedeljo in praznik od 3. do 5. ure popoldne v veliki dvorani Trg. izob. društva ulica sv. Frančiška št. 2 I. nadstr. Poučujejo se vsi navadni in sestavljeni, stari in najnovejši plesi po jako lahki in hitro priučljivi francoski metodi. Vaje (oziroma šola) so tudi vsako nedeljo (ne ob praznikih) od 10. ure zjutraj do poludne. Toliko zjutraj kolikor popoldne je vstop dovoljen vsem prijateljem in prijateljicam plesa brez razlike. Za gospice je popoldne znižana cena. V nedeljah in praznikih so navadne plesne vaje od 5. in pol do 9. in pol ure zvečer.

Tržaška mala kronika.

Premogarjeve tatvine. Včeraj zjutraj je bil na nabrežju Mandracchio aretiran 31-letni premogar Ivan Kos iz Šempetra na Krasu. Isti je prenočeval pri najemodajalki postelj v ul. Riborgo št. 17, kjer je okradel svojega sobnega tovariša. — Drugemu tovarišu je siloma odprl kovček in mu vkradel razne stvari. Vse vkradene stvari je možakar zastavil. — Priznal je svoj čin.

V svobodni luki je bil aretiran 49-letni dinar Just Lavrenčič iz Trsta, stanujoč v ljudskem prenočišču v ul. G. Gozzi, ker je vkradel 2½ kg. sultanine v nekem hangarju.

Radi nesrečne ljubezni v smrt. 20-letna Marija Tojč, stanujoča v ul. Largo Pestalozzi št. 11, je sinoči ob 7.30 izpila dozo karbolne kisline. Spravili so jo v mestno bolnišnico. Vzrok obupnem činu — nesrečna ljubezen!

Omamila ga plin. Anton Tavčar, star 44 let, delavec mestne plinarne je včeraj popoldne popravljal plinovce v ulici Cavana. — Nakrat je počila cev, plin je Tavcarju bruhnil v obraz in ga tako omamila, da so ga morali prenesti v bolnišnico.

Zbavnil. Stefan Lavašnik, star 19 let doma iz Trnova v Bosni je prišel sinoči ob 7.30 uri na policijsko ravnateljstvo in je tu zahteval da mora govoriti z ravnateljem. — Rekel je, da je obsojen na smrt in da prosí milosti. Na policiji so takoj spoznali, da se je Lavašniku zmešalo. Pozvali so Trevesa, ki je odvedel nesrečneža v opazovalnico.

Urezal se v roko. Franc Furlan iz Spodnjih Škofij je včeraj popoldne rezal trte. Pri tem se je tako močno urezal v levo roko, da je moral poiskati pomoči v tukajšnji mestni bolnišnici.

Loterijske številke, izrečane dne 21. oktobra 1911:

Trst	30	58	50	28	17
Linc	72	81	89	5	33

Koledar in vreme. — Danes: 20. ed. po Bin. — Jutri: Severin, šk.

Temperatura včeraj ob 2. uri popoldne + 15.5 Cels. — Vreme včeraj: lepo.

Vremenska napoved za Primorsko: Deloma oblačno, temperatura malo spremenjena, vztočni vetrovi.

Gospodarstvo.

Nov slovenski denarni zavod v Trstu. Dne prvega tega meseca, pričel je

Sunlight
milo je res — čudovito!

Jaz operem z njim svoje perilo v polovici časa, s polovico truda in s polovico množine mila!

Opustite kuhanje in drgnjenje, ker milo Sunlight: popolnoma samo odpravi: nesnago.

Komadi po 30 in 16 vinarjev.



„Alla città di Lione“, Trst, Borzni trg 3.

ZIMSKA IN JESENSKA SEZONA.

Velvets pravi angleški

za kostime in obleke, velour du Nord za jopice in plašče, Sealskin-Peluches angleški za obleke.

Svilenine

za toalete, obleke in bluze v bogatem izboru po tovarniških cenah! Uzorci za deželo franco.

Alfr. Fränkel

(Delniška družba)

Trst, Corso štev. 27.

Podružnica:

ulica Cavana štev. 11

Podružnice:

v Ljubljani in v Zagrebu

Nobena

razprodaja

in nobena

množina blaga

ne more konkurirati z NIZKIMI CENAMI z ozirom na trpežnost našega blaga izdelanega v lastni tvornici.

109 filijalk. — 1200 delavcev

PRIMER:

Moški čevlji . . . od K 7— do 17

Ženski čevlji . . . > K 6-50 > 18

Nizki ženski . . . > K 3, 3-80, 5,

7-50, 10, 13

Otroški čevlji . . . > K 2— dalje

Galoše iz gum. . . > K 4— do 8-

Na debelo bi se dovolile razprodaje še v nekaterih mestih Istre, Goriške in Dalmacije.

ČREVLJI

Grodjeur Welt

ARTURO MODRICKY

Prodajalnica manuf. blaga in drobnih predmetov

Trst, ul. Belvedere 32.

Zaloga odej, prešitih od K 6-40 dalje, flanelaste od K 2-40 dalje, volnene od K 3— dalje. Bel fuštanj, piquet barvan, zavese, preproge, trliž in volna za zmetnice, malije vseh vrst bombažnate in volnene za mornarje, čepice, dežniki, moderci, ovratniki, manšete iz platna in gumija, ovratnice, perilo na meter in izgotovljeno ter drobnarije po cenah, da se ni bati konkurence.



URAR in ZLATAR

Romeo Panzeri

ul. Barriera vecchia 19

popravi vsako žepno uro za K 2, ista cena za vsako mogočo poškodbo. Za repert. kronometre in druge komplicir. ure nizke cene. Popravki se izvršijo tako, natanko, točno

Fratelli Rauber

Trst, ulica Carducci 14 (prej Torrente).

Zaloga ustrojenih kož.

Velika izbora potrebščin za čevljarje. — Specijaliteta

potrebščin za sedlarje.

„CIRIL ŠUC“

TRST ul. Concordia št. 4 TRST

Priporočila slavemu občinstvu svoje trgovine je stvar in kolonijalnega blaga. Testenine „PEKATE“ domače in napolitanske, trevisanske (Treviso) ter iz tovarne bratje ZATKA. — Vino v steklenicah. Pošilja se tudi na dom ter po pošti. Paketi od 5 kilogramov naprej.

! Cene brez konkurence!

Henrik pl. Chicchio

Via Stadion 35.

Velik izbor Plaque-veržic garantiranih in priveskov. Naprstniki, zapestnice, igle z ali brez dijamantov. Zlate, srebrne, nikelnate ali jeklene ure. — Regulatorji iz prvih tvornic „ZENIT, OMEGA“.

Sprejema vsako popravo z garancijo enega leta

Dr. Al. Martinelli

Cesare Cosciancich

koncesionirani zobo-tehnik

ordinira od 9.—1. in od 3.—6.

Trst, Barriera vecchia 33

II. nad. Telefon 1708.

Trst, Corso 2. Telef. 1071.

Linoleum Haas

Pristni linoleum K 2-50 m²

Podolgaste preproge 67 cm. . . 1-80 met.

Preproge v vseh velikostih z

varnostnimi ogli iz kovine 150/200 K 7-90

200/300 K 15— itd.

Gospodarski predpasniki iz voščenega

platna K 2-50

Namizni prti 85/115 cm 2-80

65/150 cm 1-80

Površniki iz gumija od K 20 dalje.

Podruhe po 70 stot.

Ovratniki iz kavčuka 50

Manšete iz kavčuka 60

Pošilja se tudi na deželo. — 136

STRUCHEL & JERITSCH

manufakturna trgovina

Trst, vogal ul. Nuova-S. Caterina

NOV PRIHOD

fuštanja, baržuna, kožuhovalne,

malij, rokavice, ženskega in moškega blaga. — Odeje prešite in

volnene, svila, modre, svila,

okrasni in drobnarije.

Veliko skladišče Klobukov

dežnikov, bele in pisane srajce, izlask. platna žepnih robcev, moških nogovic itd. itd.

K. CVENKEL Trst, Corso 32

Cene zmerne. — Postrežba točna in vestna

Narodna trgovina.

2066

Narodna trgovina.

Velika zaloga in tovarna pohištva

ANDREJ JUG - TRST

Via S. Lucia 5-18

Via S. Lucia 5-18

BOGATA IN LEPA IZBERA FINEGA IN NAVADNEGA POHIŠTVA TAPETARIJ DELO SOLIDNO in vsakovrstnih stolic.

Zaloga pohištva Trst
Via Santa Lucia 5.
199

CENTRALA V PRAGI.
Ustanovljena leta 1868.
PODRUŽNICE V
Brnu — Budje-
vicih — Iglavi
— Krakovu —
Lvovu — Mor.
Ostravi — Olo-
mucu — Plznju
Taboru — Par-
dubicah — Pro-
stějovih — Kla-
tovu — Dunaju
Liberčih — Kralj.
Gradcu — Piseku

ŽIVNOSTENSKÁ BANKA

Podružnica v Trstu.

Delniška glavnica: K 80 milijonov. Reservni in varnostni zaklad: K 20 milijonov.
Brzjavni naslov: Živnostenska — Trst. Telefon 21-57 in 10-78.
Izvršuje vse bančne posle. Sprejema borzna naročila.

Obrestuje vloge na 4%
vložni knjižici po 4%
Na tekočem računu po dogovoru.
Kupuje in prodaja vrednostne papirje, de-
vizne in valute. Daje PREDUJEM na vred-
nostne papirje in blago. Dovoljuje STAV-
BENE in GARINKE KREDITE. Daje pro-
mese za vsa zbiranja. Zavaruje srečke proti
kurzni izgubi. Oskrbuje inkaso na vseh tu-
zemskih in inozemskih trgih.

Najboljši češki vir.

Perje za posteljo
po cen.

1 kg sivga, dobrega perja
2 K; boljše vrste 2 K 40;
prima na pel belega K 280;
belega 4 K; belega, diaka-
stega 5 K 10; 1 kg zelo
finoga, snežnega belega perja
K 640, K 8—; 1 kg drob-
nega perja, sivga 6 K, 7
belega, finoga 10 K, najfi-
nejšega prsnega perja K 12.
Pri nakupu 5 kg franco.

Že napollene pernice
iz debelega, rdečega, modrega, belega ali rumenega platna.
1 tukent 180 cm dolg, okoli 120 cm širok z dvema blazinama
vred, vsaka 80 cm dolga, okoli 60 cm široka, napollen z
novim, sivim zelp trpežnim, diakastim perjem K 16—; a
aradnim perjem K 20—; z drobnim K 24—; posamezni tukenti
10 K, 12 K, 14 K, 16 K; blazine 3 K, K 350, K 4—; Tuhenti
200 cm dolgi, 140 cm široki K 13—, K 1470, K 1780, K
21—; blazine 90 cm dolge, 70 cm široke K 450, K 520, K
570; Paduhenti iz trdnega, pisanega platna 180 cm dolgi,
116 cm široki K 1280, K 1480. Pošiljke proti povzetju od
K 12— nasprij franco. Menjanje je dovoljeno, za to, kar ne
ugaja, denar nazaj.

S. Benisch, Dešenice št. 265, Češka.
Bogato ilustriran cenik gratis in franco.

Slovinci!
Kupujte vsi obleke samo v stari in dobroznani trgovini
V. Dobauschek
Trst - ulica Giosuè Carducci II - Trst

Za novo sezono JESEN—ZIMA došlo so velike množine gotovih
oblek za moške in dečke, Palto, Ulster, Raglau, zimski jopiči,
jopiči, površniki, hlače, nadalje jopice, spodnje hlače, srajce,
nogavice, zapestnice, kravate, čepice, dežnike, rokavice, na-
ramnice itd. — Platnene monture za kovače in mehanike. — Lastni
izdelek pralnih platnenih hlač za delavce.

Sprejemajo se naročila po meri. Cene da se ni bati konkurence.

Robert Gian, urar Trst, V. Carlo
Ghega št. 8,
prodaja žepne in stenske ure ter spre-
jema vsako popraviljanje po nizki ceni
z dvoletnim jamstvom. 1712

Stara grška žganjarna .:
v Trstu, Via Cavana 5. Tu se dobi bogata iz-
bira likorjev; specialitete: grški in francoski konjak,
kranjski brinjevec, kranjski slivovec in brskli tropino-
vec in rum. Cene nizke. Izbera grenčice. Sladčice in
zapečenici. Grška masti iz Sija. — Se priporoča
Andrej Antonopula.

Priporoča se mesnica TOMAŽA ZADNIKA
v Trstu, Piazza S. Giovanni št. 6.
Prodaja se goveje meso, telečje, jančje, vsakovrst-
na perutnina in sveže meso. 717

Fran Stopar, Trst, Via Molin grande št.
44. Prodajalna čevljev vsake
vrste in cene. Sprejema naročila po meri in po-
pravke cene zmerne. 6054

Za okrepčila o priliki porok, kratov
itd. obrnite se na žga-
njarno AUGUSTO DELL'AGNOLA, v ulici
Riborgo 1 in ulico Malcantone 20, ki ima v
zalogi vsakovrstna desertna vina, likerje,
bombone in sladčice prve vrste, posojuje
v te namene proti povračilu ves potreben
namizni service za vsako število povab-
ljencev. — Refošk iz Ižole bateljka K 1 60.

Skladišče žagovine (Segadure)
za ribanje
posipanje po mokroti, snazjenje javnih
lokalov itd. ima edino AUGUST KOM-
PARA, Trst, ul. Fonderia št. 3. Prodaja
se na drobno Postrežba na dom.
in debelo. —

Naš fotograf je Anton Jerkič, Trst,
Via delle Poste 10. — GORICA, gosposka ulica 7.
Izdelki odlikovani na vseh razstavah. — Le zaupno
k njemu. 315

Carniel Umberto trgovina s tu- in
inozemskimi pri-
delki. Via Conti 18 (vokal ulice Ferriera).
Skladišče testenin, italijanskega riža, naj-
finjših olj, mesnine in sira. Naravno maslo.
Fina vina. Pivo v buteljkah. Postrežba na
dom. Poštne pošiljke po 5 kg. Niske cene.

Priporoča se mizar M. Majcen, ul. Bel-
vedere 28, vogal Torquato
Tasso. Izdeluje spalne sobe in vsakovrstno pohištvo.

Mihael Lampe Trst, ul. Molingrande
št. 32. — Pekarna in
sladčičarna. Večkrat na dan svež kruh.
Posebnost vino in likerji v steklenicah. —
Postrežba tudi na dom. 5891

Kat. vd. Mulej Trst, Piazza Ponterosso
št. 5. Trgovina jestvin in
kolonijal. Zaloga svež, mila in čistila v prid družbi
sv. Cirila in Metoda. Priporoča se Ivan Bidovec

Josip Stofa mizarški mojster, Trst, ulica
Belvedere št. 8 izvršuje
vsakovrstna mizarška dela.

Odlikovano cvetlično podjetje
M. German
Via Michelangelo Buonarrotti
trgovina Via Ponterosso št. 3.

Na zahtevo se razpošilja splošen katalog z
jesenskimi semeni za cvetlice, zelenjavo,
holandsko čebulo, okraševalne rastline za
salone, vrtove, rože vseh vrst.

Skladišče šivalnih strojev
Luigi Gramaccini
TRST, ulica Barriera vecchia št. 25.
Cene dogovorne. Plaćilo na obroke
Sprejme se popraviljanje šivalnih strojev
vsakega zistema. Prodaja igol, olja in aparatov
Kupuje in prodaja že rabljene
šivalne stroje. 601

Pekarna VEKOSLAV GUL
TRST, Piazza Caserma št. 4,
podružnica Via Caserma št. 13.
Vsak dan večkrat svež kruh, raznovrstne
sladčice, biškotini, bomboni in šokolada.
Najfinjša moka po zmernih cenah.
Vsprejemajo se v peko pecivo vsake vrste.
POSEBNOST: vsakovrstni likerji in
vino v steklenicah.

Aless. Giordani
Specialist za zdravljenje kurjih očen, diplo-
miran razočelnik
Ambulat. Corso 23, I.

Ozdravi takoj navadna iz-
zastarana kurja očesa ter jih
izdere na najnavadnejši na-
čin: brez vsake bolečine.
Garantira ozdravljenje v
meso rastočih nohtov. Beže
nohte vsake debelosti. Na
zahtevo prido tudi na dom

Skladišče oglja in drv
za gorivo, petrolja in stavb. materiala
Josip Miceu
Trst, via San Cillino št. 2 (Sv. Ivan)

Avtorizovana dunajska šola.
— ustanovljena —
rezanja oblek, izdelovanja oblek in perila
ANA NOVAK - TRST
ulica San Lazzaro 16, III.

Češko perje za
postelje
5 kilogramov novega, prerezanega K 9-60, boljega
K 12—, belega, mehkega, prerezanega K 18 do
24, čisto belega, mehkega K 30 do 36. — Odpo-
šiljatev franco po povzetju; proti odškodnini
poštne se menja blago ali pa vzame nazaj.
Benedikt Sachs, Lobes št. 183
pri Plznu, Češka.

Dobro jutro! Kam pa kam?
„Grem kupit par čevljev.“ — „Ako hočete
biti dobro postreženi, Vam svetujem, da greste
v ulico Riborgo št. 31
(„Al buon Operaio“)
tam dobite vsakovrstno obuvalo od najfinejše
do najnavadnejše vrste po nizki ceni.“ SVOJI
K SVOJIM! — Priporoča se lastnik
M. IVANČIČ.

ENRICO ZERQUENICH
trgovina z izgotovljenim perilom, mode za
gospode itd. itd.
Trst, Passo S. Giovanni 2 (Nasproti Novim obokom)
VELIK IZBOR
moških srajc, ovratnikov, zapestnic, ovrat-
nic, malj, spodnjih hlač, nogavic, rokavic
iz niti in usnjatih, žepnih rut, naramnic in
izpodvez. Dežniki za gospode in gospe ter
palice od K 2-50 dalje. — Izdeluje se moško
perilo po meri. Dobro blago. Cene zmerne.

Restauracija FINDING
Trst, Via cologna II
Vsako nedeljo in praznik
PLES
Vstop 50 stotink, po 8. uri 30 stotink.
K PLESU SVIRA MESTNA GODBA.

Podpisani priporoča slavnemu občinstvu svojo
pekarno in sladšičarno
Trst, ul. Sette Fontane 834 (vogal Donadoni)
Prodaja ves dan svež kruh vsake vrste in sladčice. ZALOGA
MOKE iz prvih mlinov. — Vsakovrstni prepečenici (Biscottini).
JOSIP VATOVEC.

Ker se v nekaterih javnih
lokalih razpečuje navadno črno
pivo z prostim označenjem „pivo
dvojnega kvasa“, zato se cenj.
občinstvo opozarja, da je pristno
edino tisto pivo dvojnega kvasa,
katero nosi varstveno znamko
ST. STEFAN
Čistilo za snaženje čevljev

PALIN
CRÈME
JNG. WERTHEIM & PÄL
WIEN XIX.
GRAND PRIX, PARIS 1906

Zastopstva in zaloga:
Eugen Jurčev, Trst, ulica Acquedotto št. 9.
TELEFON 276/IV.

Skladišče kož vseh vrst črne in
barvane, vseh vrst
rumene in črne za čevljarje in sedlarje z do-
lavnico gornjih delov čevljev (tomaje). Telečje
kože črne in rumene (Bokskalb). Pošilja na
najbolje vrste za barvane čevlje. Naročbe za
vse kraje deželo izvršuje točno in hitro
Lorenzo Gaggianelli
Trst, ul. Caserma II (poleg kavarne Sociale)

Tovarna zrcal P. REVEL
odlikovana na razstavi v Rimu leta 1911 z zlato kolajno in križcem velike nagrade,
na mednarodni razstavi v Parizu z zlato kolajno in veliko nagrado
TELEFON 313, rim. II. TRST, ulica Giulia št. 41. TELEFON 313, rim. II.
Kristali, zrcala, stekla, brušenje, posrebevanje, smirnanje,
pregibanje, dekoracije na kislini in smrek.
Reklamska ogledala. Vezanje z medjo in nikljem. — SPECIJALITETA:
Posrebevanje zrcal, ki se ohranijo pred vlažnostjo. Kompletna garniture
— kristalov in ogledalov za prirejevanje novih trgovin.

Pokusite pivo
češke delniške pivovarne
v ČEŠKIH BUDEJEVICAH, Je izborne, na plzenski
ZALOGA: način narejeno. ZALOGA:
LJUBLJANA: V. H. Rohman; TRST: Schmidt & Pelosi.
POSTOJNA: Emil stotnik Garzaroli; PULA: Laško Križ.
TRNOVO: Rudolf Valenčič. REKA-SUSA: Ante Sablich.

Pozor! Opoldne in zvečer abonement, zelo ugodno, izborna ku-
hinja in budjevojsko pivo (nič glavobola). Zmerne cene.

Restavracija-Hôtel Balkan (:Piazza:)
Caserma

novih članov se napravi rezervni sklad, iz katerega se pokrivajo izgube, kolikor ne zadostuje zato poslovni dohod računkega leta. Izločeni člani nimajo do rezervnega zaklada nikake pravice.

Poslovno leto teče od 1. januarja do 31. decembra. Letni račun (računski zaključek) mora načelnstvo tekom treh mesecev po zaključku poslovnega leta predložiti nadzorništvu, ki ga mora stvarno revidirati in ga s svojimi predlogi o razdelitvi dobička, odkazilu rezervnemu zakladu itd. tako pravočasno vrniti načelnstvu, da morejo člani vsaj 14 dni pred obnim zborom imeti v rokah odpravek letnega računa.

Letni račun mora vsebovati račun o dobičku in izgubi, bilanco, število članov, ki so ob zaključku bilance pripadali zadrugi, potem med letom vstopivše in izločene člane ter gibanje poslovnih deležev v računskem letu. Sestava inventarja in bilance se vrši po določbah členov 29 in 31 trgovskega zakonika.

V račun o dobičku in izgubi se morajo vpisati kot dobiček: prinos hiš, obresti plodonosno naloženih glavnice, druge aktivne obresti, morebitni kurzni dobički, dobički pri prodajah lastnih hiš, zapadle dividende itd.; kot izguba: kurzne izgube, odpisi pri poslopih in inventarju, neizterljive terjatve, zmanjšanja vrednosti, poslovni stroški, davki in pristojbine, obresti članskih hranilnih vlog itd.

Bilanca mora vsebovati kot pasiva: vplačane poslovne deleže, hranilne vloge, neodpovedljive stavbene predujme in druga naplačila na lastne hiše, vse zadrugne dologove, rezervne zaklade, kavcije itd.; kot aktiva (premoženje): zemljišča in poslopja z vrednostjo, ki se jim prisoja po primernem odpisu, za čas, za katerega velja računski zaključek, toda ne z višjo, kakor je bila kupna vrednost, vrednost lastnih stroškov ali napravna vrednost, vrednost oprave po odbitku odpisa za obrabo, denar v blagajnici, vrednostnice (najvišje po nakupni ceni, ali če je dnevni kurz nižji, po kurzni vrednosti), neporavnane terjatve po njihovi pravi vrednosti, pri denarnih zavodih naložene glavnice itd.

Za primeren odpis pri poslopih se smatra odpis, če odpisani znesek dosega vsaj višino v dotičnem letu zapadlega hipotečnega odplačila.

§ 28.

1. V rezervni sklad (§ 27) se mora oddati 10 odstotkov letnega čistega dobička, in če mogoče, vstopnine. Rezervni sklad se zbira do višine 25 odstotkov poslovnih deležev in se mora po odpisih izgub zopet dopolniti do tega zneska.

2. Da se pokrijejo stroški za popravila, ki presegajo navadno tekoče vzdrževanje, se letno vsaj 2 odstotka najemščin odkazeta računu za obnove.

3. Dokler hiše, ki so last zadruge, niso podvržene polnemu državnemu hišnomajeminskemu davku, se morajo v rezervnem zakladu za davek na poslopja nalagati oni zneski, ki so bili postavljeni v ta namen v končno ugotovljeni, na podlagi končne cenitve sestavljeni rentabilitetni preračun vsake take hiše; ravno tako se morajo tudi v času pred nastopom dolžnosti plačevanja pristojbinskega ekvivalenta nalagati v rezervnem zakladu za pristojbinski ekvivalent oni zneski, ki so bili specielno v ta namen postavljeni v zgoraj imenovani rentabilitetni preračun vsake take hiše.

Iz teh zakladov se po nastopu dolžnosti polnega plačevanja državnega hišnomajeminskega davka oziroma po nastopu časa, ko je treba plačati pristojbinski ekvivalent, plačujejo oni zneski davka na poslopja in pristojbine, ki jih ne pokrijejo tekoči hišni dohodki.

4. Za pokritje nenadnih izgub in izdatkov obstoji končno pomožni sklad, v katerega teče do 1 odstotka letnega dobička. Za izdatke iz tega zaklada je treba privoljenja nadzorništvu (§ 11, točka 13).

Od vsakoletnega dobička se morajo predvsem odkazati pod 1 in 2 določeni zneski dotičnim zakladom, nato pa pod 3 označeni zneski tamkaj označenim zakladom.

Od ostalega zneska dobe člani po sklepu obnega zbora dividendo na svojo poslovno imovino, do petih odstotkov letnega kapitala, ki se izračuna iz imovin in časa, v katerem je zadruga v preteklem letu delala s temi imovinami; deli imovin pod 10 kron in mesec vplačila se ne upoštevajo; dokler ni vplačan ves poslovni delež, se pripisuje dividenda, ki odpada na članovo poslovno imovino, tej imovini.

Od ostanka se dotira pomožni sklad z največ 1 odstotkom dobička.

Iz zneska, ki še ostane, se morejo na podlagi sklepa obnega zbora priznati nagrade načelnstvu.

Končni ostanek tvori prenos dobička na prihodnje računsko leto.

Objave; odpravljanje dolžnih listin.

§ 29.

Vse objave v stvareh zadruge in tudi vse dolžne listine se napravljajo pod ime-

nom zadruge in jih podpisujeta vsaj dva člana načelnstva. Objave se priobčujejo v listu, ki je označen v § 13.

Razdružitev zadruge.

§ 30.

Prostovoljno se zadruga razdruži po sklepu obnega zbora (§ 15, točka 16).

Likvidacijo izvršita po določbah zakona z dne 9. aprila 1873., drž. zak. št. 70 (§§ 41—52) dva likvidatorja, ki ju izvoli zadnji obni zbor.

Člani ne dobe več izplačanega nego svojo poslovno imovino.

Po zadovoljitvi vseh upnikov in po povrnitvi za deleže vplačanih zneskov članom morebiti še preostali ostanek se izroči družbi Sy. Cirila in Metoda v Ljubljani v svrhu ustanavljanja ljudskih šol v Trstu.

Dovoljenje za izpremembo pravil in izvrševalnih določeb.

§ 31.

Ta pravila se morejo izpremeniti na podlagi sklepa obnega zbora (§ 15, točka 5).

Dokler se uživa podpora iz „državnega zaklada za oskrbo malih stanovanj“ (to je od tedaj, ko se je zagotovilo oziroma dovolilo neposredno posojilo ali prevzelo poročilo za posojila najeta pri drugih upnikih do popolnega poplačila dovoljenega oziroma zajamčenega posojila), se smejo sledeče določbe izpremeniti le z dovoljenjem ministrstva za javna dela in sicer: § 20 (oddaja in odpoved stanovanj, prostorov za mali obrat, hiš), 21 (prodaja v najemne svrhe določenih hiš), 22 (domovi za samce), 23 (lastne hiše), 24 (promet s hranilnimi vlogami), 28 (omejitev dividende na največ 5 odstotkov), 30 (omejitev pri razdelitvi premoženja v slučaju razdružitve) in na podlagi §§ 20, 22, 23 in 24 izdane izvrševalne določbe (podobne določbe); isto velja tudi za ta pridržek (§ 31).

Registracija.

§ 32.

Registracijo zadruge imajo doseči na ustanovnem obnem zboru izvoljeni člani načelnstva:

Ravnatelj:
Ravnateljev namestnik:
Blagajnik:
Knjigovodja:

Trst, dne 1911.

Pravila za gospode dopisnike.

1. Kar misliš listu sporočiti, stori hitro in odpošlji takoj, dokler je še novo; stvar kmalu ostari in ni več zanimiva.
2. Piši kratko, s tem prihraniš dragocen čas urednikom, stavec in samemu sebi.
3. Piši razločno, posebno imena in številke.

4. Ne piši, to se je pripetilo „včeraj“ ali „danes“, ampak katerega dne in meseca.
5. Delaj kratke stavke.
6. Ne piši preveč skupaj, da urednik pomote lahko popravi.
7. Napačno besedo prečrtaj in napravi pravo nad njo, za njo ali na robu.

8. Glavno pravilo ti bodi: Ne piši nikdar na obe listove strani! Če je poročilo pisano le na eni strani lista, potem si stavi spis lahko razdele med seboj; če pa sta popisani obe strani, more ob istem času spis staviti le en stavec.
9. Kar si spisal, preberi še enkrat, gotovo boš še kaj našel, kar je treba popraviti.

10. Pod vsako poročilo podpiši svoje ime ali z uredništvom dogovorjeno drugo ime ali znamenje. Bod pri tem brez skrbi, ker uredništvo ime svojih sodnikov in dopisnikov ne izda pod nobenim pogojem.
11. Če hočeš, da nihče ne bo slutil o tem, kaj si poročal, ne govori o tem, kar si pisal, ker drugače se lahko izdaš sam.
12. Naslovi pismo vedno na „uredništvo“ in ne na tega ali onega člana uredništva.

13. Če hočeš, da nihče ne bo slutil o tem, kaj si poročal, ne govori o tem, kar si pisal, ker drugače se lahko izdaš sam.
14. Naslovi pismo vedno na „uredništvo“ in ne na tega ali onega člana uredništva.

Ekspresni vlak Trst—Pariz—Calais.
S 1. oktobrom je pričel voziti takimenovani Simplon-ekspresni vlak Trst—(južna železnica) Pariz—Calais. Za sedaj bo vozil do 30. aprila 1912 dnevno v vsaki smeri z odhajanjem iz Trsta ob 7. uri 50 min. zjutraj in dohajanjem v Trst južna železnica ob 9. uri 30 zvečer po črti Trst—Krmín—Vidém—Mestre—Milan—Domodossola—Lausanne—Pariz—Calais. Z ozirom na okolnost, da bo imel ta vlak v Calais-u takojšnjo zvezo z Londonom, bo tvoril torej tudi direktno zvezo med Trstom in Londonom. Ta vlak bo vozil nastopne direktne vozove:

1 spalen voz med Trstom in Calais, 1 jedilni voz med Trstom in Lausanne, 1 salonski voz med Trstom in Milanom in poleg tega en direkten voz I. in II. razreda med Trstom in Benetkami.

Voznja bo trajala: iz Trsta v London 34½, iz Trsta v Pariz 23½, iz Trsta v Milan 8¼, iz Trsta v Benetke 4½ ure. V nasprotni smeri iz Londona v Trst 34½, iz Pariza v Trst 24½, iz Milana v Trst 9½ in iz Benetek v Trst 5½ ure.

Železnato Kina-Vino Serravallo



za bolehe in rekonvalescente

Provyroča voljo do jedi, utrjuje želodec in ojačuje tudi organizem

Priporočeno od najslovesnih zdravnikov v vseh slučajih, kadar se je treba po boleznih ojačiti.

Odklikovano z 22 kolajnami na raznih razstavah in s nad 6000 zdravniškimi spričevall.

Izborni okus. Izborni okus.

Lekarna Serravallo - Trst

: Na obroke! Jakob Dubinsky : Na obroke!

Trst, ulica dell'Olmo šte. 1, II. nadst., Trst

velika izbira izgotovljenih oblek za gospode

manufakturnega blaga ter moške in ženske suknje.

Ugodni pogoji za plačila na obroke.

Cene brez vsake konkurence. — Solidna postrežba.

107

Kdor odpotuje

naj se preskrbi z vsem potrebnim v novi trgovini D. ARNSTEIN „All' Alpina“ v Via Sebastiano šte. 7.

Bogata zaloga zadnjih novosti, kovčkov, torb, torbic, športnih potrebščin itd. MLUVI ČESKY! MLUVI ČESKI!

HOTEL TRATNIK

„ZLATA KAPLJA“

Ljubljana, S. Petra cesta 27

(v bližini kolodvora)

Lepe zračne sobe. Električna luč. Priznana dobra kuhinja. Izborne pijače. Nizke cene. Lepi restavracijski prostori in povsem na novo urejen velik senčnat vrt.

Doktorica :: Klara Kukovec

ima SVOJ AMBULATORIJ

za ženske in otroške bolezni

v Trstu, Piazza della Borsa 7, II.

Ordinuje od 3—4½ ure pop.

Stanuje pri Sv. Ivanu (Vrdela) št. 1049.

TELEFON 19-86.

Pekarna, slaščičarna

s tovarno biskotov

in zalogo vin v buteljkah. — Skladišče

moke iz prvih mlinov.

Prevzemajo se pečenje in naročila za

ženitve in krste. — Kruh svež trikrat

— na dan pri —

FRANCESCO BLAZINA

Trst, via Giulia št. 25.

:: ZOBOZDRAVNIK ::

Dr. Hinko Dolenc

ordinira

ulica S. Lazzaro št. 23.

Sprejema od 9—1, 3—6.

SLOVANSKA KNJIGARNA IN TRGOVINA PAPIRJA

Brzojavna adresa: ::
:: GORENJEK - TRST

TELEFON 21-15.

Trst, ul. Caserma 16.

:: POLEG KAVARNE COMMERCIO ::

Poštna naročila obavljaju se isti dan.

Najbogatejša zaloga knjig, papirja in pisarniških potrebščin. Velika zaloga muzikalij, molitvenikov in časopisov

Avgust Stular
TRST - Via delle Poste šte. 12, I. nad. - TRST
izvršuje civilne obleke in vsakovrstne uniforme.
Cene zmerne. Delo solidno.

Vekoslav Švagel - v Trstu, ulica Giulia št. 11

priporoča slavnemu občinstvu svojo

trgovino jestvin in kolonijalnega blaga. Ta trgovina - dobro poznana od in na deželi se pod vodstvom gosp. Jakoba Bambiča - postreže enako dobro sl. občinstvu z blagom prve vrste in po zmernih cenah. — Zaloga otrobov, koruze in moke.

PRODAJA NA DROBNO IN NA DEBELO.

Priporoča tudi svojo prvo in staro trgovino jestvin v ulici Farneto 10.

ZGANJARNA ROBERT DIEHL

priporoča svojo doma
žgano štajersko slivovko,
borovničevac, brinjevec,
tropinovec, vinsko žganje
in KONJAK.

CELJE

: Ignazio Potocniq :
Ulica Riborgo 28, vogal ul. Beccherie.
VELIKA IZBERA
izgotavljenih moških oblek za odrasle
in za dečke; specialiteta: volneni in
platneni kostumi, jopice iz alpagosa.
Velika izbora blaga za moške.
Izdelujejo se obleke po meri.
Cene, da se ni bati konkurence.

Hermangild Trecca
Barriera vecchia št. 8
ima veliko zalogo
mrtvaških predmetov
VENCI
od porcelana in biserov vezanih z me-
dene žice, od umetnih cvetov s tra-
kovi in napisli.
Slike na porcelanastih ploščah za spomenik.
Najnižje konkurenčne cene.

ANTON ZAVADLAL
Trst, ul. Istria 12 (pri sv. Jakobu)
Priporoča svoje **PEKARNO in SLADČIČARNO**
Večkrat na dan sveč kruh in slaščice. Zaloga moke
vse vrste in prvih mlinov. Likorji in vino v sto-
kionah. Postrežba na dom. — Priporoča tudi svojo
staro in dobroznano pekarno v ulici
Marco Polo št. 6 (vogal Concordia)
katero vodi gospodar sam.

Nova : čevljarska : delavnica
Ignac Žiberna
Piazza Sansovino 8 (na zgornjo stran
predora Montuza)
Izdeluje in popravlja vsakovrstna obu-
vala za moške, ženske in otroke; spre-
jema naročila po meri.
DELO SOLIDNO. CENE ZMERNE.

Sukno
za moške in volneno za ženske
obleke, nove mode, razpošilja
— najceneje —
Jugoslovanska razpošiljalna
R. STERMECKI v Celju.
Vzorci vsakemu poštine prosto.

WALDPERLE brez alkohola me-
šana z mineralno
vodo Selz je izborna osvežujoča pijača.
Tovarne Waldperle, Moritz Löw, Brno Husovice

Nova prodajalna zlatarja - urarja
Alessandro Zamaro, Trst
Corso št. 23
BOGATA IZBERA prstanov, uhanov z
demaniti ali brilanti in brez istih.
Veržice, priveski,apestnice, zlato in sre-
brne ure, stenske ure itd. itd.
Popravlja, vkupuje in zamenjuje. Izvršuje
tudi vsakovrstna rezbarije.
Cene zmerno. Cene zimo no.

Prodajalnice manufakturnega blaga
Enrico de Franceschi
Trst, ulica delle Poste št. 10
(vogal ulice Valdirivo)
VELIKA IZBERA bombaževine, trliža,
sušanja, volnenega blaga, izdelanega
moškega in ženskega perila in drobnarij
... po najzmernejših cenah. ...

Zaloga in delavnica za kožuhovalne
F. VIDALI, Trst, via S. Lazzaro 22
Prejemlje naročbe, poprave in čiščenje vsakovrstnih kožuhoval.
Shranjuje kožuhovalne z Jamstvom zoper kakoršno si bodi škodo.

Prva primorska tvornica za lesne izdelke z vodno silo
tvrdke A. KRIZNIČ :: ob kolodvoru Podmelec
SPREJEMA V IZVRŠITEV:
vse v stavbeno mizarstvo stroko spadajoče izdelke za HIŠE,
VILE, SOLE, BOLNIŠNICE, CERKVE, JAVNA POSLOPIJA itd.
kakor: OKNA, VRATA, PODOVE, PORTALE; popolne opreme
LJUDSKIH ŠOL, ŠOLSKE KLOPI po Rettig-ovim patentu itd.
Proračuni in načrti brezplačno. — Zahtevajte vzorce in cene.
Parquetna tvornica opremljena z najnov.
stroji nudi parketne de-
ščice iz hrast. in bukovega lesa. Postrežba takojšnja za vsako množino!
Strugarski oddelki vse v strugarsko stroko spadajoče izdelke. — JAMSTVO!
Vsa dela so solidno in strokovnjsko izvedena. — Obisk strokovnjaka
interesantom brezplačen.

Čevljarska zadruga v Mirnu pri Gorici.
Prodajalna čevljev v Trstu, ul. Barriera vecchia 38.
Ima vedno v svoji zalogi bogato izbero vsakovrstnih
čevljev lastnega izdelka za vsaki stan. Toplo se pri-
poroča posebno Slovincem v mestu in okolici, da se
pridno poslužujejo domačih izdelkov naše zadruge.
SPREJEMAJO SE TUDI POPRAVE

Trgov. - obrtna zadruga v Trstu
via S. Francesco d' Assisi 2, I. n.
kjer je bila prej „Trž. posojil. in hranilnica“.
Fešno-hranilniški račun 74679. TELEFON 16-04
Sprejema hranilne vloge od vsakogar, tudi če ni član,
in jih obrestuje
4 1/2 %
Sprejema tudi vloge po 1 K na teden, tako, da se po
260 tednih dobi Krou 300.—
Sprejema hranilne knjižice tujih zavodov in jih realizuje
ne da bi se obrestovanje pretrgalo.
Daje posojila na razne obroke in proti mesečnim od-
plačilom po K 2 od vsake K 100, tako, da se posojilo
odplača v petih. — Doleži se po K 20 in po K 2
Redajna poljenja se dajejo v uradu med uradnimi urami, ki so: bo
delavskih od 9. do 12. d. op. in od 3. do 5. pop.
TRGOVSKO-OBRTNA ZADRUGA registrirana zadruga z
neomejenim Jamstvom.

Varstvena znamka: „SIDRO“
Liniment Capsici Co.
nad mestek za
SIDRO-PAIN-EXPELLER
je kot najboljši, bolečine lajšajoče in
odvajajoče sredstvo za drgnjenje pri oze-
bljenju splošno priznano; dobiva se za
80 vin. 1-40 K in 2 K v večini lekarn.
Pri nakupu tega povsod priljubljenega
domačega zdravila naj se vzame le ori-
ginalne steklenice v skatljicah z našo
varstveno znamko „Sidro“, potem se je
gotov, da se je dobilo pristi izdelek.
Dr. Richterja lekar. PRI ZLATEM
Elizabetna ulica št. 5, novo.

Hans Scheidler
zobotehnik
bivši: prvi
zobotehnik
Dr. Ferdinanda Tanzer
Sprejema od 9—1 in od 3—6.
Trst, Piazza C. Goldoni št. 5. II.

FR. ŠEVČIK, puškar, Ljubljana, Židovska ulica
št. 7.
priporoča svojo svojo veliko zalogo PUŠK in SAMOKRESOV
lastnega izdelka,
kakor tudi belgijskih, avstrijskih in
druških strega preizkušenih pušk,
za katere jamčim za dober strel.
Posebno priporočam lahke tro-
ceve in puške Boek s Kruppovimi
cevmi za brezdimni smodnik.
Priporočam tudi veliko zalogo
vseh lovskih potrebščin po naj-
nižjih cenah. — Popravlja in na-
roče se izvršujejo točno in za-
nestljivo. — Cenovniki na zahtevo
zastonj in poštine prosto.
Točna in solidna postrežba.

Ferdinand Fürst
:: TRST ::
ulica Miramar št. 21.
Telefon št. 17 03.

**Velika zaloga koruze,
krompirja in ovsa.**

Bogomil Pino
== urar in zlatar ==
Trst, ulica Vincenzo
Bellini št. 13
nasproti cerkve sv. Antona novoga
Bogat izbor ur
vse vrste, kakor tudi
uhanov, prstanov z dija-
mantli in brez dijamant-
ov, ženske verižice, zlato
in srebrne za moške,
vse po konkurenčnih cenah.

Nova slovenska trgovina
izgotavljenih oblek in blaga
MARTIN SKAPIN
TRST — ulica Arcata št. 19 — TRST
VELIKA IZBERA
oblek za moške in dečke, hlače, jope,
platnene obleke ter raznotero perilo. Spre-
jemajo se naročila po meri vseh gori-
omenjenih predmetov. Specialiteta hlače
za delavce. — Vse po konkurenčnih cenah.

Giulio Reddersen - I -
TRST, ulica Giosuè Carducci št. 23
TELEFON št. 813
kirurško orodje, ortopedični aparati,
Roderer, umetne roke in noge, bergije,
klini pas, elastični pasji in nogovice,
elektrotapevitične priprave, aparati za
inhalacijo.
Skladništvo potrebščin za kirurško zdrav-
ljenje. Potrebščine in gumi in nepredelane
blaga.

ODLIKOVANA
tržaška prodajaln. obuv
ULICA GIOSUÈ CARDUCCI ŠT. 21
Razn. različnih izberov najkvalitetnejših moških in žens-
skih obuv po najnižjih cenah se prodajajo tudi
po izrednih cenah:
Usnje Boxcalf s trakovi . . . po K 10.—
Usnje Boxcalf z elastiko . . . po K 10.—
Usnje Boxcalf oblika Derby . . . po K 10.50
Usnje Boxcalf z zapornimi Triumph po K 10.50
Enaki za dečke 1 K manj. — Vsakov. blago I. vrste.
Oblike moderne. — Delo zelo trpežno.

Slovenci! Slovani! Poslužuj-
te se vsi
edino slovenske urarne in zlatarne v
Trstu, Via del Rivo 26. Vsako popravilo
jamči se za 2 leti, istotako tudi vsako
naročbo. Prihaja tudi na dom. — Svoji k
svojim! Udani ALOJZIJ POVH.

UMETNI ZOBJE
Plombiranje zobov
Izdiranje zobov brez
= vsake bolečine =
Dr. J. Čermák V. Tuscher
zobozdravnik konces. zobni tehnik
TRST
ulica della Caserma št. 13, II. n.

Čevljarnica „Alla Sartorella“, Trst
VIA BARRIERA VECCHIA ŠT. 10 (NASPROTI SLADČIČARNE GATTE)
Velika izbora vsakovrstnih čevljev za
moške, ženske in otroke. — Blago iz-
vrstno in cene zmerno.

Zdravljenje : krvi

Čaj „Tiscodori oval“ (Milleflori)
Čisti kri ter je izvrstno sredstvo proti anemijam, če peče v želodcu, kakor proti slabemu prebavljanju in hemoroidam. — Jeleni omot za zdravljenje stane 1 K ter se dobiva v odlični lekarni
PRAXMARER - „AI DUE MORI“
Trst (mestna hiša) — Telefon 377
Poštne pošiljave se izvršujejo takoj in franco, ako se dopolnje Kron 1.10.

Vek. Petrovčič

čevljarški mojster
Trst, ul. Barr. vecchia 40.
Zaloga izdelanih domačih čevljev.
Sprejemajo se naročila po meri.

**CENIKE
JEDIL IN PIJAČ**

za gostilne, restavracije in hotele v slovenskem, italijanskem in nemškem jeziku je založila v raznih oblikah in po zmerni ceni

tiskarna „Edinost“ v Trstu
ulica Giorgio Galatti 20.

GOSTILNA N. D. O.

v Trstu, ulica Carradori št. 18
ki jo sedaj vodi g. HENRIK KOSIČ je popolnoma na novo preurejena in po najmodernejšem slogu slikana. Točijo se različna pristna vina. Ob vsakem času se dobijo gorka in mrzla jedila.

**POZOR!! 50.000 parov
čevljev!**

4 pari čevljev za samo 7 K 50 st.
Radi plačilu zaostalosti več velikih trgovstev mi je bilo ponudeno, naj prodam veliko zalogo čevljev globoko pod proizvodno ceno. Zato prodam vsakomur 2 para moških in 2 para ženskih čevljev, usnje ružavo ali črno galonirano, s predniki in močno močnimi podplati, zelo elegantna, najnovejša fazona. Velikost po številki. Vsi 4 pari stanejo samo 7 K 50.
Pošiljatev po povzetju
H. SPINGARN, eksport čevljev
Krakovo št. 240.
Sme se zamenjati in se vrne denar.

C. kr. priv.

Riunione Adriatica di Sicurtà

Glavnica in rezervni zakladi društva glasom bilan
31. decembra 1910.

Zadružna glavnica (popolnoma izplačana)	K	10.000.000
Rezervni zakladi dobičkov		12.000.000
zaklad proti vpadanju vrednostij javnih efektov		2.066.679
Rezervni zaklad premij za zavarovanja		130.493.979
Zavarovanja na življenje v veljavi 31. decembra 1910		472.578.525
Izplačane škode v vseh oddelkih od ustanovitve društva [1838—1910]		695.189.189

Društvo sprejema — jako ugodnih pogojev zavarovanja proti požaru, strelu, škodi valed razsira olomu kakor tudi prevozov po suhem in morju sklepa pogodbe za zavarovanje življenja po razno vrstnih kombinacijah, za glavnice, rente plačljive življenja ali po smrti zavarovanca, doto otrokom.

Slovenci in Slovani

Kadar kupujete pri trgovcih katere oglašajo v „Edinosti“, sklicujte se vedno na oglaš v našem listu, ker fako bode znale dotične trgovci, da pri našajo oglaš, ki jih uvrščajo v Edinosti, dobiček, in radi tega bode uvrščale svoje oglaš tudi v bodoče v našem listu. Za to bodejte boljše postreženi, zraven tega pa pomagajte s tem našo terjalno listu „Edinost“.

Žrebanje neprekleno dne 11. novembra 1911
Zadnji mesec! ob 8. zvečer, Schottenring 11 (Policijsko ravateljstvo) Zadnji mesec!
loterije c. kr. dunajskih policijskih uradnikov
Ena srečka 1 K in njihovih vdov in sirot Ena srečka 1 K
I. dobiček 30.000 K vrednosti. — Vrednost vseh dobitkov 70.000 kron.
Srečke v vseh menjalnicah, loterijskih kolekturah in trafikah.

„filla Fiducia“

Velika zaloga izgotovljenih oblek za moške in otroke

Trst - ul. Scorzeria št. 4 (vogal ul. Arcata).

Paletots iz črnega sukna močni za moške	od K	18—	dalje
Ranglan modernih vzorcev in iz angleškega blaga	„	27—	„
Moške obleke modernih vzorcev iz dobrega blaga	„	19—	„
Deške	„	14—	„
Paletot za otroke v modernih barvah	„	11—	„
Otroške obleke v vseh barvah in oblikah	„	6—	„
Moške hlače iz sukna	„	5—	„

Vse po tovarniških cenah.

**Velika klobučarna
Romeo Doplicher**

Klobuki iz klobučevine prvih tovarn.
Specijaliteta: trdi angleški klobuki.
Emporij kap za potovanje in za šport.

TRST
Corso št.
34.
223

„fil' artigiano“

Trst - ul. Arcata št. 9 (vogal ulice Sapone).

Izgotovljene obleke za moške.

Velika izbira močnih hlač, srajc itd. za delavce. — Jopiči z astrahanskimi in kožuhastimi ovratniki od kron 13 do 42.

Na obroke!**Velika zaloga izdelanih oblek**

Velika izbira letnih oblek za gospode in dečke, sukenj, površnikov vseh kakovosti. — Specijaliteta v veznji.

Velika izbira volnenega blaga. Najzmernejše cene.

Adolf Kostoris - TrstUlica S. Giovanni št. 16, I. nadstropje, zraven „Buffet Automatico“.
Telefon št. 251, Rim. II.**Narodna posojilnica in hranilnica v Trstu**

ulica Caserma št. 17, pritličje.

VLOGE na knjižice, vložne liste in tekoči račun obrestuje od dne vloge do dne dviga po dogovoru s polnimi **4¹/₂ - 4³/₄ - 5%**
Preskrbuje vrednostne papirje in srečke na obroke po najugodnejših pogojih.
Izplačuje drugje zastavljene vrednostne papirje.

Daja posojila na vrednostne papirje, srečke in vrednote manjšega obsega itd.

ESKONTIRA menice, fakture in račune.Posreduje življensko in starostno zavarovanje in zavarovanje proti oguju, vlonu itd. itd.
PRESKRBUJE VADIJA, KAVCIJE IN ČEKE. MENJAVA VALUTE.

Izdaja štedne listke za delavstvo.

Lovrene Botac

Trst - ul. Piccardi, vogal Pasquale Revoltella - Trst

Nova trgovina jestvin in kolonijalnega blaga.

Postreže se vedno z dobrim in svežim blagom

prve vrste :: ter po nizkih in zmernih cenah.

POSTREŽBA NA DOM. POSTREŽBA NA DOM.

A. Bambič (prej Jakob Bambič) Trst, ulica Cologna 9.**Zaloga vsakovrstnega blaga**

za vsako gospodinjstvo na debelo in drobno.

Zaloga otrobov, koruze in moke

ter različnih jestvin. Se priporoča udana A. BAMBIČ.

Ces. priv. in kr.

Avstrijski kreditni zavodza trgovino in obrt
(ustanovljen leta 1855). — (Glavnica in rezerve 243.000.000 kron).**Podružnica v TRSTU**

Piazza Nuova št. 2 (lastno poslopje)

sprejme v svoje

jeklene varnosne celice

zdelane od svetovne trdnice Arnheim v Berlinu zajamčene proti požaru in vlonu, pohraane in upravljanje vrednot, kakor tudi samo pohrano zaprtih zavojev, ter da v dotičnih jeklenih celicah v najem

varnosne shrambe (safes) :: različnih velikosti, v katerih se lahko shranijo vrednostni papirji, listine, dragulji itd. (Varnostne celice ne more nihče drugi odpreti kakor stranke vzajemno z banko).**Podružnica Kreditnega zavoda sprejema hranilne vloge na knjižice**

in jih obrestuje do nadaljnjega obvestila

po 3 1/2 %

Rentni davek plača direktno zavod.

Bavi se tudi z vsemi bankovnimi posli, ter zavarovanjem proti zgubam na žrebanju.

Umetni : fotografičnipri sv. Jakbu - TRST. ateljé pri sv. Jakbu - TRST.
ulica Rivo šte. 42 (pritličje)

Izvekuje vsako fotografsko delo, kakor tudi razglede, pomenke, notranjost lokalov, porcelanaste plošče na vsakovrstne spomenke itd. itd. itd.

Posebnost : Povečanje vsakotere fotografije.

Radi udobnosti P. N. naročnikov sprejema naročbe in jih izvršuje na domu, eventualno tudi svaiz mesta.

V novi trgovini

ul. Carlo Ghega 2 (bivša mirodilnica)

Je dospela :: partija porcelanaste

Posode

po priloznostnih cenah. — Samo za malo dni!

ODVETNIK**dr. Ferdo Černe**

ima svojo pisarno

v Trstu, ulica Zonta št. 9

I. nadstropje.

Telefon 1766. Telefon 1766.

Angelo Valerio

tovarna kovčegov

Trst - ulica Scalinata št. 9 - Trst

Izvršujejo se tudi poprave, vse po zelo nizkih cenah.

Zaloga obuvala

in lastna delavnica

PAVEL VISINTINI

Trst, ul. Giosue Carducci 31.

Velika izbira moških in ženskih čevljev. — Poprave se izvršujejo točno in solidno

po zmernih cenah

Poskusite FI-GOVO KAVO „Salutin“ ki je najfinjši in najzdravejši kavni pridatek. Dobiva se v vseh boljših prodajalnicah.

Naročbe za OGLASE

treba naslovljati na Inzeratni oddelek »Edinosti« poštini predal

564

== TVRDKA ==

M. AITE

Trst, via Nuova 36-38, vogal S. Lazzaro

si usoja naznaniti svojim e. odjemaleem in sl. občinstvu, da je nakupila pod tovarniško eno kolosalne partije blaga same predmete za jesen in zimo, kakor n. pr.

Lawn-tennis	visoki 70 cm, več zbranih desenov	po K	—42
Lawn-tennis	„ „ „ zelo močen	„	—54
Fuštanj velour	najlepši deseni	„	—56
Fuštanj velour	zelo debel visok 70 cm, mod. barve	„	—78
Piquet	beli, fuštanjasti, debeli, sijajni deseni	„	—84
Fuštanji kašmir,	des. moderni, zajamčene barve	„	1—
Fuštanji piquet,	„ „ „ „	„	1:10
Angleško blago	za ženske obleke, mod. barve	od K	1:50 dalje
Zavese	iz blaga, velikanski izbor, par	„	2:50 „
Zavese	iz čipk, z robom, bele in krema, par	„	2:70 „
Garniture	za posteljo v blagu, 2 odeji, 1 preproga	„	12— „
Preproge na meter	v velikanskem izboru, jute, cocco, in linolej, na meter	„	—50-3:50

VELIKANSKI IZBOR

posteljnih odev iz bombaževine, volne in prešite, lastnega izdelka; enako velik izbor platna, bombaževine, trliža, volne in žime za žimnice. Majke vseh vrst in cen in razne vrste izdel. perila za ženske in moške.

 Prodaja vseh teh označenih predmetov prične v gori omenjenih prostorih jutri po zelo znižanih in primernih cenah.

Reka 21. Bivši zaderski nadškof dr. Dvornik, ki živi na Sušaku, je obolel in je malo upanja, da bi ozdravil. Škof je star 70 let.

Italijansko-turška vojna.

Odbit italijanski napad.

CARIGRAD 21. „Jeni Gazeta“ javlja, da je 300 Italijanov, ki so skušali napasti Turke v sandžaku Džeb in Harba, južno od Tripolisa, bilo odbitih. Turške čete je podpirala 1500 urojenecv broječa pomožna četa. Italijani imajo 50 mrtvih. Na turški strani so bili ubiti trije naredniki, a sedem prostakov je bilo ranjenih. Pomožne čete so imele osem mrtvih in tri ranjence. Italijanska mornarica je bombardirala tudi Zobesi, a ni mogla izkrcati nikakih čet.

Trgovska kriza v Carigradu.

CARIGRAD 21. Na predlog tukajšnje trgovske zbornice je trgovski minister predložil ministrskemu svetu načrt glede odredb, ki so potrebne z ozirom na tu vladajočo trgovsko krizo. Vsi bančni ravnatelji so bili povabljeni k finančnemu ministru, da bi izrekli svoje tozadevno mnenje. Ako bo kriza trajala dalje, bodo trgovci zahtevali moratorij.

Vatikan in vojna.

RIM 21. Kardinal Vincenzo Vanutelli je dne 18. t. poročil markiza Patrizia Montoro s knežiti Solijo Odescalchi. Ob tej priliki je imel nagovor, v katerem je hvalil zasluge teh dveh rodbin za vero in cerkev. „Pod papežem Benediktom Odescalchi (Inocenc XI. — 1676—89)“, je rekel kardinal, „se je Ivan Nano, prednik ženina bojeval pred zidovi Dunaja za osvoboditev mesta od Turkov in je zaplenjene trofeje prinesel v Rim na grob apostolov“. Kardinal je zaključil: „Spomin na ono slavno krščansko minolost naj napolni s pobožnimi mislimi italijansko domovino sedaj, ko ista ob po-hvali kulturnega sveta zopet obnavlja v deželi podvrženi sramotnemu polumesecu (ignominiosa mezzaluna) krščansko pravost, v naš blagor in v naše pristrčno veselje.“

Ta govor kardinala Vanutellija živahno razpravljajo vatičanski listi. „Osservatore Romano“ izjavlja, da nima vojna, ki jo vodi Italija radi Tripolisa, nikake cerkvene podlage. Govori, ki se gibljejo v tem smislu, kakor je govoril kardinal Vanutelli, so obžalovanja vredna zaletavanja.

BEROLIN 21. „Lokalanzerger“ poroča, da je bilo pri spopadu pri Nešatu v katerem so bili Italijani poraženi, ubitih 50 italijanskih vojakov. — Italijani so pustili na bojišču mnogo orožja in municije ter zbežali.

CARIGRAD 21. Začasni vali tripoliški Nedšet bej je dobil pooblastilo za imenovanje in odstavljene.

CARIGRAD 21. K že sporočenemu ponočnemu napadu od 16. t. m. pri Tripolisu, je zvedel „Tanin“, da so Turki vsled nemarne stražne službe Italijanov zamogli dovesti svoje topove na 2 kilometra daljave od italijanskega šotorišča, na kar so ob-streljevali italijansko šotorišče. Izgube Italijanov je pripisati tudi zmešnjavi, nastali vsled nepričakovanega napada.

Z bojnega polja.

(Izvirno poročilo).

Egregio gospod urednik!

Iz same hvaležnosti, da sem ušel krempljem vladnih ljudskoštevni revizorjev, vam pišem tole pismo.

Občudujte me! Anch' io sono un eroe, t. j. tudi jaz sem — zadržati strah! Pismo vam pišem v razdalji treh milj pred Tripolom, na krovu italijanske bojne ladje medtem, ko grme italijanski topovi, torej — z bojnega polja. To je (da se razumemo prav): polje imajo še vedno ti preklicani Turki, mi Italijani pa imamo boj. Ampak skazali smo se, skazali pa, in še kako! Sicer nismo imponirali ravno jutrovi deželi, ali „Jutru“ pa smo, mi junaki! Corpo di mille bombe! — zdaj ko bombardiramo vsevprek, mi ni nič za tisoč bomb več ali manj — to bi morali vi doživeti g. urednik! Jaz sicer nisem nikoli puške nosil, ali vi nimate niti pojma o našem junaštvu, in če boste uganjali še kaj slabih dovtipov po „Edinosti“ o naši sveti vojni, vas pobombardiramo brez pardona.

Torej k stvari! Dolgo smo mi, la grrrande nazione, iskali sovražnika ki bi mu bili — t. j., ki bi nam bil kos. Pa so rekli naši prvi možje: „Corpo di mille bombe, še črnogorski Nikola se ni ustrašil Turkov, in bi kmalu prihrumel s svojo vojsko nanje, čemu bi se jih mi bali!“ Pa so sklenili, da Turke ni Abesinec, in Mohamed ni Menelik. Pa so poslali Turku pismo — ultimatum se temu pravi — v katerem je bilo pisano: „Vi signor Turke, ali onako ali ovako?“ Turke ni odgovoril pol besede, menda se mu je zdelo škoda znanke. To pa je bila vsekakor una grrrande provocazione. Corpo di mille bombe! — Z nami ni šale, za norca se ne pustimo imeti od nikogar, če nima — hrvaških graničarjev za sabo. Nas ne bo nihče žalil! Mi se znamo postaviti; le vprašajte v uredništvu „Jutra“! Saj smo celo papeževe vojake nabili svoj čas, pa bi Turkov ne, ki se še braniti ne morejo! Infatti — napovedali smo vojno, pa začeli bombardirati, t. j. sedaj res prav ne vem, ali smo prej bombardirali in potem napovedali vojno, ali narobe. Pa

to ne škodi stvari. Dejstvo je, da sem se tudi jaz kakor častniški poročevalec lista „La voce degli Italiani di Karkavce“ vkrca na italijansko bojno ladjo. Ah, to divno čuvstvo — pod domačo trikoloro! (Sicer mi je spočetka bilo radi morske bolezni manj divno in precej čudno pri srcu, ali vendar čuvstvo je čuvstvo.) Naš kapitan je zaukazal „avanti, tutta forza!“ — pa smo bili pred Tripolom. Tam smo se teden dni sprehajali z ladjami gori in doli in ugibali smo, kje bi načeli to turško kost, ker navsezadnje je Turke vendar-le Turke. Nu, slednjič, ko je bilo sprehajanja dovolj, pa smo bombardirali: „Bum, bum, bum!“ da me še danes ušesa bole, in tudi moje hlače niso še povsem — v redu. Pa smo bombardirali, da se je kadilo, kakor po kraški cesti ob veliki suši. Turke pa — kakor da bi ga ne bilo; ne duha ne sluha o njem, tako, da smo bili že v skrbeh, če smo res prav prišli pred Tripol, ali pa smo pred Miljami. Da se reši ta dvom, je poslal naš poveljnik v Tripol posredovalca z belo ruto na drogu in s pozivom, naj se Turki udajo! In udali so se, corpo di mille bombe, vsi navzoči Tripolitanci, t. j. en revmatičen turški dacar, ena arabska vedeževalka iz kart in neki divji Tripolitanec, ki je bil pa tako gluh, da je vse naše zmagovito bombardiranje — preslišal. Drugih prebivalcev zase-daj še nismo našli, ali Tripol je naš. Gloria, perenne gloria! — Čast našega orožja je rešena!

Ko nam je revmatični dacar potrdil s sveto prisego, da smo res bombardirali Tripol, in da druge nesreče ni, pa smo zavzeli sovražno mesto z nasajenimi bajonetami in naskokom. Žrtev ni bilo nobenih, izven, da se je brigadiere (nb. toliko kakor vaš avstrijski korporal) naše ladje vrezal ob svojem bodalu. Zato smo pa brzojavili: „Tripoli nostra! Fra morti e feriti una sessola e mezza“. T. j.: „Tripoli naš! Med mrtvimi in ranjenimi poldruga žlica.“

Potem smo dacarja nadalje izpraševali, kam vraga so izginili drugi Turki? Pokazal je proti notranjosti dežele.

„Se-li vrnejo?“ smo vprašali.

„Batine!“ je odgovoril. Umeli ga nismo, zato smo nadaljevali: „Pa pojdemo za njimi!“

„Batine!“ je rekel zopet.

Zopet ga nismo umeli, pa smo ga vprašali:

„Je-li domače ljudstvom z veseljem sprejme italijansko vladu?“

„Batine!“ je dejal zopet.

Pa se je obrnil poveljnik do mene in rekel: „Vi, ki ste prišli iz poluturških krajev, kaj pomenja ta beseda — batine, razložite mi?“

Jaz sem se vzravnal kakor se spodobi pred enim ufficiale della reggia marina, pa rečem:

„Besede bi sicer ne smel umeti, ker je hrvaška, ali umem jo dobro, ker sem jo pri neki demonstraciji v Trstu zelo natančno čutil na svojem — hrbišču. Pomenja pa sveto olje, ali poslednjo večerjo, ki se nam tukaj nekako obljublja.“

„A tako!“ je rekel kapitan. „Bombardare!“ In pričeli smo zopet bombardirati, takrat pa tako silno, da je revmatični dacar oglušil, divji tripolitanški glušec pa zopet pridobil svoj sluh; vedeževalka je pa nekam zginila, da sam hudič ne vé, kje je, le naš brigadiere se muza, če ga povprašuješ po nji.

In tako bombardiramo, da nas je samih že živ strah. Kaj bo iz tega, še ne vem, pa vam sporočim morda ob času. Za danes: Zbogom!

Giordano Brković,
mazziniano.

Uradno izpričevalo deželne bolnice in porodnišnice v Ljubljani: Naravna Franc Jožefova grenčica, zavžeta v količinah od 150 do 200 gramov, se izkazuje kot prijetno in ne prehitro razkrajajoče sredstvo. Poleg tega ima napram drugim, na odvajanje čreves učinkujočim zdravilnim vodom še to prednost, da „Franc Jožefovo“ vodo bolniki lahko zavživajo in ne da bi nastala kaka nevšečnost. (1005)

Tu je bil zadet I. glavni dobiček 30.000 kron c. kr. loterije policijskih uradnikov. Tako se lahko čita v c. kr. tobakarni, Schönbrunnerstrasse 275 in v c. kr. loterijski nabiralnici, Meldlinger Hauptstrasse 34, kjer sta bili kupljeni srečki, prva 7. nov. 1908, druga 8. oktobra 1910. Ta loterija, ki je opremljena s 5009 polnovrednimi in lepimi dobitki, je določila svoje žrebanje za letošnje leto 11. novembra 1911 ob 8. uri zvečer pod oblastvenim nadzorstvom v poslopiju redarstvenega ravnateljstva. Priporočamo svojim čitateljem nakup teh srečk po 1 K, ki se dobivajo v vseh menjalnicah, loterijskih nabiralnicah, tobakarnah in v loterijskem uradu c. kr. redarstvenih uradnikov I. Schottenring 11.

Société des Papiers Abadie.

SVARILO!

Ker so prišli v zadnjem času razni posnetki naše splošno znane in priljubljene znamke cigaretnega papirja

RIZ ABADIE (Riz doré)

v razprodajo, prosimo naše P. T. odjemalce, naj pazijo na ime Abadie, katero hočejo posnetki nadomestiti z raznimi drugimi besedami. Svarimo pred nakupom kvalitativno manjvrednih imitacij, ker bomo proti njim nastopali z vsemi zakonitimi sredstvi. Société des Papiers Abadie.

MALI OGLASI

MALI OGLASI se računajo po 4 stot. besedo. Mastno tiskane besede se računajo enkrat več. Najmanjša pristojbina znaša 40 stot. Plača se takoj in sicer. oddelku.

Kuharica pridna, vestna in snažna se išče. Zahteva se poleg tega znanje gospodinjstva, likanja, šivanja, nekoliko olike in ličnosti za manjšo družino blizu Gorice. Plača po dogovoru, nastop takoj. Ponudbe na „Edinost“ pod „Kuharica 1851“.

Ujudno se priporoča babica slovenskim gospem ali z vdovo. Ponudbe s sliko pod „Urbanija Marija, ul. Coroneo št. 29, II. nad. 1854“.

Mladenič se želi seznaniti z mladim dekletom ali z vdovo. Ponudbe s sliko pod „C. L.“ na inser. oddelku Edinosti. 1860

Iščem takoj 2 sobi za pisarno ali stanovanje z dvema sobama in kuhinjo. Ponudbe pod „Stanovanje“ na inser. oddelku Edinosti. 1861

Išče se deček od 14 do 16 let za pomagala v krčmi. Naslov pove ins. oddelku Edinosti.

Odda se v najem stanovanje, kuhinja, soba in sobica. Cena 28 K. Pojasnila se dobivajo pri Južni železnici na policijski stražniški postaji do 2. ure pop. 1865

Prodajo se vrata, popolna okna, okviri za okna vsake velikosti, ližake itd. Izredna prilika. Ulica Piccardi 18. 1868

Gramofoni najpopolnejši, velik dohod komičnih plošč „Anton Verovšek“ „Danilo“ itd. Emporio Zanetti. Cavana 4. 1857

Tovarna sodovke v Podgori pri Gorici priporoča svoj izvrstni izdelek šifonk in pokalic gospodom krčmarjem v Podgori in okolici. Postrežba na dom. Josip Nemec. 1757

Dolenjski krompir izvrstne kakovosti, prodaja v vsaki množini in po zmerni ceni. C. Sicherle & Co, Gorica, Gledališka ulica 20. 1800

Mlad mož, Čeh, izšolan, išče vsakojako službo. Piše lepo češko, hrvaško in govori italijansko in slovensko. Ponudbe pod „Čeh 16“ na inser. oddelku Edinosti. 1840

Opčina, restaurant Zorko sprejme takoj natakarja ali natakarico pod dobrimi pogoji. Prednost slovenska stranka, zmorna italijanske in nemščine kavgica 500 K. 1849

Modistka ima izgotovljene elegantne klobuke, zadrževino, prenavlja po zmernih cenah. Nuova 45, I. n. 1845

Kefir (kdor pije vsak dan to kisel mleko, živi sto let) prodaja v Trstu Mlekarna Hrušica, ulica delle poste 16. 1838

Antonio Alberti zavod za izdelovanje in barvanje kožukovine v Trstu, ulica Poniziana 131. Telefon 23—56. Zaloga in bogata izbira vsakovrstnih kožuhovin. Prevzema naročbe in vasko popraviljanje. Čisti in pere vsako vrsto kožuhovine. 1575

Slovenske igralne karte prodajajo v Trstu: knjigarna J. Gorenjec, ul. Caserma 16., Gregor Zidar & C., Rocol 263, tobakarna Segolin, ulica Industria (Sv. Jakob) in v Sežani: Fran Stofla, trgovec. v Kozini: Ivan Dekleva. 1472

Hrvatsko društvo „Strossmayer“ u Trstu

traži za svoj ustrojiti se imajući pjevački zbor vrsnoga

učitelja pjevanja eventualno i tamburanja.

Mjesto je zgodno kao nuzzaslužba za kojega u Trstu stanujućeg glazbenika.

Pismene ponude uz naznaku zahtjeva plaće neka se uprave na gosp. Teodora Crnkovića, tajnika promicateljnoga odbora Hrvatskog društva „Strossmayer“ u Trstu, ulica Ferriera broj 31, III. kat.

Št. 1800/11.

Razpis natečaja.

Podpisano županstvo razpisuje uradniško mesto

občinskega tajnika.

Dohodki so: letna plača 1400 kron, stanarina 200 K in petletnine po 100 K. Prosilci za to mesto imajo vložiti pravilne opremljene prošnje pri podpisaneu do 1. novembra 1911.

Županstvo Materija.

ČEVLJARNICA BRATA ČEH

Trst, ul. G. Carducci 40.

Prodajalna z delavnico vsakovrstnega obuvala za moške in ženske ter otroke.

SPREJEMAJO SE NAROČILA

PO MERI.

Cene zmerne. Svoji k svojim!

Mošt briškega uzorca kron 48 na poskušnji v ulici Massimo d'Azeglio 20. 1802

Velikanski dohodi za jesen in zimo angleškega blaga za moške in ženske obleke.

Žuštanji raznovrstni za obleke. Lawn-tennis v vseh barvah. Odeje: volnene in šivane. Zaveze, preproge itd.

Velika izbira raznovrstnega perila pri edino dobroznani slovenski tvrdki Križmančič & Breščak Trst, ulica Nuova št. 37.

NB. Za naročila nad 20 kron pošljamo pošiljnine prosto. Uzorci se pošiljajo na zahtevo franko.

JADRANSKA BANKA

TRST, VIA CASSA DI RISPARMIO ST. 5 (LASTNO POSLOPIJE).

KUPUJE IN PRODAJA:
VREDNOSTNE PAPIRJE, RENTE, OBLIGACIJE, NA-
STAVNA PISMA, PRIJORITETE, DELNICE, SREČKE ITD.
VALUTE IN DEVIZE.
PREDUJMI
NA VREDNOSTNE PAPIRJE IN BLAGO LESEČE V
JAVNIH SKLADIŠČIH.
SAFE - DEPOSITS. — PROMESE.
BRZOJAVI: JADRANSKA.

MENJALNICA.

VLOGE NA KNJIŽICE
OD DNEVA VLOGE 4% DO DNEVA VZDIGA
RENTNI DAVEK PLAČUJE BANKA IZ SVOJEGA.
NA TEKOČI IN ŽIRO-RAČUN PO DOGOVORU.
ŽIVAHNA ZVEZA Z AMERIKO. — AKREDITIVL
URADNE URE: 9—12, 2½—5½.

ESKOMTUJE: MENICE, DEVIZE IN FAKTURE.
ZAVAROVANJE
VREDNOSTNIH PAPIRJEV PROTI KURZNI IZGUBI.
REVIZIJA ZREBANJA SREČK ITD. BREZPLAČNO.
STAVBNI KREDITI. REMBOURS-KREDITI.
KREDITI PROTI DOKUMENTOM UKRANJA.
BORZNA NAROČILA. — INKASO.
TELEFONI: 1463, 1793.

Filijalke v Opatiji in Ljubljani

227

CANDIDO PIVA

izdelovatelj in trgovec lesnega oglja izključni
liferant vzajemne zadruge privatnih uradni-
kov, z lastno žago in kladivo žgalnega lesa
v Dobrempolju na Kranjskem, ponuja prve
vrste lesa in lesnega, fosilnega oglja itd. itd.
v svinčnem zaprtih vrečah, prosto na dom
na vsako točko mesta po zelo nizkih cenah.

Podrobna prodaja v ul. del Toro 4.

Isarna ulica del Toro št. 1, I. nadstropje.

TELEFON 20—56.

RESTAVRACIJA

AURORA

Trst, ul. Carducci št. 13.

Podpisani se časti naznaniti
cenj. občinstvu, da koncertira
v restavraciji »Aurora« renomirani
dunajski damski orkester

VINDOBONA

obstoječ iz 5 dam in 2 gospoda
pod vodstvom gospe ANNIE
LACINE.

Usuk večer KONCERT

od 7. ure do polnoči. — Zmirom
izbran in nov glasbeni in pevski
program.

Ob nedeljah in praznikih se vrši

MATTINEE.

Od 10. predp. do 1. pop. Večerni
koncert od 4. pop. do polnoči.

Za mnogobrojen obisk se priporoča

JOSIP D. MINES.

Slovenci, se hočete obleči po ceni?

Obiščite dobro znano trgovino

Alla città di Trieste

Via Glusue Carducci št. 40

(ex via Torrente),

kjer boste našli velik izbor oblek, površ-
nikov, paletoti, jopiči s kožuhastim ovrat-
nikom, hlače, srajc, malij, itd. za moške,
dečke in otroke. Specialiteta v plaščih, loden
za moške in otroke od 3 let dalje. Zaloga
inozemskega in domačega blaga. Sprejemajo
se naročila za obleke po meri.

Alla città di Trieste

Via Glusue Carducci št. 40

(ex via Torrente).

Glaslo treba naslovijati na

Inseratni oddelček „Edinosti“

: MIKUS :

naznanja slavnemu občinstvu, da je
odprl poleg svoje pekarnice in sladči-
čarne na trgu S. Francesco 7 tudi

PRODAJALNICO SLANINE

v kateri se dobijo razni salami, sir,
mast, praške in graške gnjati ter
gorke dun. in kranjske klobase.

Priporoča se za obilen obisk. 2014

TVRDKA

GIUSTO STRANSIAK

Ulica Nuova št. 23, vogal ulice S. Spiridione št. 6.

Ponuja veliko partijo bele volne za žimnike po K 2.40 za 1 kg, debelo
platno za žimnike po K 1.10, 1.20 in več na meter. Največja zaloga
čipkastih in platnenih zaves, odej, preprog, jute in koka. Volnene odeje
in pernice. Živalska in rastlinska žima za žimnike.

Blago iz najboljših tovarov po resnično nizkih cenah.

Velika zaloga platna in bombaževine.

Zaloga moke prve vrste.

Aleks. Rupnick & Co. - Trst

ulica Squero Nuovo št. 11

Zastopstva in glavna zaloga

najfinjših vrst pšenične moke in krmnih izdelkov

poznanege valjčnega mlina

VINKO MAJDIČ-a v Kranju.

— Brzjavlj: Aleksrupnick — Trst. —

Tehnična poslovnica

FRANC & KRANC, Trst,

(prej Schnabl & Co. Succ.)

dobavata:

Tangyes najizvrstnejše motorje na bencin, plin, upojni plin in motorje na nafto,

sistem „Diesel“ stoječe in ležeče ustrojbe.

Lokomobile na benzin in paro. Prevzemajo delo industrijskih tovarov kakor:

Mlini za moko, stroji za proizvodnjo olja, tovarov leda, stroji za kameno-lome, stroji
in tovarne za cement, stroji in nameštjenja za mizarstvo obrt, centralno kurjatev, stroji
za drobljenje različnega blaga, kemične tovarne itd.Nameštjenje za električno razsvetljavo in prenos moči. Električna vzdigala za
osebe (Lift) sistem Pedretti, kakor tudi vzdigala za blago. Stroji za kovaško in druge
obrti. Moderna transmisija. Sesalke in cevni vsake vrste.Skladišče vsakovrstnih tehničnih potrebščin. Vsakovrstne cevi. Orodje in
stroji za poljedelstvo in preše za vino. Olje, zamahi, pipe itd.

„Anduro“ najboljši in najcenejši pokrov hiš.

— — — Proračuni in obisk mernikov zastoj. — — —

V LASTNI HIŠI

Vhod po glavnih vratih

Tržaška posojilnica in hranilnica

Piazza della Caserma št. 2. — Telefon 952.

Ima na razpolago Jekleno varnostno celico

ki je varna proti vplomu in požaru, v kateri so SHRAMBICE, ki se oddajajo
strankam v najem in sicer

za celo leto kron 30, za četrt leta kron 12

za pol leta „ 20, za en mesec „ 6

Shrambice so 24 cm visoke, 24 cm široke, 48 cm globoke. Shrambice ne more

drugi odpreti kakor stranke, ki same osebno shranijo svoje stvari, kojih ni

treba prijaviti.

Oddaja hranilne pušice

katere priporoča posebno starišem, da na ta najnovejši in najuspešnejši način

navajajo štediti svojo deco. Nadaljna pojasnila daje zavod ob uradnih urah.

Točne ure prodaja Emilio Müller



najuglednejša in najsta-
rejša prodajalnica ur v
Trstu, via S. Antonio
(vogal ulice S. Nicolò).

VELIKA IZBERA

veržito, zlatih, srebr-
nih, kakor tudi ston-
skih ur vsake vrste.
Ustanovljeno leto 1850.

IZREDNA PRILIKA!

Velikanski popusti pri vseh zlatar-

skih predmetih pri

urarju in zlatarju



Noberto Nachtigall

ul. Nuova št. 41.

(PALAČA - SALEM)

IVAN KRZE

Trst - Piazza S. Giovanni št. 1

Zaloga kuhinjskih in kletarskih potrebščin
od lesa in pletenin, škafov, brant
šetrov in kad, sodčkov, lopat, rešet, sit in vsako-
vrstnih košev, jerbaser in metel ter mnogo drugih v
to stroko spadajo- svojo trgo-
čih predmetov. — Priporoča vino a ku-
hinjsko posodo vsake vrste bodi od porcelana, zemlje
emalja, kositerja ali cinka, nadalje pasmanterije-
kletke itd. — Za gostilničarje pipe, krogje, zemljeno
in stekleno posodo zavino.

ZOBOZDRAVNIK

UNIV. MED.

Dr. Max Barry Brillant

V. Caserma št. 17, II. (Hiša Terni)

Izdeluje izdelanje z emajlom, porcelanom,
srebrom in zlatom.

Izdeluje posamezne umotne zobove, kakor
187 tudi celo zobovje.

ORDINIRA od 9.—12. predp. 3.—5. popol.

Mirodilnica Mario Ferlin

Trst, Sv. Marija M. zgornja 2 (Bivio)

PODRUŽNICA: Sv. Marija M. zgornja 386
bivši Rud. Skerl.

Velika izbira kramentij, barv, šip,

žebelj, petroleja l. t. d.

Redilni prašek za pisanje svinj, krav, konj, itd.

itd. lekarnarja dr. TRNKOCZYJA v Ljubljani.

Prodaja na drobno in debelo.

ALESSANDRO PANCIROLI

Platneno in bombažno blago

Trst

ulica San Sebastiano št. 6.

Prodajalnica ur

Rajmund Bizjak

Trst, Campo S. Giacomo 5.

(slovenska hiša) - Velik izbor

ur na sidro in za gospe. - Izbor

veržito vsake vrste. - Budilniki K

2-30. Regulatorji Kron 20.

Poprave po najzmernejših

cenah. 51

Zapomni si podobo in ime „OT-
TOMAN“ (Cigarettni papir ali ovoj-
ke), kajti s ponarjanjem se
hoče konsumente zavajati!

OTTOMAN



Proti stanovanjskemu oderuštju.

Govor poslanca dr. Otokarja Rybára v seji državnega zbora dne 12. oktobra 1911.

(Po stenografičnem zapisniku).

Visoka zbornica! Draginjska razprava traje sedaj že drugi teden in pet sej. Govorilo se je zelo veliko, zelo veliko resničnega in mnogo lepega, in ako bi bila rešitev draginjskega vprašanja odvisna od govora, bi bilo draginjsko vprašanje tu pri nas že davno rešeno. Na javnih shodih in v časopisju se je mnogo pisalo in govorilo o tem vprašanju in tudi v tej zbornici imamo vso silo predlogov, s katerimi se zahteva od pomoč proti draginji. Če pa nekoliko natančneje pregledamo te predloge, vidimo, da se vključ mnogim lepim mislim, ki smo jih slišali tu in ki jih deloma vsebujejo tudi predlogi, predlaga zelo malo konkretnega. Večina predlagateljev — je tudi častnih izjem — se zadovoljuje s tem, da zahteva, naj vlada predloži zakonsko predlogo, s katero naj bi se rešila in uredila gotova vprašanja, ne da bi bilo naznačeno v teh predlogih, kako si misli predlagatelj to rešitev in kake naj bi pravzaprav bile te zakonske predloge.

Visoka zbornica! Vlada, zoper katero se toliko zabavlja in katera je bila zlasti v tej razpravi silno napadana in kritizirana, bi morala biti pravzaprav ponosna nato, kako zaupanje ima visoka zbornica do nje. (Pritrjevanje). Kajti namesto, da bi tu dajali nasvete, se popolnoma enostavno obračajo na vlado in zahtevajo od nje od pomoči, zahtevajo od nje, da predlaga zakonske predloge. In naravnost ironija je, če isti predlagatelj, ki je včeraj predbacival ministrskemu predsedniku intelektualno imbecilnost, ne zahteva v svojem predlogu nič drugega, kakor da naj ta imbecilna vlada predlaga zakonske predloge.

Zdi se mi skoraj, da pozabljajo, da smo mi postavodajna korporacija, da nismo poklicani v to, da bi nadaljevali ljudska zborovanja, ki se vrše zunaj zbornice, in tu govorili govore, ki pravzaprav niti nam namenjeni niso, temveč ki se govore večinoma popolnoma enostavno skozi okno. Pravzaprav je sramotno za visoko zbornico, da tej množini inteligence, ki jo imamo vendar tu, ni mogoče priti do uspešnega dela, temveč da se omejuje nato, da se enostavno kliče „Samuel pomagaj!“ in pričakuje od vlade, da bo ona mislila in delala za nas. Saj smo vendar, mislim, dosti inteligentni, da vzamemo stvar deloma sami v roke in sami stavimo predloge. Samo ob sebi je umevno, da se ne more zahtevati od posameznega poslanca in da se tudi ne zahteva, da naj morda izdela zakonsko predlogo, kakor je socialno zavarovanje ali zavarovalna pogodba i. t. d. toda gotova manjša polja bi pač mi sami lahko obdelali in imamo zgled za to, kako se je po inicijativi enega poslanca, in sicer poslanca dr. Grossa, ustvaril zakon, ki je vsaj, kar zadene temeljno misel, žel splošno priznanje, namreč zakon o stanovanjski oskrbi. Mi pa se omejujemo na to, da vlagamo resolucije, da zabavljamo proti vladi in potem zahtevamo od pomoči za vse od iste vlade. Pozabljamo celo, da ni samo naša dolžnost, da se bavimo s temi vprašanji, temveč da je tudi naša dolžnost, da se bavimo s predlogi, ki jih je predložila vlada. Če pogledamo tiskovine, ki smo jih dobili zadnje dni, se moramo čuditi množini zakonskih predlog, med katerimi se jih nahaja nekaj zelo interesantnih, zelo koristnih in potrebnih. Vzlic temu pa sem prepričan, da bodo prešli meseci, morda celo leta, predno bomo začeli razpravljati o teh predlogih.

Da, zanemarjamo celo tudi najvažnejšo pravico, ki jo ima sploh parlament, pravico preračunavanja in dovolitve, oziroma zavrnitve proračuna. Dobili smo že proračun za leto 1912. in rešili nismo niti še proračuna za leto 1911. (Klic: § 14!) Na tega se ravno zanašamo. Mnogo se zabavlja proti § 14, toda vzlic temu je velika večina zadovoljna, da obstoji ta paragraf in nam odvzema delo preračunavanja proračuna. Je to sicer žalostna resnica, a je vendar resnica.

Visoka zbornica! Po tem uvodu bi prešel na pregled, ki sem ga vložil, da se vsaj deloma od pomore izkoriščevanju pri sklepanju najemnih pogodb. Med zahtevami, ki merijo na odpravo stanovanjske bede, je tudi zahteva po reformi najemnega prava. Stanovanjska beda je le del splošne draginje, toda zelo važen del, kajti kakor se je že povdarjalo z druge strani, je stanovanjska draginja in stanovanjska beda v marsikaterem oziru še občutnejša kakor pa

živilska draginja in živilska beda. Trdil je nekdo svoj čas, da je vsa zgodovina kulture zgodovina stanovanja. Ako je to res — deloma je res ta trditev utemeljena in upravičena, kajti z napredovanjem kulture se tudi vedno zboljšujejo stanovanja in postajajo primernejša in zdravjša —, se nahajamo sedaj v dobi zelo klavne kulture. Ogledati nam je treba le marsikatero stanovanje v velikih mestih, stopiti vanje in videti, v kakih prostorih se nahajajo naši soljudje, da pridemo do prepričanja, da se deloma res nahajamo v položaju nekulture. Sicer je res, da so bila kmetska in meščanska stanovanja prej manjša in temnejša, a bila so udobnejša in prijaznejša kakor pa množinska stanovanja, ki se grade dandanes in ki često v nobenem oziru ne odgovarjajo stavbenim in zdravstvenim zahtevam. Treba nam je stopiti le v gotova stanovanja delavcev in tudi srednjih slojev tu na Dunaju, kjer poznam razmere deloma, in pri nas v Trstu, kjer poznam razmere precej dobro da vidimo, da so naši someščani nastanjeni v prostorih, ki se ne dajo opisati, kjer je nevredno, da bivajo ljudje. To so nezdrava stanovanja brez zraka in svetlobe v pet nadstropju, v podstrešju, neposredno pod streho, potem pa zopet vlažna stanovanja, kjer so ljudje, ki so sicer popolnoma tuji, zaradi ubožstva in visokosti stanarine prisiljeni, da tvorijo rodbinsko skupnost, da razvijajo se celo razmere imovinske in ženske skupnosti. Zdelo se bo to morebiti pretirano, toda kdor pozna razmere, bo priznal, da to žal, odgovarja resnici. (Pritrjevanje). Da trpi ob tem morala in zdravje, je umljivo samo po sebi.

Nimamo namena, da bi govoril v splošnem o stanovanjski bedi in njenih vzrokih, to prepuščam bolj poklicanim, nisem se niti mogel toliko baviti s stvarjo, da bi tu mogel govoriti o njej. Baval se bom le s posebnim vprašanjem stanovanjske bede, s stanovanjsko draginjo, ki jo povzroča naravni razvoj, torej zviševanje zemljiške vrednosti, podraževanje stavbenega gradiva in drugi taki zunanji vplivi, temveč edino le s takime-novano oderuško stanovanjsko draginjo.

Kaj je razumeti pod stanovanjskim oderuštvom, o tem bi govoril pozneje nekoliko obširneje, tu bi pa rad le konstatiral, da obstoji stanovanjsko oderuštvo kakor obstoji denarno oderuštvo in tudi to si bom dovolil dokazati pozneje. Tu bi pred vsem hotel le omeniti, da se med zahtevami, ki se stavijo z različnih strani, da bi se odpravila stanovanjska draginja, ali vsaj zmanjšala, oglašajo pogostoma klic po reformi najemnega prava. Sklicujem se pri tem na primer na objave centrale za stanovanjsko reformo, kjer se pravi v št. 18. (Cita): „Zahtevamo reformo najemnega prava, ki danes s svojimi zastarelimi, le pravice hišnega gospodarja varujočimi določbami pušča gospodarsko slabega najemnika skoraj brez varstva“. In Philippovich zahteva v št. 14. teh objav (cita): „Varstvo najemnikov in kontrola najemnih pogodb“.

Tu nastaja vprašanje, ali naj se ta reforma najemnega prava omeji na civilnopravne določbe, ali pa se mora stopiti tudi na kazenskopravno polje, da se — kolikor je mogoče — doseže radikalna od pomoč. Pred vsem se je — in pravzaprav do sedaj skoraj izključno, kar moram povdarjati tu — zahtevala reforma najemnega prava in sicer civilnopravnih določeb; torej novela našega državlanskega zakonika.

Imamo tudi novelo k našemu državlanskemu zakoniku, ki se v §§ 202 do 212 bavi z novo ureditvijo najemne pogodbe. Z določbami te novele, ki sem jih citiral je nameravano troje:

1. Omejitev najemodajalce pristoječe zastavne pravice na prečiščeni, ki so nameščene v najem oddanem stanovanju;
2. odprava načela: Kup razveljavlja najem, za one slučaje, kjer obstoje pogodbe; in
3. predpisi, ki naj bi dali gotovim v interesu najemnika izdanim določbam značaj prisilnega prava in izključevali njih izpremembo potom dogovorov med strankami.

Ta tretja točka že posega na polje, ki se pravzaprav približuje kazenskemu pravu, ker se more sankcija te prepovedi pravzaprav dati edino le na kazenskopravni način. Centrala, ki sem jo prej omenil, je stavila še veliko dalekosežnejše zahteve,

izmed katerih si bom dovolil poudariti posebno eno. Centrala zahteva namreč za najemnika primerno odškodnino tudi v onih slučajah, v katerih je s svojo delavno močjo zboljšal najete prostore — torej ne z materialnimi stroški, kakor n. pr. popravami lokala itd. — na primer kot imetnik obratnega prostora, ki je po njegovi obratni sposobnosti pridobil veliko privlačno moč in znaten krog odjemalcev, kar je seveda v dobro najemodajalca, ker je hiša njegova in so ta zboljšanja navadno trajna in ostanejo njemu, medtem ko se mora najemnik sčasoma izseliti.

Moje mnenje je, da je ta reforma najemnega prava in sicer njegovih civilnopravnih določeb sicer res potrebna in da bo tudi donajala gotove koristi in kolikor-toliko od pomoči, sem pa trdno prepričan, da ne moremo izhajati brez kazenskopravnega postopka za stanovanjsko oderuštvo. Zahtevam torej kazenskopravni postopek za stanovanjsko oderuštvo.

Dovolil sem si sam formulirati tozadevni zakon. Priznavam brez vsega, da ima morda ta zakonski načrt pomankljivosti, da je juristična formulacija ne odgovarja popolnoma; toda zadostuje mi, da sem mu pripravljen ta zakonski načrt za razpravo, pametnejši od mene naj se potem bavijo s tem zakonskim načrtom in spravijo vanj ona zboljšanja ki jih sam želim v interesu stvari. Sicer pa ne predlagam — in to bi takoj povdarjal — nikakor nekaj popolnoma novega, kar bi se moralo zavrniti kakor nekaj eksorbitantnega ali pretiranega. Misel, ki je formulirana v mojem zakonskem načrtu, si je v moderni postavodaji že našla pot. Da, to misel nahajamo, kakor sem omenil v motivaciji mojega predloga, že v rimskem pravu, na primer v odredbah, ki so bile izdane proti denarnemu oderuštju, potem v določbi, da se zametujejo vse pogodbe, ki so proti pravničnosti — ne samo kar tiče spolno moralo — in označujejo za neveljavne. Veliko bolj pa je še v moderni postavodaji prodrla misel, da je treba varovati gospodarsko slabega proti izkoriščanju po gospodarskem močnem, in sicer ne samo s civilnopravnimi določbami, temveč tudi s kazenskopravnimi. Kaj je izkoriščanje ali kaj se vsaj v znanosti smatra za izkoriščanje, sem tudi omenil v svojem predlogu in povdaril bi le še, da je bila misel kaznivosti gotovih izkoriščanj tudi že sprejeta v naši postavodaji. Spominjam pred vsem zakonov proti denarnemu oderuštju, potem določeb §§ 482 in 478 našega veljavnega kazenskega zakona proti blagovnemu in trgovskemu oderuštju in končno omenjam, da je misel kaznovanja oderuškega izkoriščanja prišla do izraza tudi v obeh zakonskih načrtih iz leta 1891. in 1909. V zakonskem načrtu iz leta 1891 se postavlja pred vsem denarno oderuštvo zopet pod kazni, toda pri formulaciji pojma denarnega oderuštva izhaja načrt kazenskega zakona od druge misli, kakor pa je to bil slučaj v veljavnem kazenskem zakonu. Medtem ko namreč veljavni kazenski zakon o denarnem oderuštju posebno povdarja izrabljanje stiske, se je pripisovala v načrtu kazenskega zakona iz leta 1891 največja važnost v oči padajočemu nerazmerju med dajtvijo in protidajtvijo pri dovolitvi kredita. Važen je potem ta načrt kazenskega zakona iz leta 1891 za moje vprašanje v določbi § 316, kjer se izrabljanje stiske postavlja pod kazni ne glede na kako dovolitev kredita. Načrt kazenskega zakona iz leta 1909 pomenja po mojem mnenju v tem vprašanju korak nazaj. Ta načrt zahteva namreč, da se izkoriščanje izvršuje na način obrti, da je kaznivo. To pa je moment, ki naj bi se ne sprejel v to določitev pojma, ker more tudi že posamezen slučaj pomeniti oderuštvo in se mora smatrati hišni gospodar, ki ima svojo hišo in se bavi s poslom najemodajanja, že takointako pravzaprav za obrtnika.

Visoka zbornica! Vpraša se sedaj, ali se more ta po meni povdarjana misel ki je bila sprejeta v teh načrtih kazenskega zakona in tudi v veljavnih kazenskih zakonih, uporabiti za boj proti stanovanjski bedi. Omenil sem že prej, da brezdvomno obstoji oderuško izkoriščanje pri oddaji stanovanj v tem oziru, da se to izkoriščanje pojavlja prvič v izrabljanju najemnikove stiske in drugič v nerazmerju med dajtvijo in protidajtvijo. Kar posebno zadeva izrabljanje stiske, se to dogaja v prav posebni mori

pri trgovcih in obrtnikih. Vemo, da so trgovci in obrtniki, ki izvršujejo svojo trgovino ali obrt v kakem obratnem lokalu, često vezani na prostor, na ta obratni lokal. So slučaj, ko si je trgovec ali obrtnik ravno s pozicijo in svojo pridnostjo pridobil okrog svojega obratnega lokala gotov krog odjemalcev, ki bi ga gotovo izgubil, ako bi bil prisiljen — kar more posebno lahko biti slučaj v velikih mestih — preseliti se v kako predmestje, morebiti na periferijejo. V takih slučajah je večkrat odvisno od oddaljenosti ene ulice, če ima namreč dotični trgovec ali obrtnik svoj obratni lokal v kaki veliki prometni žili, ali pa če je prisiljen preseliti se kam drugam, ker mu manjka primerne obratnega lokala in je obratni lokal v glavni ulici predrag. In sedaj se dogaja, in pri nas v Trstu se je to dogajalo zlasti v poslednjih letih, da so hišni gospodarji izkoriščali to trgovsko in obrtnikovo stisko zvišujoč najemščino za 20, 40, 60 da za 100 in 120 odstotkov.

Tak trgovec ali obrtnik, katerega vsa eksistenca je na ta lokal takorekoč navezana iz vzrokov, ki sem jih navedel prej, je prisiljen ali sprejeti zvišano najemščino, ki mu je bila naložena, to se pravi, jo plačati in pri tem riskirati svojo eksistenco, ali pa zapustiti obratni lokal in si naseliti drugje ter iznova začeti eksistenčni boj, boj za pridobitev odjemalcev.

Tedaj vprašam, kaka razlika je med kapitalistom, ki je posodil komu denarno svoto in ki ve, da dotični dolžnik ob zapadnosti dolga ni vstanu vrniti dotičnega zneska, ter mu vsled tega, izkoriščajoč to stisko, naloži višjo obrestno mero, zahteva od njega plačila višjih obresti, in pa hišnim gospodarjem, ki izkorišča obrtnikovo ali trgovsko stisko, da mu naloži višjo najemščino? Po mojem mnenju ni tu nikake razlike in kakor bom dokazal, je pravzaprav ravnanje in vedenje hišnega lastnika še bolj vredno kazni in še mnogo zaničljivejše kakor pa ravnanje denarnega oderuha. To zviševanje je v največ slučajih tudi še iz drugega vzroka zavrgljivo in neupravičeno.

Stem prehajam k drugemu momentu, ki sem ga omenil prej, namreč k nerazmerju med dajtvijo in protidajtvijo. Znano je, da v starih hišah hišni gospodar navadno ne potrosi niti novčiča celo leto, cela leta za popravne. Znane so mi v Trstu hiše, kjer hišni gospodarji tudi celih 20 let niso izdali niti novčiča za prenositev stanovanj. Da, znani so mi celo slučaj, kjer so se najemniki ponudili, da prenese z lastnim denarjem hišno fasado, pa se je hišni gospodar protivil, češ, da bi ga sicer magistrat prisilil, da prenove tudi ostali del hiše, in da tega absolutno noče storiti, ker takointako dobi najemnike v hišo. Dogaja pa se, da ti hišni gospodarji, ki ne potrosijo niti vinarja za prenovitev hiše ali stanovanj, vzlic temu od leta do leta zvišujejo najemščine. Tako poviševanje je neopravičeno. (Klic: Ravno ti zvišujejo!) Da! Novemu hišnemu gospodarju niti ne predbacivam, ako zahteva višje najemščine, kajti staviščje je moral plačati dražje, staviščni material je moral plačati dražje, moral je plačati delavce veliko dražje kakor pa je bilo to slučaj prej; je torej naravno, da zahteva višjo najemščino, ako hoče doseči vsaj kolikor toliko pošteno dohodke, ako hoče da se mu obrestuje in amortizira hiša. Njegov sosed pa, ki mu stoji hiša že 30 ali 40 let, ki jo je zgradil ali kupil ceneje, absolutno nima po mojem mnenju pravice, da bi na tak način izkoriščal stisko in pomanjkanje stanovanj. Zavrgljivo pa je to tudi še iz drugega vzroka. Ako bi namreč posestniku stare hiše njegova stanovanja ne nesla toliko, kakor bi, recimo, nesla v novi hiši, bi se najbrž odločil zato, da bi podrl hišo in zgradil novo, modernim zahtevam v zdravstvenem in stavbenopolicijskem oziru odgovarjajočo hišo. Ker pa ve, da more nastaviti najemščine v svoji stari hiši, kakor v novi, se ne odloči zato, da bi podrl hišo, temveč pusti staro hišo, da stoji, in potem imamo kalamiteto, kakor jo n. pr. moremo konstatirati v Trstu, da se lastniki starih hiš ne morejo odločiti, da bi podrl svoje stare hiše.

Z vprašanjem, ali je mogoče doseči zboljšanje samo z reformo civilnopravnih določeb našega najemnega prava, sem se bavil že prej in bi tu le ponovil, da po mojem mnenju to ni mogoče, temveč da je

potrebno, da se poseže vmes tudi s kazenskimi določbami. Gotovih ljudi namreč ravno ni mogoče drugače pripraviti do pameti, kakor če se vihti nad njimi bič, šiba. In potem zahteva tudi, kakor sem že prej omenil, pravičnost, da tudi stanovanjskemu oduštvu naložimo kazni, ako smatramo denarno oduštvu za kaznivo. Omenil sem tudi že prej, da je v gotovem oziru stanovanjsko oduštvu še bolj zavrgljivo in bolj pogubno kakor pa denarno oduštvu, in to tembolj, ker vživa najemodajalec po obstoječih postavnih predpisih popolnoma neverjetno privilegirano stališče. Hišni gospodar vživa za svoje terjatve najemščine zastavno pravico na umeščenih premicninah, temveč tudi na podnajemnikovih, da, sploh na vseh premicninah, ki se umeste v stanovanje in z ozirom na katere je in bona fide. Za to zastavno pravico, za to terjatev pa nadalje vživa predpravo pred vsemi drugimi terjatvami. Tretjič pa vživa tudi bene, da mu je za odpoved in če hoče vreči najemnika iz stanovanja, na razpolago pospešen postopek, država mu gre na roko v vsakem oziru. Kar pa je najvažnejše: za vse te privilegije manjka najemodajalcu pravzaprav vsaka racionalna podlaga, kajti on ne riskira pravzaprav skoraj čisto nič. (Klic: Pa vendar!) Pardon, govoril bom o tem. (Klic: 50 odstotkov davkov!) To je vse popolnoma prav. (Klic: Je enostavno administrator za državo!) Pardon, saj je že prej napravil svoj rentabilitetni račun; pri tem računu je že vpoštel davke; hišni gospodar, ki, recimo zida novo hišo, je vse to že videl naprej in izračunal in ugotovi ravno najemščine tudi z ozirom na davke, in če se uvede nov davek in posebno če se uvede zvišanje najemninskega krajcarja, se to zvali vedno na najemnika. Jaz ne poznam nobenega hišnega gospodarja, ki bi prevzel zvišanje najemninskega krajcarja na svoja ramena.

Torej, gospoda moja, rekel sem, da hišni gospodarji pravzaprav ne riskirajo nič. Vzemimo denarnega oduštvu: denarni oduh posoja svoj denar navadno takim ljudem, ki težko drugje dobe denar. In zakaj ga dobe težje? Ker se jim manj upa, ker nudijo manjše poročstvo za vračilo posojila. Denarni oduh torej riskira svoj kapital in zato spoznavajo z gotove strani zahtevo po višjih obrestih za upravičeno, ko pravijo, da se s tem ob enem plačuje neka gotova zavarovalna premija za morebitno izgubo posojene svote. Kako pa je stvar pri stanovanjskem oduštvu? Stanovanjski oduh ne izgubi svojega kapitala, ne riskira svojega kapitala, hiša mu ostane in ravno lastnik starih hiš je navadno svoj kapital že amortiziral, ima pravzaprav dva kapitala in oba ta kapitala mu donata na višje obresti. Kje je torej razlog zato, da se mu priznava to izjemno stališče in da ga puščajo za njegovo izžemanje nekaznovanega, dočim je denarni oduh večkrat uboga para, ki skuša svoj mali kapital naložiti na tak način kolikor mogoče plodonosno?

Oglejmo si stvar, kakoršna je v resnici. Denarni oduh je oseba, s katero ne običujemo radi; denarni oduh je oseba, katere ne sprejemajo v dostojno družbo; ako ga kaznujejo, izgubi vse državljske častne pravice itd. Hišni gospodar pa ima pot odprto do najvišjih častnih mest, vživa velik ugled, in če gre končno tako daleč, da vrže uboge najemnike tebi nič meni nič na cesto, kjer jih potem ponoči pobere policija, potem se pravi popolnoma preprosto: uporabil je le svojo pravico, tega mu ne more braniti nihče; saj je sicer zelo ljudomil, saj je član različnih dobroteljskih društev itd. itd.: qui suo jure utitur, takemu človeku se ne more nič očitati.

Mislim, da sem že s tem, kar sem rekel dosedaj, dokazal, da je stanovanjsko oduštvu prav tako zaničljivo in prav tako kazni vredno, kakor denarno oduštvu, in da je tudi nevarnejše. Omenil bi še en moment. Ako nimam dovolj denarja in ne dobim dovolj živil, no pa vemo, da se je veliko ubogih ljudi že priučilo, da jedo vsak drugi dan ali pa samo enkrat na dan, da so postali naravnost pravi umetniki v gladovanju. Stanovati pa moram vsak dan, podnevi in ponoči. Razmere, ki naprimer vladajo na Dunaju, kjer ljudje spe na cerkvenih stopnjicah, kakor smo pred kratkim čitali v časopisih, kjer so ostale cele rodbine brez strehe, ker niso dobile stanovanj, take razmere se morejo trpeti poleti, pozimi je kaj takega nemogoče. Pozimi morajo tudi najubožnejši priti pod streho. In potem ne zaveda to samo ubožev, temveč vsakogar. Človek, ki ima le količjak kredita, ni prisiljen stopati v zvezo z denarnimi oduštvu; s hišnimi lastniki pa mora stopiti v zvezo vsak med nami, ako ni sam hišni lastnik.

Mislim torej, da ni naloga visoke zbornice in posebno ne ljudske zbornice, da bi podeljevala hišnim lastnikom preveliko zaščito. Nasprotno je naloga te ljudske zbornice, da tudi v tem pogledu poskrbi za od pomoč in da varuje gospodarsko slabšega, v tem slučaju najemnika proti izkoriščanju najemodajalca.

Moglo bi se mi oporekati nekaj drugega. Z ozirom na to, da polagam v svoji juridični formulaciji največjo važnost na oči padajoče nerazmerje nad dajativjo in protidajativjo, bi se mi moglo očitati, da je ugotovitev tega nerazmerja med dajativjo in protidajativjo v tem slučaju težavno in ravno tako tudi konstatacija stiske. Ta prigovor

pa, mislim, da morem zavrniti s tem, da se popolnoma enostavno sklicujem na deloma analogne določbe, ki veljajo za denarno oduštvu, kakor tudi na okolnost, da so v novih načrtih kazenskega zakona že tudi postavljena pod kazni gotova izkoriščanja stiske, pri katerih namreč obstoji nerazmerje med dajativjo in protidajativjo, in da je torej tudi v tem slučaju poklican sodnik, da razsoja o teh momentih. Jaz že moram reči, da imam toliko zaupanja v inteligenco naših sodnikov, da mislim, da bodo v takih slučajih zadeli pravo. Sicer si nikakor ne tajim, da ne bo mogoče, ako bi bil sprejet moj zakonski načrt, spraviti pred sodišče vsakega slučaja ali pa tudi le večine slučajev stanovanjskega oduštvu in jih tudi v resnici priversti h kazni. Pojmim prav dobro, da se bo zgodilo to le v najredkejših slučajih.

Toda isto, gospoda moja, je slučaj tudi pri denarnem oduštvu. Koliko pravnih pa imamo vendar zaradi denarnega oduštvu? In vzlic temu vemo, da denarno oduštvu še obstoji. Toda kaj moremo konstatirati: tako nesramno, neomejeno in tako očito se ne odira sedaj, kakor pa se je prej. Vemo, in sicer iz mesta, katerega en volilni okraj imam čast zastopati tu, da je bilo intabulacij terjatev na zemljišča z 12 do 20 odstotnim obrestovanjem. Kaj takega je danes nemogoče in ne more več biti mogoče, ker ravno grozi kazenski zakon. V tem slučaju zadostuje veljavnost takega kazenskega zakona, da vpliva blažilno. Tak zakon ima bolj profilaktičen namen, kakor pa namen, da bi zadel vsak posamezni slučaj oduštvu.

Moglo bi se tudi oporekati, da bi se ta zakon mogel zlorabljati. Ta nevarnost je tudi pri zakonu proti denarnemu oduštvu. Omenil pa sem že prej, da zaupam našim sodnikom, in prepričan sem, da bodo le tedaj izrekli obsodbo, ako je stvar eklatantna. Gotovo bo napravljenih več ovadeb nego pa bo izrečenih obsodb. Ali kjer stvar ni popolnoma jasna, že državni pravdnik ne pride z obtožbo, še manj pa sodnik z obsodbo. Kjer pa je stvar eklatantna, zahteva naš pravni čut in pravičnost, da se kaznujejo tisti ljudje, ki na tak nesramen način izkoriščajo stisko svojih sosesčanov. Poštenega najemodajalca je treba ščititi, za to smo gotovo tudi mi, proti nepoštenemu pa je treba nuditi varstvo najemniku, ki pa more biti, kakor omenjeno, le tedaj uspešno, ako se to izkoriščanje postavi pod kazni in se podobno postopa žnjo, kakor z denarnim oduštvom.

V nadaljnih določbah tega svojega zakonskega načrta se nočem natančneje spuščati. Odgovarja približno določbam naše postavbe o denarnem oduštvu. Omenil bi samo še, da sem denarne kazni nastavljal precej visoko, ker gre v največ slučajih za bogate ljudi, ki denarno kazni občutijo le tedaj, ako je nekoliko višja. Sicer pa je prepuščeno tudi sodniku veliko polje in tudi v tem slučaju bi sodnik gotovo zadel pravo.

Zaključil bi ta svoja izvajanja, ki predstavljajo donešek k rešitvi vprašanja stanovanjske bede, s tem, da citiram besede, ki jih je izrekel dr. Maresch v svojem predavanju o stanovanjsstvu in stanovanjski politiki. Pravi namreč (cita):

„Stanovanjska reforma tndi pri nas ne more več izginiti z dnevnega reda in ta dnevni red se mora rešiti temeljito in kmalu, če se ne bo Avstrija zbrisala iz vrste kulturnih držav.“

Dovolil sem si spraviti ta predlog v razprano in vas prosim, da se pobavite z njim. Ako ga tudi izpremenite popolnoma, sem hvaležen tudi zato, prosil bi pa, da bi se razpravljalo vsaj o ideji, ki tvori podlago temu predlogu, ker sem prepričan, da po tej poti dosežemo vsaj deloma ublažitev stanovanjske bede.

Sedaj pa mi dovolite, da z nekaterimi besedami zavzamem stališče tudi v vprašanju ostale draginje živil, in sicer s stališča Jugoslovana, naroda, katerega pripadnike smatrajo v Avstriji navadno za državljane druge ali tretje vrste. (Posl. Biankini: Za manjvredne!) Popolnoma res, ravna jo z nami kakor z manjvrednimi, celo nadležnimi in, če nastopimo s svojimi zahtevami, če zahtevamo varstva naši narodnosti in našemu jeziku, našim narodnim posebnostim, se dogaja čisto in se je posebno v zadnjem času dogodilo prav pogosto, da se nam je zabrusilo v obraz očitane, ali pravzaprav obdolžitve, da smo veleizdajalci. (Medklici.) Prosim lepo, veleizdajalci smo od Ljubljane pa do Kotora in Dubrovnika in na drugi strani v Slavoniji in do Novega Sada in do tja doli po Bosni in Hercegovini. Povsod vidijo veleizdajalce. Spomniti mi je le treba znanih veleizdajalnih procesov. Ta motivacija odklanjajočega stališča napram našim narodnim zahtevam je zelo udobna in lagodna, ker odvezuje dotičnike potrebe, da bi drugače utemeljili svoje odklanjajoče vedenje napram nam.

Prav posebna posebnost pri tem pa je to, da nam očitajo veleizdajstvo one narodnosti, oziroma stranke, ki so same znane po svojem prejšnjem veleizdajskem ravnanju. Omenjam le Madžarov, ki nas sedaj napram Evropi in posebno pa Avstriji slikajo kakor veleizdajalce, kakor ljudi, ki konspirirajo s Srbijo. Omenjam radikalnih Nemcev, ki so ne dalje nazaj nego ta teden — ako se ne motim, v ponedeljek — v „Grazer Tagblattu“ izrekli trditve, da je ob priliki anak-

sijske krize obstajala nevarnost vstaje v Pragi in Ljubljani. (Smeh.) Ako nam ti ljudje očitajo veleizdajstvo, se moramo res smeati. Niti ne mislim na to, da bi morda komu branil zoper to na nas naperjeno očitane, nasprotno, trdil bi celo, da je moral biti veleizdajalec, kdor hoče pri nas v Avstriji priti do česa. To velja za cele narode in za posameznike. Omenjam le privilegirane mesta, ki ga zavzemajo Madžari, katerih romanje v letu 1848 je vendar znano; omenjam, kaka mesta so zavzemale gotove stranke med Nemci, in omenjam, da so bili naši največji državniki zaradi veleizdajce celo obsojeni na smrt, kakor Smolka in Andrassy. Trdil bi skoraj, da smo bili vse premalo veleizdajski, trdil bi, da smo zaslužili, da tako ravna jo z nami v Avstriji, ravno zato ker smo bili prepatriotični in prezvesti. Bili smo premalo veleizdajski, nismo znali nastopati tako, kakor so znali drugi. To ne velja samo za minolost, to velja tudi za sedanjost. Nočem prizadeti nikogar, vendar pa je na primer javno znano, da je neki poslanec, ki je bil prej poznan, recimo, zaradi svojega ostrega izražanja... (Klic: Hochenburger!) Ne, pustimo Hochenburgerja, drug gospod..., da je ta pravzaprav na poti, da postane minister. Je že med voditelji državo vzdržujoče, vlado podpirajoče in red ljubeče nemške nacionalne zveze. Z ozirom na to torej mislim, da nikakor ni potrebno, da se bavimo s tem očitanjem veleizdaje in da se zadovoljimo z dejstvom, s katerim se morajo zadovoljiti tudi naši nasprotniki in tudi vlada, da smo tudi mi jugoslovani člani te države in da imamo zato pravico, da soodločujemo in stavimo zahteve. (Živahno odobravanje in ploskanje.)

Prešedši na draginjsko vprašanje bi trdil, da to vprašanje ni samo gospodarsko, temveč tudi visokopolitično vprašanje, pri katerem igrajo tudi državnopravni momenti veliko ulogo. Pred vsem se mi zdi, da je krivo tem kozlim razmeram, v katerih se nahajamo, neko lebanje v gospodarski politiki vlade in velikih strank. Niso še namreč na čistem, ali naj bi se z Avstrijo ravna lo kot z agrarno ali industrijsko državo, oziroma niso še prav na jasnem, da Avstrija ni več čista agrarna država, temveč, da je na poti k industrializiranju. To kolebanje je pojav, ki ga moremo zasledovati tudi v angleški zgodovini. Saj vemo, da se je na Angleškem v prošlem stoletju izmenjavala čista agrarna politika s čisto politiko svobodne trgovine, in vsled tega kolebanja in vsled pomanjkanja kontinuitete in preudarnosti je na Angleškem prišlo tako daleč, da so popolnoma uničili poljedelstvo in živinorejo, ne da bi bili s tem bogzna kake usluge napravili industriji.

Pri nas je tudi slučaj, da se pravzaprav vodi veleagrarska politika in s tem oškoduje mali kmet, kakor tega ne trde samo na industrijalni strani, temveč smo isto tu čuli tudi od kmetijskega zastopnika, ki se je obračal v žestokih besedah proti veleagrarski vladni politiki in zahteval odpomoči proti prenapetosti predstaviteljev te veleagrarske politike. Ako pa vlada tira to politiko, moramo na drugi strani reči, da bi ji ne bilo lahko, tudi če bi hotela, veliko storiti za našo industrijo. Zakaj? Izgubili smo pač najboljše ozemlje za spečavanje naših industrijskih izdelkov (tako je!), in sicer po nesrečni vladni trgovinski politiki, ki nam je zaprla ta ozemlja. Mislim namreč Balkan. O tem se ne moremo varati. Avstrija je pač prisiljena svoj pogled obračati na Jug. Tudi industrija severnih pokrajin je prisiljena, iskati svojih oddajnih ozemelj na jugu, in sicer na Balkanu in še dalje spodaj. Vse države, ki so okoli nas, če izvajamo morda Rusijo, imajo že tako visoko razvito industrijo, da je naši industriji le težko še stopiti z njo v konkurenčni boj.

Kako pa so se ponašali napram tem našim naravnim oddajnim ozemljem? Bilo je naravnost sramotno, ako hočemo stvar označiti previlno. Z nesrečno politiko, ki se je ozirala edino le na Ogrsko in na njene veleagrarske interese, so si odtujili Srbijo in celo Balkan. Dotirali smo stvar tako daleč, da je avstrijsko ima, ki je bilo prej na celim Balkanu na najboljšem glasu, danes tamkaj, reči moramo odkrito, osvojevano. Dotirali smo tako daleč, da si je Srbija poiskala za svoje meso, za svojo živino druga oddajna ozemlja, druge odjemalce, in da bomo morda morali mi, ako danes odpremo mejo, slišati, da nas ne potrebujejo več. In to se ni storilo samo tem veleagrarcem, ne samo Ogrski na ljubo, temveč, rekel bi skoraj, in narodnostnih vzrokov. Bali so se ojačenja jugoslovanskega vpliva v Avstriji. Avstrija bi bila mogla biti na Balkanu prva jugoslovanska država, kakor je svoj čas želela postati prva italijanska država v Italiji. Seveda se je ta aspiracija razbila v nič; Avstrijo so popolnoma enostavno izkomplementirali iz Italije. Enaka se bo dogodila Avstriji tudi na Balkanu, ako ne bo vodila drugačne politike, kakor jo je vodila v Italiji, kajti le z orožniki in redarstvom se ne pridobivajo srca narodov. In to je, žal, slučaj tudi sedaj, ko se izdaja za orožništvo in take stvari v Bosni več denarja, kakor pa za ljudsko šolstvo. Prišlo je tako daleč, da se nas na Balkanu sicer še boje, da pa ne vživamo tamkaj nikakih simpatij več, in tudi ta strah že ni posebno velik. Strah je le tako dolgo velik, dokler nam verjamejo, da res moremo škodovati. Kakor hitro pa bodo mislili, da se ne moremo ganiti, potem izbruhne so-

vraštvo, potem se pokaže to sovraštvo in nas občutno oškoduje gospodarsko in politično.

Videli smo to ob priliki aneksijske krize. Turčija, ta onemogla državna tvorba se je drznila napovedati bojkot našemu blagu, in mi smo morali mirno gledati križemrok, kako so se turški težaki upirali razklanju našega blaga. In zakaj? Ker se nas Turčija ni bala več in ker je vedela, da na zapadu naši ljubi zavezniki le preže na trenotek, da se le količjak razgalimo in oslabimo toliko, da morejo pasti po nas. Je sicer nekoliko bridko, da se mora to povedati, toda resnica je in zato lahko oficiozi rečejo, kar hočejo, ostane resnica in dogodki naših dni potrjujejo vse, kar sem rekel sedaj.

Je pa še drug vzrok, zakaj smo zašli v tak slab gospodarski položaj, in to je — rekel bi — naš pohlep po velevlasti. Radi bi igrali velevlast. Za moderno velevlast je treba močne armade, in če država meji ob morje, tudi močne mornarice, in potem se mora tudi — to tudi spada k moderni državi — voditi kolonialna politika. Vprašam pa, ali si moremo dovoliti to? Ali si moremo dovoliti to veliko armado in to veliko mornarico? Prav dobro vem, da se želi to, toda, če se pogleda uboštvo, ki vlada pri nas, če se vidi, da ni samo nemogoče plačati uradnikov, temveč da tudi poljedelstva, ki se smatra za temeljni steber države, ni mogoče zadostno podpirati, potem že moramo reči, če smo taki ubožci, potem si žal ne moremo dovoliti tega luksusa velike armade in velike mornarice. Ako bi imeli sredstva za to, moj bog, saj bi bilo prav lepo in dobro, ker smo pa žal v tem položaju, moramo pred vsem gledati, da se konsolidiramo v notranjosti, da utrdimo in okrepimo naše pridobitne stanove, in potem si moremo dovoliti tudi kaj takega.

Je pa še tudi prav poseben vzrok. Mogli bi eventuelno riskirati tudi to, če bi s tem dosegli kak velik smoter. Toda ni nismo pravzaprav od časa nagodbe v letu 1867. sem več velesila, nismo enotna velesila, temveč enostavno zveza dveh srednjih držav, in sicer dveh srednjih držav, ki se najljubše borite med seboj gospodarsko in politično (Klic: Komandira Ogrska!) Na to se še povrnem. Ta nagodba iz leta 1867. nas je spravila v politično in gospodarsko odvisnost od Ogrske. (Pritrjevanje.) Ako se še tako hvali vse, kar se je storilo zadnja leta, zadnjih 50 let v Avstriji — in oficijelni časniki in zgodovinarji poveljujejo to v vznesenih besedah — nagodba iz leta 1867. se pač ne bo smatrala za slaven list naše zadnje zgodovine. Ta nagodba nas je, kakor rečeno, spravila v odvisnost od Ogrske; žrtvovali so nas pač ogrskim veleagrarskim interesom. In zakaj? Ker so hoteli vzdržati fantom, da zavzema naša vlada mesto velesile, in so temu fantomu — in ni to nič drugega, kakor fantom — doprinali največje žrtve. Ogri seveda izkoriščajo to našo slabost, in prav imajo. Jaz jim ne očitam tega. Ako bi bil na njihovem mestu, bi morda storil ravno tako. Za nas pa je stvar zelo žalostna. Ogri postajajo s svojimi zahtevami vedno pohlepnejši, in te zahteve postajajo za nas vedno nevarnejše. Ogri pač smoteno delajo na to, da dosežejo neodvisnost svoje Ogrske, in s tem so razjasnjene tudi njihove armade zadevajoče zahteve. Naj se le ne verjame, da tvore te zahteve po narodnostnih znakih, zastavah, poveljnem jeziku jedro ogrskih zahtev. Nikakor ne. Ogrska pač hoče imeti svojo vojsko. In zakaj? Tudi to je jasno. (Posl. Sedlak: Potrebnovali jo bodo!) Morebiti jo bodo potrebovali, popolnoma res, in zato hočejo imeti vojsko, ki je zaprisežena na ogrsko državno idejo in udana tej ideji. In mi podpiramo to, odnehujejo ob vsaki priliki, da, omogočujemo industrializiranje Ogrske in omogočujemo izkoriščanje Avstrije na gospodarskem polju, namreč po ogrskem poljedelstvu in ogrski živinoreji. Kajti interesi, ki jih zasleduje Ogrska s svojim poljedelstvom in svojo živinorejo, niso tudi naši interesi, ki bi naj jih morda mi branili v dobro našemu malemu kmetu in našemu živinorejcu. Ogri razumejo pod zaščito nagodbe in skupnega carinskega ozemlja gojiti svojo industrijo, dovoljujejo ji refakcije, tarifna znižanja, davčne odpise, da, celo direktne subvencije, in ko bo stvar enkrat napredovala toliko, da bo ogrska industrija zmožna za konkurenco, potem se bodo počezili na nagodbo, kakor se reče navadno. In zakaj je to? Ker pač nimamo v Avstro-Ogrski enotne volje. Nimamo, kakor sem že rekel prej, države, imamo samo dve med seboj zvezani ali zvezni srednji državi. Nemčija, ki je razdrobljena v veliko več držav, je kot država veliko enotnejša, kakor pa Avstro-Ogrska, kajti tamkaj imajo centralno vlado in centralni parlament, mi pa nimamo organa, ki bi izražal to enotno voljo. Imamo avstrijskega cesarja in imamo ogrskega kralja, ki sta sicer združeni v eni osebi, toda ne kakor organa, temveč le v fizični osebi. V resnici je avstrijski cesar prav pogostoma v konfliktu z ogrskim kraljem in, žal, podlega vedno avstrijski cesar ogrskemu kralju. Zakaj? Ker je ogrski kralj mlajši od avstrijskega cesarja; je šele od leta 1867. sem, naš je pa od leta 1848. Kaj se pa zgodi, ako se kedaj ne udamo? To je vprašanje, ki dela merodajnim činiteljem toliko preglavico. Potem pride pač do carinske vojne in eventuelno pride tudi, če bodo imeli Ogri kedaj svojo vojsko, do prave

vojne, do boja z orožjem. (Posl. Špaček: Ta ločitev ne bo v škodo!) Ne bo v škodo, to je tudi moje mnenje; toda merodajni činitelji v naši monarhiji niso tega mnenja, se boje tega konflikta, hočejo se mu izogniti, in zato smo tako slabi napram Ogrski, zato mora odnehati vsaka avstrijska vlada, in sicer tudi tam, kjer gre za najvitalnejše interese monarhije, kjer gre celo za zavarovanje obstoja monarhije. Vojaštvo ima pri nas velik vpliv, in če gre za to, da se napravi kaj iz strateških vzrokov, se gotovo napravi. Le napram Ogrski opovedujejo tudi strateški ozir. Vidimo to pri zvezah, komunikacijskih sredstvih, in s tem pridem do točke, ki splošno tiče naše tovariše iz Dalmacije.

Rimljani so, če so osvojili kako deželo, najprej mislili na to, da so zgradili ceste. Napoleon je takoj, kakor je osvojil kako pokrajino, zgradil ceste, in sicer tako lepe ceste, da veljajo še danes za vzor, da v več krajih ni drugih cest kakor tiste, ki je zgradil Napoleon, in da so Avstrijci tam, kjer Napoleon ni mogel dograditi začelih cest, često šele po 50 ali 60 letih nadaljevali začete ceste, kakor n. pr. v Vipavski dolini, kjer so šele po izbruhu avstrijsko-laške vojne dogradili po Napoleonu začeto zvezo s Postojno.

Kaj pa dela Avstrija? Avstrija ne gradi ne cest, ne železnic, celo tudi tamkaj ne, kjer zahteva to njen najeminentnejši interes. Imamo kronovine v Avstriji, ki niso zvezane z drugimi deželami po nobeni železnici. Dalmacija, tako važna dežela, je popolnoma odrezana od nas. Prosim, pomislite samo: Ako bi prišlo do kakega konflikta z našim zaveznikom, kako bomo mogli držati to deželo? Ne čutim se nikakor poklicanega, da bi čuval vojaške interese in morda dajal kake nasvete šefu generalnega štaba. Toda stvar je tako očitna, da se mora človek zadeti z nosom od njo, četudi ne bi hotel. Ne samo gospodarski, temveč tudi vojaški interesi bi zahtevali to. Omenjam to, ker ima za vojaške interese vlada odprta ušesa, medtem, ko se malo manj meni za gospodarske interese. Z Dalmacijo nimamo nobene zveze, takorekoč nimamo nobene zveze z Balkanom. Kako naj vendar uresničimo to gospodarsko ekspanzijo, o kateri se toliko govori, če nimamo nikakih komunikacijskih sredstev.

Toda še nečesa so pozabili pri sklepanju nagodbe, namreč da so v državnem zboru zastopane dežele popolnoma odrezane od Balkana, ako bi se Ogrom zljubilo kedaj resno nastopiti. Med Balkanom in Avstrijo leži namreč Hrvatska, in to so izročili na milost in nemilost Ogrski, in ako bi kedaj prišlo do carinske ločitve, potem bodo gospodje videli, kako bomo sedeli zaprti v mišji pasti. Zamudili smo pridobiti Hrvatsko zase, pripustili smo, da so razdelili jugoslovanstvo v dva dela, ker smo upali, da bodo mogli Nemci pohrustati ta del, ako onostranski del prepustimo Ogrom. (Tako je!) Ta politika se sedaj maščuje nad dotičnimi činitelji, in prišli so ti činitelji sedaj morda že sami do tega, da uvidevajo, da stvar tedaj morda vendar ni bila napravljena tako dobro, in da so naredili velike pogreške. (Poslanec Spinčić: Še ne!) Upajmo vsaj!

Kaj pa dela vlada v očigled tem res žalostnim razmeram, kako se vede napram tem vprašanjem in posebno napram Ogrski? Ravno danes se zopet vrše konference med ogrskimi in avstrijskimi pogajalci v zadevi mesnega vprašanja. Tu nastaja vprašanje: Ali bo pač naša vlada zmogla dovoljno energijo, da se bo postavila proti ogrskim zahtevam? Po besedah, ki smo jih slišali od ministrskega predsednika, sem prepričan, da te energije ne bo zmogla. Ministrski predsednik je namreč govoril o pogodbeni zvestobi in rekel, da je samoobsebi umevna dolžnost vlade, da se drži sklenjenih, obstoječih pogodb, da se zvesto drži pogodb. Temu nasproti bi si dovolil trditi, da je ministrski predsednik dokazal s tem, da ni samo slab politik, temveč tudi slab jurist. Kajti pogodbe vežejo na dve strani, pogodbe, ki vežejo nas, vežejo tudi Ogrsko. In vprašamo se torej: Kako pa Ogrji izpolnjujejo pogodbe? Tu se moram zopet povrniti na vprašanje dalmatinskih železnic. Kot neizločljiva določba nagodbe se je proglasila tudi določba o zgradbi dalmatinskih železnic. Ugovarjal mi bo kdo, da je to obseženo v nekem protokolu, toda rekli so nam tedaj, da je to vseeno, kar je na papirju, da veže ravno tako, kakor bi stalo v dotičnem paragrafu nagodbenega zakona. Vprašam torej: Ali so Ogrji izpolnili to določbo nagodbe? Njihova obveznost je že zapadla, a storili niso do danes še prav nič. Slišali smo sicer, da je v ogrskem proračunu določen neki znesek, toda to je pač le pesek v oči. Saj poznamo vendar te manipulacije s postavkami v proračunu, saj jih poznamo le predobro, saj se dogaja tudi pri nas, da se taki zneski ne porabijo po tem. Na vsak način pa je stvar gotova, da ogrska vlada ni izpolnila svojih dolžnosti v zadevi dalmatinskih železnic. In ako ona ne izpolnjuje pogodb, potem je tudi mi nismo dolžni izpolnjevati, to ve vsak jurist, to ve že vsak zakoniti pisar, da se more taki zahtevi ogrske vlade po izpolnjevanju pogodb postaviti nasproti exceptio non adimpleti contractus, to se pravi ugovor neizpolnjene pogodbe. Ta ugovor naj postavi visoka vlada nasproti Ogrom, pa bomo vendar slišali, kaj bodo Ogrji rekli na to. Kako pa ravna visoka vlada? Na-

mesto, da bi pokazala to energijo, namesto da bi posegla vmes kot pravi odvetnik za Avstrijo, pa nastopa kot pogajalec, kot mešetar in vprašuje Ogre: česa pa pravzaprav želite? In ponuja jim celo gotove kompenzacijske stvari, da bi prigobila te ljube Ogre za nekoliko večjo prijaznost napram nam.

Očitati pa moram še nekaj drugega g. ministrskemu predsedniku, in sicer zopet nekaj, kar tiče njegovo justično znanje. Samo ob sebi je vendar umevno, da se pogodba interpretira in tolmači tako, kakor je bil namen strank. Kaj pa je bil namen strank, pa izhaja iz besedila, duha itd. pogodbe. Sklicujem se na § 6 državlanskega zakona. Kje pa stoji vendar v nagodbi, da imajo Ogrji pravico iz kakegakoli vzroka odreči uvoz mesa? V dotičnih protokolih in dogovorih se pravi, da morejo odreči dovoljenje edino le iz veterinarsko-policijskih vzrokov. In teh veterinarsko-policijskih vzrokov pač ni, ako se dajo odkupiti s koncesijami. Za to gre namreč v našem slučaju. Ako pravijo Ogrji: imamo pravico, ako v Argentini ali kje druga vlada goveja kuga, uvoz odreči, če nam pa daste gotove koncesije, se pa ne bomo ozirali na nevarnost, potem kupimo obenem tudi kugo; potem je to dokaz, da te nevarnosti ni in da hočejo Ogrji pač zopet le napraviti dobro kupčijo. To pa je nevedno naše državne polovice. Postaviti se moramo enkrat na lastne noge in pojasniti Ogrom resnost položaja, dokazati jim moramo, da imamo tudi mi voljo in se nočemo vedno podvrgavati volji Ogrov. V tem oziru, mislim, bi mogli biti tudi agrarski zastopniki na naši strani. Saj smo gotovo vsi zato, da naj se podpira domača živinoreja in domače poljedelstvo, v lastnem interesu moramo želeti, da dobimo domačo živinorejo; toda konkurenca iz Ogrske in politika, kakoršna se vodi danes, uničujejo živinorejo. Vem to iz lastne izkušnje. Naši kmetje v tržaški okolici in dalje gori so kratkomalo morali prodati svojo živino, ker je vladala suša in so cene krme poskočile tako zelo, da se je bolj rentabilno prodati živino, kakor jo pa rediti. Zahtevamo torej v tem momentu od avstrijske vlade, da pokaže nekoliko energije. In potem zahtevamo od vlade še nekaj drugega: program. Pri nas v Avstriji smo se že odvadili slišati in zahtevati od vlade programe. Po običajnem načinu se klobasari dalje. Ni ga moža, ki bi stopil na dan s kako idejo in nastavljal pozitiven program. (Posl. Löw: V Avstriji tega ni!) To se pri nas ne zgodi.

Vemo na primer, da je Beck, ako je podajal gotove programatične izjave, polagal važnost nato, da bi se narodno vprašanje rešilo kosoma. Gospoda moja, to se vendar nanaša na taktični postopak, a to vendar ni nikak program. Za tak program se vendar ne moremo navduševati in program mora biti nekaj, za kar smo se pripravljali bojovati, za kar se moremo navduševati, kajti politika se sicer dela z glavno, mora pa vendar biti nekoliko občutka in srca, če ne postane človek navaden glasovalni stroj, in to pač nočemo biti. Kak program pa je nadalje imel bivši ministrski predsednik Bienerth? Skoval si je lepo besedo o „srednji črti“, besedo, da vlada ne sme kreniti niti na levo niti na desno in da sme vse napraviti edino le sporazumno z vsemi prizadetimi činitelji in vsemi prizadetimi narodi. Na ta način, gospoda moja, pa tudi ne pridemo dalje. Sicer je res lepo, če minister hodi po srednji črti, ali to vendar nikakor ni program.

Kak program pa je končno nastavila naša sedanja vlada? Pravzaprav nobenega, toda gospod ministrski predsednik nam je v neki izjavi razodel nekaj takega kakor nekaj program. Izjavil je namreč, da bo vzdrževal red in visoko dvigal državno avtoriteto ter da se v tem oziru ne boji nikogar in da se ne bo dal po nikomur spraviti s svojega pota. To je sicer, gospoda moja, res zelo lepo in tudi mora biti, toda to nam more reči kak policijski ravnatelj. (Pritrjevanje). Policijski ravnatelj je poklican, da skrbi za vzdrževanje reda, od ministrskega predsednika pričakujem vsaj nekaj drugega. Ako zadostuje to strankam vladne večine, je to njihova stvar, nam — mislim — ne more zadostovati tak program, mi zahtevamo nekaj več, mi zahtevamo od ministrskega predsednika, kakor sem že omenil prej, da nam podaja idej, da nam res predloži program, za katerega tudi moremo delati z veseljem in navdušenjem.

Gospod ministrski predsednik je tudi apeliral na zbornico, da naj mu stojimo ob strani v tem boju za vzdrževanje reda, in znašil se so tudi res takoj na levi strani visoke zbornice poslanci, ki so se poprijeli tega gesla in so tudi nas pozivljali v boj za red, v boj proti onim, ki ogrožajo red tu in v državi, z eno besedo: proti socialni demokraciji. Gospoda moja, nisem socialni demokrat, nasprotno, izvoljen sem bil v boju proti socialnodemokratskemu kandidatu in moram brez nadaljnjega priznati, da v postopanju socialne demokracije, posebno v draginskem vprašanju, tiči nekaj, kar mora izzivati dvom o pravosti tega postopanja in mora tudi v resnici vzbujati pomisleke, namreč neka gotova dvojna igra, ki jo igrajo tu. Brez nadaljnjega rad priznam, da se to morda dogaja z dobrim namenom in da morda voditelji ne nameravajo tako, da se pa v agitaciji žal, v resnici zlorablja na način, ki nam ne more biti po godu, ki nam

ne odgovarja. Če namreč čitamo spise socialnodemokratskih teoretikov, se pravi vedno: revolucije, revolucionarne ideje in revolucionarnega postopanja ni umeti tako, da bi človek pograbil pihalni ali nož in šel na ulico ter streljal in moril itd. (Poslanec dr. Diamand: Ali mislite dunajsko policijo? — Veselost.) Prosim, saj vendar govorim stvarno. Saj sem ravno poudarjal, da je čitati v teh spisih, da to ni revolucionarno postopanje. (Medklici). Tam se pravi vedno, da gre za temeljito izpremembo sedanjega gospodarskega reda, da gre za zrevolucioniranje duhov, kakor se izražajo, da je nasilje izključeno. Če pa poslušamo govore agitatorjev, o pohodih in nastopih delavskih bataljonov itd., da, potem se ni čuditi, če se v gotovih omejenih glavah stori mnenje, prepričanje, da je v resnici mišljeno tako materialno, ne pa samo idealno. In zato sem rekel prej: Te dvojne igre, ki se igra tu, ne moremo nikakor odobravati. Toda, gospoda moja, zastopniki onih strank tam in posebno zastopniki nemške nacionalne zveze, v imenu katere so nas nekateri gospodje pozivljali k skupnemu boju proti socialni demokraciji, ti gospodje in te stranke nimajo pravice, da bi se spotikale na teh agitacijah. Kajti, gospoda moja, ako zastopniki socialne demokracije, ako njeni agitatorji hujskajo na razredni boj, kakor se je trdilo, moramo reči, da je to hujskanje otročarija napram nacionalni hujskariji (Odobranje!), ki jo uprizarjajo zastopniki teh strank proti nam, in sicer posebno proti Čehom in Slovencem. To hujskanje, ki izhaja od teh strank, pač more motiti red v državi, more izpodkopavati avtoriteto in omajati zaupanje v sodnike. Kajti, gospoda moja, kar smo videli zadnja leta in celo zadnje dneve, to presega vse, kar smo doživeli na tako imenovanem socialnodemokratskem hujskanju. In to hujskanje gre proti solam. Nočejo nam dati več sredstev za izobrazbo naše mladine v elementarnih predmetih. Onečastili so se tako daleč, da so se znašli v tej zbornici poslanci, ki so s silo ubranili češkim šolskim otrokom vstop v parlament.

Lahko se misli o tej stvari, kakor se hoče, posebno pa o vprašanju, ali je primerno, da se vodijo otroci tu sem ali ne (Klic: To ni bilo prvokrat!), to je vprašanje, katerega nočem pretresovati. Koncedirati hočem tukaj gospodom, omeniti pa hočem, da so bili gospodje sami, ki so to storili prvokrat, namreč z otroki katoliških ločencev. Toda, gospoda moja, ali je poslanec poklican, da opravlja v parlamentu posel hlapca, ki meče ljudi ven? (Živahno odobranje!) Ali je čuvanje pravnega stališča, če se lotijo s pestmi žensk in otrok? In kako so hujskali ti gospodje — posebno na Češkem in potem na Štajerskem in Koroškem proti uporabi slivvenščine pri sodiščih! Toliko se govori o vplivanju na sodnike. Vplivanje odzgor je sicer nevarno in zametljivo, toda vplivanje od spod je še zametljivejše in, kar je glavno, še mnogo nevarnejše; kajti naši sodniki so večinoma danes že, kar zadeva njihovo mišljenje, neodvisni, da ne poslušajo in ubogajo tako hitro na migljaje in navodila odzgor. Navodila kakega „volksrata“ pa ubogajo, žal, tako zelo, da je naravnost škandal. Dogaja se, da sodnik, ki je pred enim mesecem sprejemal in reševal slovanske, recimo češke vloge, in sicer na podlagi zakona, mesec pozneje, vzlic temu, da se zakon ni izpremenil prav nič, zavračal te vloge z motivacijo, da zakon ne dovoljuje takih vlog. To je hujskanje, to je izpodkopavanje avtoritete!

Nisem pooblaščen, da bi govoril tu v imenu kake slovanske stranke — povdarjam to izrecno, da ne bo morebiti pozneje kakih rekriminacij — govorim le za svojo osebo; ali kolikor poznam mnenje in prepričanje svojih narodnih tovarišev, mislim, da morem izjaviti, da nas Slovanov za ta apel, kakor dobro je bil morda namišljen — posebno, kar tiče osebo, sem prepričan, da ga je izrekla optima fide — za tako sodelovanje in za tak boj za takomenovani red, ne bodete pridobili, kakor si morda mislijo gospodje tamkaj. (Tako je!)

Gospodje naj sami skrbje za zakonitost, sami naj izpolnjujejo in spoštujejo zakone, skrbje naj za to, da bodo njihovi sodniki in upravni uradniki vršili in varovali zakone, in potem bomo morebiti mogli govoriti dalje. Dokler so pu stvari take, kakor so sedaj, pa si to reč vendar premislimo prej in poročemo: Bolje je, da ostanemo sami, kakor pa da smo v slabi družbi! (Živahno odobranje in ploskanje!)

Za one, ki naročajo oglase

Oglase (Inserate) treba naslovljati na Uredništvo lista, in ne na Tiskarno „Edinost“, ne na „Narodni Dom“ in ne na „Hotel Balkan“ v Trstu, ampak edino na „Inzeratni oddelček“ našega lista ali na Upravo.

Uredništvo, Tiskarna, Narodni dom in Hotel Balkan nimajo z oglasi nikakega opravila.

To naj si dobro zapomnijo oni, ki naročajo oglase v našem listu in želé, da bodo isti točno uvrščeni. — — —

PRAVILA

Občekoristne stavbene in stanovanjske zadruge „Naš Dom“ v Trstu, registrirane zadruge z omejenim jamstvom.

Ime, sedež in namen podjetja.

§ 1.

Pod imenom „Občekoristna stavbena in stanovanjska zadruga „Naš Dom“ v Trstu, registrirana zadruga z omejenim jamstvom“, se ustanavlja zadruga v smislu zakona z dne 9. aprila 1873., drž. zak. št. 70, s sedežem v Trstu.

Namen zadruge je:

- a) da preskrbuje svojim članom po ceni in zdrava stanovanja (in prostore za mali obrat) z zgradbo ali nakupom stanovanjskih hiš z malimi stanovanji (in prostori za mali obrat), ki jim jih daje v najem, oziroma s tem, da daje svojim članom v najem posamezna stanovanja (prostore za mali obrat) — (naprava najemnih hiš z družinskimi stanovanji in prostori za mali obrat);
- b) da omogočuje svojim članom pridobitev lastnih hiš z zgradbo ali nakupom stanovanjskih hiš (s prostori za mali obrat ali brez njih) in s tem, da prodaja te hiše svojim članom, ter s tem, da sprejema od svojih članov, ki žele pridobiti take hiše, hranilne vloge v tekočem računu — (naprava lastnih hiš);
- c) da ustanavlja za svoje člane „domove za samce“.

Zadružna obratna glavica.

§ 2.

Zadružno obratno glavico tvorijo vplačila članov (zadružni deleži, vstopnine, v slučaju naprave lastnih hiš tudi hranilne vloge, neodpovedljivi stavbeni predjumi in druga naplačila), izposojila, ki jih je treba najeti s hipotekarno varnostjo ali brez nje, morebitni prebitki zadružnega gospodarstva, darila in drugi dohodki.

Zadružni organi.

§ 3.

Zadružni organi so:

1. načelnštvo;
2. nadzorništvo;
3. občni zbor.

Načelnštvo.

§ 4.

Načelnštvo obstoji iz:

1. ravnatelja;
2. ravnateljevega namestnika;
3. blagajnika;
4. knjigovodje;
5. še dveh članov.

Načelnštvo voli občni zbor iz števila zadružnih članov. Funkcijska doba traja tri leta. Volitev se vrši po glasovnicah z navadno večino. Vsako leto izstopa ena tretjina članov načelnštva in se morajo prosta mesta popolniti z novimi volitvami. Prvi dve leti določijo žreb one člane, ki naj izstopijo; pozneje pa odločuje čas izvolitve. Legitimacija članov načelnštva se izkaže z zapisnikom občnega zbora, ki ga je treba napraviti o volilnem činu.

§ 5.

Načelnštvo podpisuje tako, da podpisujoči dostavljajo svoj podpis imenu zadruge. Podpis je za zadrugo le tedaj pravnoobvezen napram tretjim, ako sta podpisala vsaj dva člana načelnštva.

§ 6.

Načelnštvo zastopa zadrugo sodno in izvensodno z vsemi pravicami, ki mu pristojajo po zakonu z dne 9. aprila 1873., drž. zak. št. 70.

Člani načelnštva rešujejo zadružne posle pod vodstvom ravnatelja v sejah, ki se vrše redno vsaj vsakih 14 dni ali pa ki se skličejo izredno, pri čemur pa je treba označiti predmet razprave.

Načelnštvo je sklepčno, če je navzoča vsaj polovica članov; med njimi pa mora biti na vsak način ravnatelj ali njegov namestnik.

Sklepa se z navadno večino glasov; predsedujoči glasuje tudi, in če je na obeh straneh enako število glasov, obvelja mnenje, kateremu se je priključil predsedujoči.

Posebne naloge posameznih članov načelnštva določa poslovnik, ki ga morata sestaviti načelnštvo in nadzorništvo a odobriti ga mora občni zbor.

§ 7.

Če je zadržan ravnatelj, opravlja vse njegove posle njegov namestnik. Blagajnika in knjigovodjo, ako sta začasno zadržana, nadomešča ravnatelj ali njegov namestnik ali pa po odredbi ravnatelja ali njegovega namestnika kak drugi član načelnštva; pod nobenim pogojem pa se

ne smejo, tudi za kratek čas ne, združiti posli blagajnika in knjigovodje v eni roki.

§ 8.

V slučaju trajnega zaprečenja ali izstopa kakšnega člana načelnštva pred potekom poslovne dobe morata načelnštvo in nadzorništvo v skupni seji (§ 12) takoj poskrbeti za potrebno nadomestitev do prihodnjega občnega zbora s tem, da imenujeta iz števila zadržanih članov novega ali nove člane načelnštva.

§ 9.

Za izvrševanje posameznih poslov kakor tudi za upravo celih poslovnih panog more načelnštvo sporazumno s nadzorništvom namestiti uradnike, pooblaščenca ali pa odsek, obstoječ iz več članov zadruga, ki se legitimujejo z dotičnim sejmim zapisnikom.

Nadzorništvo.

§ 10.

Nadzorništvo s triletno poslovno dobo, obstoječe iz 6 članov, voli občni zbor. Voliti se morejo vsi zadržani člani, izvoliti so le člani načelnštva. Vsako leto izstopa ena tretjina članov nadzorništva in prosta mesta se morajo popolniti z novimi volitvami. V prvih dveh letih določi žreb one člane, ki naj izstopijo; pozneje odloča čas izvolitve. Nadzorništvo voli izmed sebe predsednika in tajnika. Nadzorništvo je sklepčno, ako je navzočih nad polovico članov. Sklepa se z navadno večino glasov. Predsednik glasuje tudi, in če je na obeh straneh enako število glasov, obvelja mnenje, ki se mu je priključil predsednik.

§ 11.

Pravice in dolžnosti nadzorništva določa poslovnik, ki ga morata sestaviti načelnštvo in nadzorništvo v okviru §§ 24 in 25 zakona z dne 9. aprila 1873., drž. zak. št. 70, in upoštevajoč sledeče določbe, a odobriti ga mora občni zbor.

Načelnštvo si mora v sledečih zadevah preskrbeti privolitev nadzorništva:

1. v stvari predloga na izključitev članov;
2. pri namestitvi ali odpustitvi uradnikov, pooblaščenec in odsekov;
3. pri uvedbi v § 6, odst. 5., in v prvem odstavku tega paragrafa označenih poslovnih odredov in drugih poslovnih navodil;
4. pri odobritvi stavbenih načrtov;
5. pri odobritvi stavbenih pogodb;
6. pri določitvi natančnejših najemnih predpisov (najemnega reda) in znižanju ali popustu najemnine;
7. pri predlogih za obremenitev ali prodajo v najemne namene zgrajenih ali pridobljenih hiš;
8. pri določitvi natančnejših predpisov za prodajo lastnih hiš članom;
9. pri določitvi natančnejših predpisov za uporabo „domov za samce“;
10. pri določitvi natančnejših predpisov o prometu s hranilnimi vlogami v tekočem računu;
11. pri sklepanju kupnih in prodajnih pogodb glede nepremičnin;
12. pri sklepanju vseh drugih pogodb, izvzemši najemne pogodbe, ako njihov predmet presega ob enkratnem plačilu 2000 K, ob ponavljajočih se plačilih pa letni znesek 500 K;
13. pri izdatkih iz pomožnega zaklada.

§ 12.

Za sklepanje o zadevah, ki so navedene v § 11, more predsednik nadzorništva sklicati skupne seje načelnštva in nadzorništva, ki so sklepne, če je navzoča večina članov nadzorništva kakor tudi načelnštva. Predseduje predsednik nadzorništva. Glasuje se ločeno po določbah § 6, oziroma § 10. Predlogi, ki jih ne sprejmeta obe korporaciji, so odklonjeni.

Občni zbor.

§ 13.

Vsako leto se mora v prvem koledarskem polletju vršiti redni občni zbor, na katerem se mora predložiti letni račun in bilanca za pretečeno poslovno leto.

Izredni občni zbori se lahko skličejo vsakčas, morajo se pa sklicati takoj, ako to predlaga vsaj četrtina članov v vlogi po njih podpisani, v kateri so navedeni svrha in razlogi. Občni zbor sklicuje načelnštvo, oziroma nadzorništvo (§ 24 zak. z dne 9. aprila 1873., drž. zak. št. 70) z enkratno razglasitvijo v „Edinosti“ vsaj 7 dni prej, predno naj se vrši občni zbor.

V tem vabilu morajo biti navedeni oni predmeti dnevnega reda, o katerih je treba sklepati. Na dnevni red se morajo postaviti predlogi načelnštva ali nadzorništva v vsakem slučaju, drugi predlogi pa le tedaj, ako jih je vložila vsaj desetina članov toliko prej, da jih je mogoče objaviti vsaj tri dni pred obnim zborom.

O razpravnih predmetih, ki niso na dnevnem redu, (izvzet je le predlog na sklicanje izrednega občnega zbora), je sklepanje nedopustno.

Določbe, ki veljajo za redni občni zbor, veljajo tudi za izredni občni zbor.

§ 14.

Občni zbor vodi ravnatelj (ali njegov namestnik, § 7) razun v slučajih, ki jih določa § 24 v § 13 citiranega zakona. Predsednik imenuje za sestavo zapisnika zapisničarja.

Vsak član ima za vsak delež po eden glas, no nikdar več nego dvajset. Pravica glasovanja se mora izvrševati osebno. Le juristične osebe in dediči umrlega člana se morejo dati zastopati po pooblaščenju, ki se izkaže s pismenim pooblastilom. Pooblaščenec ne more v takem slučaju zastopati več nego enega člana. Predsednik glasuje tudi, in če je na obeh straneh enako število glasov, obvelja mnenje, kateremu se je priključil predsednik.

Pri volitvah in pri vseh osebnih zadevah članov se glasuje po listkih, ali, če to sklone občni zbor, z vzklikom.

§ 15.

V delokrog občnega zbora spada posvetovanje in sklepanje o sledečih predmetih:

1. volitev, oziroma odstavitev članov načelnštva in nadzorništva ter volitev dveh overovalcev;
2. letni račun in poslovno poročilo;
3. določitev višine vstopnine;
4. razdelitev dobička in pokritje izgube;
5. izprememba pravil;
6. izvolitev zadržane zveze, vstop v zvezo in izstop iz zveze, revizijsko poročilo in podatki postavne revizije;
7. odobritev poslovnikov za načelnštvo in nadzorništvo;
8. izključitev članov;
9. odobritev natančnejših najemnih predpisov (najemnega reda);
10. sklepanje o obremenitvi ali prodaji v najemne namene zgrajenih ali pridobljenih hiš;
11. odobritev natančnejših predpisov za prodajo lastnih hiš članom;
12. odobritev natančnejših predpisov za uporabo „domov za samce“;
13. odobritev natančnejših določeb o prometu s hranilnimi vlogami;
14. razsojevanje o pritožbah proti poslovnemu vodstvu in sklepom načelnštva in nadzorništva, kakor tudi o sporih, izvirajočih iz zadržane razmerja;
15. priznavanje remuneracij članom načelnštva;
16. razdružitev zadruga;
17. predlogi načelnštva in nadzorništva;
18. predlogi članov.

§ 16.

Vsak pravilno (§ 13) sklicani občni zbor je sklepčen. Z absolutno večino veljavno oddanih glasov storjeni sklepi so obvezni za zadrugo. Izprememba teh pravil in razdružitev zadruga se moreta skleniti le, če je navzoča vsaj polovica vseh članov, in samo z dvetretjinsko večino veljavno oddanih glasov.

Ako se občnega zbora, ki je sklican v svrhu izpremembe pravil ali razdružitev zadruga, ne udeleži polovica članov, se skliče v svrhu rešitve istega dnevnega reda drug občni zbor, ki je sklepčen ne glede na število navzočih, kar je treba pripomniti v ponovni sklicatvi. Zapisnik morajo podpisati predsednik zborovanja, zapisnikar in dva overovalca; zapisnik mora vsebovati:

- a) število navzočih zadržanih in število glasov;
- b) stavljene predloge in dotične sklepe;
- c) izid volitev.

Pridobitev in izguba članstva.

§ 17.

O sprejemu v zadržano članstvo odločuje načelnštvo. Člani morejo biti vse osebe (juristične in fizične), ki se morejo zavezovati s pogodbami. Članstvo juristične osebe pa velja le zanj kot tako in ne tudi obenem za njene člane; ti, ako niso ob enem zadržani člani, se ne morejo udeleževati koristi in poslov zadruga. Članstvo se pridobiva na podlagi pismene pristopne izjave, ako jo sprejme načelnštvo. Načelnštvo mora imeti pristopne izjave shranjene pod ključem.

§ 18.

Izstopiti more član le ob koncu poslovnega leta, ko je vsaj pol leta prej že opovedal članstvo pri načelnštvu. V slučaju članove smrti nadaljujejo dediči članstvo do konca onega poslovnega leta, v katerem je član umrl (§ 25).

Občni zbor more skleniti izključitev člana zaradi nepoštenega ravnanja napram zadrugi, ako ne izpolnjuje dolžnosti, ki jih nalagajo pravila, ako je izgubil državljanske pravice, kakor tudi tedaj, ako ni zadovoljil v zadržanih pravilih utemeljenih odredbam načelnštva v določenem roku, ki pa se ne sme določiti na manj nego osem dni, ali pa če so bile dokazljive oškodovane zadržane koristi. Predlog za

izključitev mora podati načelnštvo ali pa vsaj četrtina članov. Članstvo preneha v tem slučaju tisti dan, ko občni zbor sklone izključitev.

Izločeni člani, kakor tudi dediči umrlega člana morejo zahtevati — v mejah jamstvene obveznosti — le oni znesek imovine, ki jim pripada po bilanci onega leta, v katerem so bili izločeni, sicer pa nika-kega deleža zadržane imetje. Njim pripadajoča imovina se izplača šele po ugaščenju jamstvene obveznosti (§ 25).

Tožba izločenega člana na izplačilo nedvigljene imovine zastara po poteku dveh let po ugaščenju jamstvene obveznosti. Po poteku dobe zastaranja zapadejo take imovine v dobro zadrugi, oziroma rezervnemu zakladu.

Pravice članov.

§ 19.

Člani imajo pravico:

- a) na obnem zboru izvrševati pravico glasovanja v smislu § 14;
- b) po določbah, ki jih je v okviru teh pravil (§ 20, 22 in 23) odobril občni zbor, zahtevati, da se jim prepusti v najem stanovanje (prostor za mali obrat, hiša), oziroma prepusti hiša potom prodaje, ali da so sprejeti v „dom za samce“;
- c) dobivati dividendo od poslovnega dobička v smislu § 28 teh pravil, in kakor to sklone občni zbor;
- d) po dotičnih določbah (§ 24) vlagati obrestljive hranilne vloge v tekočem računu, ako žele pridobiti lastno hišo.

Oddaja in odpoved stanovanj in prostora za mali obrat v hišah, ki so zgrajene ali pridobljene s kreditno pomočjo „državnega zaklada za oskrbo malih stanovanj“.

§ 20.

Istemu članu se ne sme dati v najem več nego eno stanovanje in en prostor za mali obrat.

Prostori za mali obrat se oddajajo v najem le imetnikom malih stanovanj, ki se nahajajo v hišah, ki so zgrajene ali pridobljene s pomočjo omenjenega zaklada.

Hiša, ki je opremljena s potrebnimi poljedelskimi pritliklinami, se sme dati v najem le eni družini in to taki, ki pripada poljedelskemu prebivalstvu. Za pritlikline velja poleg hleva in skednja tudi poljsko ali gozdno zemljišče, ki pa ne sme meriti nad eden hektar, ter mora biti vrednost zemljišča v podrejenem razmerju z vrednostjo hiše. Glavar v hiši stanujoče družine se mora zavezati, da bo obdeloval to zemljišče, kolikor le mogoče, samo s svojci.

§ 21.

Taka hiša se sme obremeniti ali prostoročno prodati le izjemoma v slučajih nujne potrebe po sklepu občnega zbora.

Dokler ni poplačano na taki hiši zemljiškoknjižno zavarovano, po „državnem zakladu za oskrbo malih stanovanj“ dovoljeno ali zajamčeno posojilo, je potrebna za obremenitev ali prostovoljno prodajo dotične hiše privolitev ministrstva za javna dela in finančnega ministrstva.

Uporaba s pomočjo „državnega zaklada za oskrbo malih stanovanj“ ustanovljenih „domov za samce“.

§ 22.

V vsakem stanovanjskem prostoru v „domu za samce“ sme stanovati samo ena oseba, največ pa tri.

Vsakemu stanovalcu mora pripadati najmanj 12 kubičnih metrov zračnega prostora.

Samske osebe različnega spola se smejo namestiti le v popolnoma ločenih oddelkih.

Natančnejše določbe o uporabi „domov za samce“ določajo predpisi, ki jih sestavljata načelnštvo in nadzorništvo ter jih odobri občni zbor.

S kreditno pomočjo „državnega zaklada za oskrbo malih stanovanj“ napravljene ali pridobljene hiše.

§ 23.

Lastne hiše (to so hiše z omejenim številom malih stanovanj, ki so namenjene za to, da pridejo v last članov) se smejo prodajati le fizičnim osebam. Več nego ena lastna hiša se ne sme prodati posamezni osebi (zakonski dvojici).

Kupna pogodba za tako hišo se sme skleniti šele tedaj, če hiša ni višje obremenjena nego s 65 odstotki njene napravne vrednosti (stavbeni in zemljiščni stroški). Pri tem pa morajo biti odplačane vsaj štiri desetine na hiši bremenečega hipotekarnega posojila, ki ga je zajamčil ali dovolil „državni sklad za oskrbo malih stanovanj“.

Dovoljenje vknjižbe lastninske pravice za kupeca se mora izrecno navezati na pogoji, da ostane zadrugi vsaj za 10 let

pridržana ter da se obenem vknjiži kupna predprava (ali celotna pravica za zopetni kup).

Pri prenosu je treba s kupcem ugotoviti pod zemljiškoknjižno zavarovano konvencionalno kaznijo, da brez nujnih vzrokov ne proda hiše dalje v teku 10 let. Ta rok se začne z dnem zemljiškoknjižnega prenosa lastnine take hiše; ako pa je bilo v kupni pogodbi zanjajpoprej ustanovljeno najemno razmerje, od dneva začetka tega najemnega razmerja.

Poleg tega pa je še treba dogovoriti, da se v taki hiši ne sme brez dovoljenja ministrstva za javna dela vršiti gostilniški obrat ali prodaja žganih opojnih pijač.

Ako je s hišo zvezano poljedelsko ali gozdno zemljišče (§ 20), je treba v kupni ali najemni pogodbi ugotoviti, da bo glavar družine obdeloval to zemljišče kolikor le mogoče s svojci.

Kot kupna cena naj se navadno določi cena lastnih stroškov, ki se sestavlja iz nabavne cene zemljišča, stavbenih stroškov, vračunljivih obresti, upravnih in drugih stroškov.*

Prodaje najboljšemu ponudniku potom prostovoljne dražbe se smejo izvršiti le iz nujnih razlogov in le z dovoljenjem ministrstva za javna dela.

Natančnejše modalitete za prodajo lastnih hiš določajo predpisi, ki jih sestavljata načelnštvo in nadzorništvo in jih odobri občni zbor.

Hranilne vloge v tekočem računu.

§ 24.

Obrestljive hranilne vloge se sprejemajo le v tekočem računu — brez izdaje vložnih knjižic — in le od onih članov, ki žele pridobiti lastno hišo.

Vloge pod eno krono se ne sprejemajo.

Vkupni znesek vlog istega člana ne sme presegati višine bodoče kupne cene oziroma vкупnih izdatkov za hišo, ki jo hoče pridobiti vlagatelj.

Način obrestovanja — višina obrestne mere, začetek in prenehanje obrestovanja, izračunavanje obresti, kapitalizacija obresti — se določijo oziroma na razmere pri merodajnih kreditnih zavodih v dotičnem kraju in okolici na predlog načelnštva in nadzorništva po obnem zboru in se razglasi v smislu § 29.

Vloge moreta odpovedati član in zadruga na šest mesecev.

Zadruga odpoveduje vloge s priporočnim pismom in ne more biti ugovora proti taki obliki odpovedi. Na ta način odpovedana vloga se po preteku odpovednega roka preneha obrestovati.

Polovica vseh potom hranilnovložnega prometa prejetih sredstev mora biti tako naložena, da se da vsak čas lahko realizovati.

Dolžnosti članov.

§ 25.

Člani so dolžni vplačati poslovni delež, vstopnino, in če imajo v najemu stanovanje, prostor za mali obrat, hišo, ali če so sprejeti v „dom za samce“, oziroma ako kupijo hišo, plačevati za to pripadajoče zneske, kakor jih določi občni zbor.

Člani, oziroma njihovi dediči jamčijo za izpolnitev obveznosti zadruga, ki jih je prevzela do njihove izločitve, še eno leto po preteku poslovnega leta, v katerem so bili izločeni, s svojimi poslovnimi deleži, v slučaju konkurza ali likvidacije zadruga pa poleg tega še z nadaljnjim zneskom v višini teh poslovnih deležev.

§ 26.

Poslovni delež znaša 200 K. Na vsak poslovni delež mora član pri vstopu plačati najmanj 20 K, ostanek pa v mesečnih obrokih po najmanj 5 K za vsak poslovni delež. Dividende se toliko časa pripisujejo deležu, da je polno vplačan. Vsaka zastava ali drugačna obremenitev poslovnega deleža po članu je napram zadrugi brez učinka; prenos poslovnih deležev na druge osebe je dovoljen samo s privoljenjem načelnštva. Vsak član mora takoj pri svojem vstopu plačati vstopnino, katere višina se določi po sklepu občnega zbora.

Poslovno vodstvo in uprava.

§ 27.

Z vsakoletnimi odkazili iz čistega dobička in, če je mogoče, z vstopninami

* Ako veljajo za hišo, ki naj se proda, določbe zakona z dne 8. julija 1902., drž. zak. št. 144, zadevajočega ugodnosti za poslopja z zdravimi in po ceni delavskimi stanovanji, veljajo sledeče izpremembe:

V prodani hiši je brezpogojno prepovedano točenje in podrobna prodaja žganih opojnih pijač. Zadrugi se mora za dobo namembe pridržati kupna predprava in dovoljenje za vknjižbo lastninske pravice za kupeca izrecno navezati na pogoji istočasne vknjižbe pridržane kupne predprave za zadrugo.

V slučaju, da kupec odda v najem poslopje ali posamezna stanovanja, ne sme najemščina presegati po § 11, I. zakona o delavskih stanovanjih dopustne izmere.

Zadruga jamči za davčne ugodnosti, ki pritičejo posloppju v smislu zakona o delavskih stanovanjih.